

LIBUŠE

SMETANA

GABRIELA
BEŇAČKOVÁ

PRAGUE NATIONAL
THEATRE CHORUS
AND ORCHESTRA

ZDENĚK KOŠLER

SMETANA

LIBUŠE

FESTIVE OPERA IN 3 ACTS

11 1276-2 633

3 CDs

STEREO

11 1276-2 633

DDD

TOTAL TIME 166:17

Bedřich SMETANA LIBUŠE

Festive Opera in 3 Acts
Libretto Josef Wenzig and Ervíн Špindler

Libuše, Bohemian princess (*soprano*) GABRIELA BEŇAČKOVÁ-ČÁPOVÁ
Přemysl of Stadice (*baritone*) VÁCLAV ZÍTEK

Chrudoš from Ótava /Šťáhlav's brother/ (*bass*) ANTONÍN ŠVORC
Šťáhlav from Radbuza /Chrudoš's brother/ (*tenor*) LEO MARIAN VODIČKA
Lutobor from Dobroslavský Chlumec, their uncle (*bass*) KAREL PRŮŠA

Radovan from the Stone Bridge (*baritone*) RENÉ TUČEK

Krasava, Lutobor's daughter (*soprano*) EVA DĚPOLTOVÁ

Radmila, the sister of the two brothers (*contralto*) VĚRA SOUKUPOVÁ
Four harvesters /offstage/ (*soprano I*) JANA JONÁŠOVÁ

(*soprano II*) JIRINA MARKOVÁ

(*contralto*) MARIE VESELÁ

(*tenor*) MIROSLAV ŠVEJDA

Elders, chieftains and noblemen. Maidens at Libuše's court.
Přemysl's retinue. People.

PRAGUE NATIONAL THEATRE CHORUS AND ORCHESTRA

Chorus master MILAN MALÝ

Conductor ZDENĚK KOŠLER

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

LL 0358

GABRIELA
BEŇAČKOVÁ

PRAGUE NATIONAL
THEATRE CHORUS
AND ORCHESTRA

ZDENĚK KOŠLER

SMETANA
LIBUŠE

FESTIVE OPERA IN 3 ACTS

STEREO

11 1276-2 633

[DDD]

TOTAL TIME

166:17

8 596911 127629

Bedřich
SMETANA

LIBUŠE

Slavnostní opera o 3 dějstvích
Libreto Josef Wenzig a Ervíн Špindler

Libuše, kněžna česká (soprán) GABRIELA BEŇAČKOVÁ-ČÁPOVÁ

Přemysl ze Stadic (baryton) VÁCLAV ZÍTEK

Chrudoš od Otavy /bratr Štáhlavův/ (bas) ANTONÍN ŠVORC

Štáhlav na Radbuze /bratr Chrudošův/ (tenor) LEO MARIAN VODIČKA

Lutobor z Dobroslavského Chlumce, jejich strýc (bas) KAREL PRŮŠA

Radovan od Kamena mosta (baryton) RENÉ TUČEK

Krasava, Lutoborova dcera (soprán) EVA DĚPOLTOVÁ

Radmila, sestra obou bratří (alt) VĚRA SOUKUPOVÁ

Čtyři ženci /za scénou/

(soprán I) JANA JONÁŠOVÁ, (soprán II) JIŘINA MARKOVÁ

(alt) MARIE VESELÁ, (tenor) MIROSLAV ŠVEJDA

Kmeti, leši i vladky. Panny a děvy z dvora Libušina. Přemyslova čeleď. Lid.

SBOR A ORCHESTR NÁRODNÍHO DIVADLA V PRAZE

Sbormistr MILAN MALÝ, řídí ZDENĚK KOŠLER

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

[DG] 0358

GABRIELA
BEŇAČKOVÁ

PRAGUE NATIONAL
THEATRE CHORUS
AND ORCHESTRA

ZDENĚK KOŠLER

•SMETANA
LIBUŠE

FESTIVE OPERA IN 3 ACTS

Gabriela Beňačková

Václav Zíttek

Zdeněk Košler

Front photo from archives

**Inside photos © Pavel Horník 1993, archives
Design © Ivanka Zichová 1993**

Commentary © Václav Holzknecht 1984

Interpreters' biographies © Jan Králík 1984

Translations © Supraphon 1984

Translations of the libretto © Supraphon 1984

Booklet editor Dana Melanová

Sazba & lito: SSV repro

Slavnostní opera o 3 dějstvích
Libreto Josef Wenzig a Ervíн Špindler

Libuše, kněžna česká (soprán) GABRIELA BEŇÁČKOVÁ-ČÁPOVÁ
Přemysl ze Stadic (baryton) VÁCLAV ZÍTEK
Chrudoš od Otavy /bratr Štáhlavův/ (bas) ANTONÍN ŠVORC
Štáhlav na Radbuze /bratr Chrudošův/ (tenor) LEO MARIAN VODIČKA
Lutobor z Dobroslavského Chlumce, jejich strýc (bas) KAREL PRŮŠA
Radovan od Kamena mosta (baryton) RENÉ TUČEK
Krasava, Lutoborova dcera (soprán) EVA DĚPOLTOVÁ
Radmila, sestra obou bratří (alt) VÉRA SOUKUPOVÁ
Čtyři ženci /za scénou/
(soprán I) JANA JONÁŠOVÁ
(soprán II) JIŘINA MARKOVÁ
(alt) MARIE VESELÁ
(tenor) MIROSLAV ŠVEJDA
Kmeti, leši i vladyky. Panny a děviny z dvora Libušína. Přemyslova čeleď. Lid.

SBOR A ORCHESTR NÁRODNÍHO DIVADLA V PRAZE
Sbormistr MILAN MALÝ
Řídí ZDENĚK KOŠLER

CD 1

Celkový čas 50:43

- [1] Předehra 8:54
Dějství první (*Libušin soud*)
Výstup I.
 - [2.1] „Slovutná dcero Kroka“
(*Radmila, Krasava, Libuše*) 14:43 (00:00)
 - [2.2] „Nemohu dále“
(*Krasava, Radmila*) 10:08
Proměna. Výstup II.
 - [3] „Běda, když mezi vlastními bratry“
(*sbor, Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan*) 5:34
Výstup III. Průvod
 - [4] „Ten had tu schází“
(*Chrudoš, Libuše, Štáhlav, Radovan, sbor, Lutobor*) 21:17

CD 2

Celkový čas 65:28

Dějství druhé (*Libušin sňatek*)

- Výstup I.
 - [1] „Napoje koně ted' a čekejte!“
(*Lutobor, Krasava, Štáhlav, Radmila*) 21:34
Výstup II.
 - [2] „Můj ujec zval mě k hrobu otčovu“
(*Chrudoš, Krasava, Radmila, Štáhlav, Lutobor*) 11:13
Proměna. Výstup III.
 - [3] „Heja! Heja! Bez klidu dále“
(*Čtyři ženci, Přemysl, sbor*) 12:08
Výstup IV.
 - [4.1] „Do konce dílo je hotovo“
(*sbor, Přemysl*) 7:33 (00:00)
 - [4.2] „Já ale zůstanu“ - „O, vy lípy“

(Přemysl) (2:47)

Výstup V.

5 „Od Libuše ti pozdrav nesem“
(Radovan, sbor, Přemysl) 12:52

CD 3

Celkový čas 50:06

Dějství třetí (*Libušino proroctví*)

Výstup I.

1 „Mír zjednán mezi oběma zás bratry“
(Libuše, Krasava, Radmila, Štáhlav, Chrudoš, Lutobor) 8:21

Výstup II.

2 „On jde! Ještě nedohledný je“
(Libuše) 2:45

Výstup III.

3 „Nuž vítej nám“
(sbor, Libuše) 2:39

Výstup IV.

4 „Neřekla vám, že dala všechnu moc“
(Chrudoš, Lutobor, Štáhlav, Krasava) 4:52

Výstup V.

5.1 Slavnostní průvod. - „Hoj, tvrdý Vyšehrad“
(Přemysl, Libuše, Radovan, sbor, Krasava, Chrudoš, Radmila, Štáhlav, Lutobor) 31:19 (00:00)
Proroctví Libušino se šesti obrazy z českých dějin

5.2 „Bohové mocní“
(Libuše, sbor) (17:24)

5.3 Obraz I. Břetislav a Jitka (19:58)

5.4 Obraz II. Jaroslav ze Šternberka (21:23)

5.5 Obraz III. Otakar II., Eliška a Karel IV. (22:51)

5.6 Obraz IV. Žižka, Prokop Veliký a husité (24:19)

5.7 Obraz V. Jiří z Poděbrad (27:10)

5.8 Obraz VI. Královský hrad pražský (29:26)

From Libuše we bring you greetings
(Radovan, chorus, Přemysl) 12:52

CD 3

Total time 50:06

Act Three / The Prophecy
Květoslav

Festive Opera in 3 Acts

Libretto Josef Wenzig and Ervín Špindler

Libuše, Bohemian princess (soprano) GABRIELA BEŇÁČKOVÁ-ČÁPOVÁ
Přemysl of Stadice (baritone) VÁCLAV ZÍTEK

Chrudoš from Otava /Štáhlav's brother/ (bass) ANTONÍN ŠVORC

Štáhlav from Radbuza /Chrudoš's brother/ (tenor) LEO MARIAN VODIČKA
Lutobor from Dobroslavský Chlumec, their uncle (bass) KAREL PRŮŠA

Radovan from the Stone Bridge (baritone) RENÉ TUČEK
Krasava, Lutobor's daughter (soprano) EVA DĚPOLTOVÁ

Radmila, the sister of the two brothers (contralto) VĚRA SOUKUPOVÁ
Four harvesters /offstage/ (soprano I) JANA JONÁŠOVÁ

(soprano II) JIŘINA MARKOVÁ

(contralto) MARIE VESELÁ

(tenor) MIROSLAV ŠVEJDA

Elders, chieftains and noblemen. Maidens at Libuše's court.
Přemysl's retinue. People.

PRAGUE NATIONAL THEATRE CHORUS AND ORCHESTRA

Chorus master MILAN MALÝ

Conductor ZDENĚK KOŠLER

CD 1

Total time 50:43

- 1 Overture 8:54
- Act One (*Libuše's Judgement*)
Scene I
- 2.1 "You, Krok's illustrious daughter"
(*Radmila, Krasava, Libuše*) 14:43 (00:00)
- 2.2 "I cannot join them!"
(*Krasava, Radmila*) (10:08)
- Change of Scene. Scene II
- 3 "Alas that between sons such"
(*Chorus, Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan*) 5:34
- Scene III The procession
- 4 "That snake is not here"
(*Chrudoš, Libuše, Štáhlav, Radovan, chorus, Lutobor*) 21:17

CD 2

Total time 65:28

- Act Two (*Libuše's Marriage*)
Scene I
- 1 "Water the horses now and wait for me!"
(*Lutobor, Krasava, Štáhlav, Radmila*) 21:34
- Scene II
- 2 "My uncle bid me to my father's grave"
(*Chrudoš, Krasava, Radmila, Štáhlav, Lutobor*) 11:13
- Change of Scene. Scene III
- 3 "Heya! Heya! Without rest onward"
(*Four Harvesters, Přemysl, chorus*) 12:08
- Scene IV
- 4.1 "The work is finished"
(*Chorus, Přemysl*) 7:33 (00:00)
- 4.2 "But I shall remain here"
(*Přemysl*) (2:47)
- Scene V

- 5 "From Libuše we bring you greetings"
(*Radovan, chorus, Přemysl*) 12:52

CD 3

Total time 50:06

- Act Three (*The Prophecy*)
Scene I
- 1 "Peace is made again between two brothers"
(*Libuše, Krasava, Radmila, Štáhlav, Chrudoš, Lutobor*) 8:21
- Scene II
- 2 "He comes! He still remains hidden"
(*Libuše*) 2:45
- Scene III
- 3 "Welcome to us"
(*Chorus, Libuše*) 2:39
- Scene IV
- 4 "Did she not say that all the power now"
(*Chrudoš, Lutobor, Štáhlav, Krasava*) 4:52
- Scene V
- 5.1 Ceremonial procession - "Hail, stronghold of Vyšehrad"
(*Přemysl, Libuše, Radovan, chorus, Krasava, Chrudoš, Radmila, Štáhlav, Lutobor*) 31:19 (00:00)
- Libuše's Prophecy with Six Pictures from Bohemia's History
- 5.2 "O Gods almighty"
(*Libuše, chorus*) (17:24)
- 5.3 Picture I Břetislav and Jitka (19:58)
- 5.4 Picture II Jaroslav of Sternberk (21:23)
- 5.5 Picture III Otakar II, Eliška and Charles IV (22:51)
- 5.6 Picture IV Žižka, Prokop the Great and the Hussites (24:19)
- 5.7 Picture V George of Poděbrady (27:10)
- 5.8 Picture VI The royal castle in Prague (29:26)

Recording director Zdeněk Zahradník • Recording engineer Václav Roubal

Recorded digitally live at the performance marking the re-opening of the National Theatre in Prague, on 18 November, 1983

Producer Jana Smékalová

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

Bedřich Smetana wrote his fourth opera – Libuše – for the opening of the new building of Prague's National Theatre. The opening was an eagerly awaited event because the construction of the magnificent and costly theatre was completed only thanks to the immense dedication of the entire Czech nation and to the remarkable perseverance of all those who were involved in it directly and indirectly.

The neo-Renaissance structure, designed by architect Josef Zítek who had won the competition for the National Theatre building, evoked justified admiration for the gracefulness of its exterior as well as for its rich interior décor, the work of the foremost, relatively young, Czech artists of those days. Then, just as he is today, Josef Zítek was greatly respected for his design which made use of the rather limited space available for the structure so ingeniously that the theatre offers from all vantage points - the front as well as both sides - a compact and beautiful view. It was thus only natural that the opening of this new home of the arts attracted the concentrated attention of all Czech people and called for the premiere of an exceptional, original operatic work which would be in keeping with the dignity and solemnity of such a major event in the nation's history. Thus, Smetana wrote his Libuše for this very event. He did so in 1871 and 1872, proceeding purposefully at a slow pace. When he completed the opera, he noted in a private letter: "I have finished the opera Libuše. It was difficult, hard work." Smetana did not permit but short selection from the opera to be heard in public,

and stipulated that the entire work should be presented only on the opening of the National Theatre. He waited for nine years before he concluded that the right time for the premiere had come.

Fate had it that the theatre – just completed – burned down on August 12 of the same year. However, thanks to the unique and touching dedication and involvement of the entire nation, it was quickly reconstructed. The reconstruction and additions to the original theatre were the work of architect Josef Schultz, Zítek's collaborator. The reconstructed theatre opened its doors already on November 18, 1883, even more magnificent than before. Its rebirth was something of a miracle, and it was again Smetana's Libuše which resounded at the gala opening of the "Golden Chapel" as the National Theatre was and still is affectionately called.

Libuše is an exceptional opera by the very circumstances under which it had been conceived and presented on the stage of the Prague National Theatre. It is, moreover, exceptional by its character. Smetana was well aware of the artistic and political significance of the historical moment which had been attained after many obstacles and much suffering. He, therefore, wanted to create for that truly national holiday a work that was noble in its spirit, beautiful as well as expressive in its idea. He did not want to write an ordinary opera but a "festive tableau, a vivid musical drama", something in the nature of contemporary operas-oratoria. He succeeded in outweighing the potential static effect

that might endanger his work due to the intentional limitation of stage action with an ever-present inner suspense and rich invention which permeate the entire, lengthy opera.

Thus, Smetana's Libuše is a theatrical work sui generis. It is not an ordinary type of opera but something of a "ritual play" to be performed only on certain occasions rather than as part of a normal repertoire. On the other hand, it is so vivid that it cannot be encased in a scheme which would restrict the free run of musical invention flowing as a powerful current to the very triumphant finale. Here, Smetana is close to Richard Wagner in his use of leitmotifs and breadth of certain scenes. Nevertheless, these surface parallels in no way detract from the originality of Smetana's music which is purely Czech in its character, dreamlike optimism, infatuation with life. Its rich melodiousness also points to the Slavonic origin of Smetana's music. In fact, in spite of the opera's essentially serious and solemn nature, there is even a polka to be heard in Libuše, but in no way disturbs the general tenor of this work.

The libretto for Libuše was offered to Smetana by Josef Wenzig, an author who wrote mostly in German, but was loyal Czech both linguistically and ethnically. Wenzig was also entirely Czech in his libretto for another of Smetana's operas, Dalibor. In both cases, Wenzig's libretto was translated into Czech by Ervíн Špidler. Wenzig was inspired by the 12th century Czech chronicler known only as Cosmas, as well as by the then "discovered" Dvůr Králové and Zelená Hora Ma-

nuscripts which, as subsequently shown, were forgeries along the line of Macpherson's Songs of Ossian. The manuscripts were both "devout lies" which were presented as original, ancient, so far unknown texts glorifying the imaginary beginnings of the history of the Czech nation. Wenzig met Smetana's wish to keep the plot rather simple, and thereby gave the composer the scope for the breadth of his music. Nevertheless, Wenzig preserved the dramatic impact of his story.

It proceeds as follows:

Princess Libuše leaves her suite of maidens in order to settle a dispute between two brothers about their inheritance. The elder of the two, Chrudoš, claims the entire property left by their father, as is the custom among the neighbouring Germans. However, the princess believes that both brothers should administer the estate jointly. The younger Šláhlav accepts the ruling, but Chrudoš refuses to do so and insults the princess, declaring that it is an indignity for men to submit to a woman's whim. Libuše is deeply offended and urges the people to call to the throne Přemysl of Stadice, whom she knew from the school at Budeč and who has remained her friend and counsellor. Messengers set off for Stadice.

However, the true cause of the quarrel between the two brothers is quite different. Chrudoš loves Krasava who capriciously pretends to favour Šláhlav. But Chrudoš does not understand her jest. The dispute over the inheritance is merely a pretext for him to take revenge on his brother.

The conflict between the two brothers grows to such extent that a civil war is about to break out. Krasava regrets what she has done, especially since she truly loves Chrudoš. She confides her anxiety to Radmila, the sister of the two brothers, who explains the substance of the entire dispute to Krasava's father Lutobor. Lutobor then invites Chrudoš to meet at the mound where the brothers' father is buried, and there orders Krasava to beg Chrudoš for forgiveness and reconcile the brothers, or else she will be forever damned.

It is not easy to convince a jealous and distrustful man, but Krasava's desperate endeavour prevails in the end. Then the group moves to Vyšehrad Castle where, meanwhile, Libuše's messengers have returned with Přemysl, and to beg Libuše and her chosen husband for forgiveness. The dispute settled, everybody rejoices, and the happy princess blesses the nation, foretelling its glorious future. The opera ends with an apotheosis.

This simple story enabled Smetana to create broadly conceived scenes and to blend them into a magnificent work. There are several such scenes, beginning with the opening at Vyšehrad where Radmila begs Libuše to intervene and settle the dispute between her brothers. This scene forms a great prologue. It already hints at the potential drama of the dispute, but the tension recedes under Libuše's assurance that the brothers will make peace. The scene culminates with emotional prayer to the gods to protect Libuše's homeland. This is a beautiful and majestic, lyrical scene which – notwithstanding Radmila's request

– does not yet suggest anything ominous. Only the dialogue between Krasava and Radmila at the end of the scene injects a disturbing element into the idyll.

The next scene, taking place in the Vyšehrad courtyard where the court meets to settle the dispute between the two brothers, suddenly changes the atmosphere. This part of the opera, which also ends the first act, is highly dramatic. An angry crowd, the enraged Chrudoš, the grossly insulted Princess, her decision to take a husband so that the nation will have a male ruler, the highly excited people – all this sweeps the stage like a whirlwind. However, in spite of its vehemence, the entire scene is dramatically well balanced and graduated. In contrast to the opening scenes of the opera, which are dominated by female voices and are soft and poetic in their character, the court scene with its accent on male voices is severe in its depiction of passions aroused to the extreme.

While the drama of the conflict between the two brothers is most effective in its outburst of passion, the subsequent scene at the burial mound offers one of the finest examples of the inner lyricism of Smetana's music. In spite of its rather bold length, it keeps the listener's concentrated attention to the very end. The central character is now Krasava who confides to her father and in vain begs for his forgiveness. A woman's passionate emotions slash with a strict and unbending moral standpoint. Smetana expressed Krasava's regret and sorrow so touchingly that he wins for her the sympathy of every listener.

Her aria is the epitome of a broken human heart, of humility and sincere regret, and makes the burial mound scene one of the gems of operatic music as well as one of the climaxes of Libuše. The subsequent reconciliation with Chrudoš is a fitting end of this musically dramatic scene.

Smetana's genius is demonstrated in the next scene which takes us from the somber overtones of the burial mound environment to the sun-drenched fields of Stadice. It is again broadly conceived and provides a number of contrasts to avoid monotony and loss of attention. The sudden change of lighting has a miraculous effect. After the dark burial mounds in deep shadow we see fertile fields at harvest time, where beneath stately linden trees Přemysl sings an ode on the noble trees planted there by his forefathers. They exude a pleasant fragrance, providing food to the bees and shadow to man, and are consecrated to the nation as symbols of its strength, virtues and greatness. The central character is a robust, wise and brave man whom Libuše had chosen as her husband. In contrast to Krasava and Chrudoš, he is a hero who will lead his people from the confusion of dark passions and with a firm hand will frustrate any attempt to upset the set order. The entire Stadice scene is flooded with sunlight. Smetana expressed the summer mood of the scene not only through Přemysl's ode on the linden trees, but also through the joyous quartet of harvesters backstage and the merriment of his suite. Kindness and peace prevail. However, this idyll is

again not monotonous because the composer added to it dramatic moments – Přemysl's touching acceptance of Libuše's wish, his farewell to his peaceful home, his anger over Chrudoš's insulting behaviour, and his command to move on to Vyšehrad. Smetana's mastery of musical expression reaches here its maximum effect, particularly in the chromatic orchestral accompaniment of Přemysl's aria about the linden trees, which evokes through the subdued web of instrumental voices the impression of humming bees. Thus the fourth scene, too, is a self-contained part of the opera and, moreover, introduces a new, pastoral mood which is something of an ode on the Czech land equal in its emotional impact to Smetana's symphonic poem From Bohemian Meadows and Woods, from his cycle My Country.

Smetana's gift of powerful, dramatic music is documented by the fact that after the preceding, contrasting but equally intensive scenes, the third act is marked by an undiminished energy and creative assurance. Here the composer closes the story of Libuše with a catharsis of all the passions that swept the people and could have uprooted her realm. This act rises as a cupola over a mighty structure, worthy of its monumentality. The main theme is love in which Smetana – despite his personal experience - firmly believed and which here brings together the pair of rulers as well as the reconciled Krasava and Chrudoš. The music is one of a blissful amoroso. Libuše eagerly awaits the arrival of her chosen husband and prays to the spirit of her late father, Krok, to

bless the land and the people. When her maidens clothe Libuše for the wedding ceremony, calling her lovely and charming, she appears as a simple and captivating woman. Přemysl enters his future strong and proud residence and addresses it with sincere emotion. There is a short interruption, when Chrudoš's pride rises again. He doesn't want to submit to the will of another man, but gives in to pleadings by his bride whom he does not want to lose once more. Finally, reconciliation takes place between the newly chosen ruler and the subdued and penitent Chrudoš. Then follow Přemysl's speech from the throne and a powerful, choral thanksgiving for the happy ending of the conflict and the glorious onset of the Přemyslid dynasty. This is where the curtain could have gone down – on a happy ending and prospects of a bright future. However, Smetana added to this natural ending another unexpected and surprising finale.

Already 12th century chronicler Cosmas noted – with regret – that despite all her virtues, Libuše was a seeress. On the other hand, the two aforementioned manuscripts presented this power of hers as a positive feature – and this is also how Wenzig conceived it. At the beginning of the opera, Radmila addresses Libuše as a seeress with visions of the future, as a woman endowed by the gods with wisdom to settle disputes and confusions. Therefore, Wenzig used this legendary magic power of Libuše for a final scene where she foretells the future of the Czech nation. For Smetana, this scene offered an opportunity for a grandiose finale which endeared his opera to every Czech

listener and – particularly at times of upheaval – had a magic effect. In the final scene, Libuše foresees events in future Czech history. It was certainly a difficult task to choose key events or personalities that would emerge in the future. Using his own judgement, Wenzig selected a few such key situations on the Czech throne. Strangely enough, he was not interested in the oldest historical facts, so that his first choice was the 11th century Prince Břetislav I, who became famous by having abducted his future wife from a convent in Schweinfurt and entered history as the man who added Moravia to his Czech principedom. The second choice – unfortunately a fiction – is the legend of Jaroslav of Šternberk who allegedly saved Central Europe from the invading Tartar hordes by defeating them at Olomouc in 1241. Jaroslav of Šternberk is a fictitious figure from the Dvůr Králové Manuscript, and the defeat of the Tartars was undoubtedly due to other factors we do not yet exactly know. The third vision pays homage to three representatives of humanism – King Přemysl Otakar II, his granddaughter Eliška, and her son, Charles IV, all of whom contributed to the growth and prosperity of the Czech state and its culture, even though the choice is rather random once again. This majestic vision is followed by an ominous one – of the Hussite warriors and their leaders Žižka and Prokop the Great. The scenes of the future end with the 15th century King George of Poděbrady as the last elected Czech king. Wenzig did not let Libuše continue her look into the future so that she would not have to speak of alien dynasties

whose members sat on the Czech throne to the detriment of her nation. She knows, however, that her "dear Czech nation will never perish and all hell's horrors will in glory overcome." This finale with its assurance of a glorious future when the nation will withstand the severest trials acts in Smetana's concept as a great and unsurpassable catharsis. After that, only the choir can take over to bring the opera to its real end with an awe-inspiring Hussite hymn.

Having outlined the structure of the opera, we should not forget to point to its magnificent overture which opens like a massive gate to take the audience into the distant, legendary past of the Czech nation. More should also be said about the masterful characterization of the individual protagonists or situations which enliven the opera and make its plot quite distinct. All this builds up a gigantic, monumental structure, exceptional in both its outline and details. The ethical impact of Smetana's Libuše has always been unique in the Czech environment. Although the historical base of the opera – which was still considered true in Smetana's days – is no longer acceptable or important today, its artistic and moral truth has remained unaffected and has lost nothing of its appeal. It is an opus maximum and an integral part of Czech culture and Czech history.

However, in spite of all its doubtless qualities that have clearly emerged in the course of time, Libuše entered the consciousness of the general public and audience in particular due to its patriotic message rather than to these artistic qua-

lities. It took quite a long time before this essentially highly demanding operatic work was understood and asserted itself. A major factor that led to its acceptance by the general audience were also its productions and performances. Libuše should not be a part of the normal repertoire, as it was written only for special, festive occasions similarly as the cycle of symphonic poems My Country – even more so, in fact – and each performance should be of supreme standard. Unfortunately, this has not always been the case. Nevertheless, Smetana's Libuše is being recognized as a masterpiece of Czech opera, which has helped many singers, conductors, stage directors and designers gain their fame. At the first two premières Libuše's part was sung by the then primadonna of the National Theatre, Marie Sitová. Her successors were Růžena Maturová and then, first and foremost, Ema Destinnová and Marie Podvalová, both magnificent figures and voices, who seemed predestined for the role. On the other hand, the first Přemysl, Josef Lev, seems not to have done so well in his part. Later, the critics' acclaim was won by Emil Burian, Bohumil Benoni, Václav Novák, Jan Konstantin, Zdeněk Otava, or Stanislav Muž, and today Václav Zítek. The first interpreter of Chrudoš was Karel Čech, but for many years by far the in this part was the stately Vilém Zítek. The part of Krasava is no less exacting as that of Libuše in both singing and acting qualities – perhaps even more so. After much search, the choice for the première was Irma Reichová whose performance on opening night was indeed brilliant. Her worthy

successors in the demanding role were especially Marie Veselá, Lída Červinková, Otta Horáková, Libuše Domanínská and some other sopranos, some of whom also sang Libuše's part. For many years, Lutobor's part was the domain of the outstanding Emil Pollert. We could go on mentioning fine interpreters of the other characters – Štáhlav, Radovan, or Radvila – but the list would be too long. As for the outstanding conductors, following Adolf Čech, who did the very first première, there were mainly Karel Kovařovic, Otakar Ostrčil, Václav Talich, Jaroslav Krombholc, Otakar Jeremiáš, and many others. Among the directors, particular note should be taken of Ferdinand Pujman during the Ostrčil era in the National Theatre, and among the stage designers, of František Kysela.

Smetana's Libuše continues to be a touchstone for both interpreters and the audience. Notwithstanding the many changes in musical taste and opinion, the opera has maintained its place in the Czech operatic repertoire and has remained the supreme goal many artists are trying to attain – not always with success. This is true of the past, of the present, and doubtlessly will be so in the future as well. Any nation should be proud of having had such an extraordinary work composed in its honour. The nation should be aware of such a magnificent gift and should respect it, for it expresses the sense of Czech history and the ethic of life of the Czech people. Moreover, it is beautiful, ever flowering and living music of the highest value.

Václav Holzknecht

Seine vierte Oper – Libussa – komponierte **Bedřich Smetana** für die Eröffnungsfeier des neu erbauten Nationaltheaters in Prag. Dies war damals ein außerordentliches Ereignis, welches von der tschechischen Öffentlichkeit mit Spannung erwartet wurde: der Bau eines so kostspieligen und großartigen Theaters hatte nämlich eine enorme Opferbereitschaft des ganzen Volkes erfordert, aber auch ein großes Maß an Geduld seitens aller, die direkt oder indirekt daran beteiligt waren.

Das in Neorenaissancestil konzipierte Gebäude Josef Zíteks, das aus dem ausgeschriebenen Wettbewerb siegreich hervorgegangen war, erweckte mit Recht Bewunderung, nicht nur durch die Schönheit seines Exteriors, sondern auch durch die reiche Innenausstattung, an der zumeist bildende Künstler der damaligen jüngeren Generation beteiligt waren. Damals wie heute erntete Josef Zítek höchste Anerkennung, denn er hatte es verstanden, auf einem verhältnismäßig engen Raum das neue Haus so geschickt zu komponieren, daß es nach allen Richtungen – von der Vorder- und den Seitenansichten her betrachtet – ein in sich abgeschlossenes und anmutiges Bild bot.

Es war begreiflich, daß die Eröffnung des neuen Theaters das Interesse der ganzen tschechischen Öffentlichkeit auf sich zog und daß als erste Vorstellung die Premiere eines außerordentlichen, ursprünglichen, des nationalen Ereignisses würdigen Werkes vorausgesetzt wurde. Smetana hatte seine Libussa für diesen historischen Augenblick bestimmt. Komponiert hat er

sie in den Jahren 1871–1872 und ließ die Arbeit bewußt langsam voranschreiten. Nach ihrer Beendigung äußerte er sich in einem Privatbrief: „Mit der Oper Libussa bin ich fertig, es war eine anstrengende, schwere Arbeit.“ Nur kleine Probeabschnitte bekam das Publikum daraus zu hören, die Durchführung der ganzen Oper bedrohen könnte, wußte er durch die nie erschlaffende Spannkraft aufzuwiegen, ebenso wie durch die reiche Invention, die in der ausgedehnten Oper unaufhörlich blüht.

Das Schicksal wollte es, daß das gerade erst erbaute Theater am 12. August desselben Jahres abbrannte. Dank der einmaligen und rührenden Teilnahme des Volkes wurde es jedoch in kürzester Zeit wiedererbaut. Diesmal war es Zíteks Mitarbeiter, Architekt Josef Schulz, der die Rekonstruktion und Fertigstellung durchführte. Schon am 18. November konnte das Theater seine Tore öffnen, und zwar in noch schönerer Gestalt als zuvor. Es war wie ein Wunder. Auch bei der zweiten Eröffnung war es Smetanas Libussa, die das Haus einweihte.

Die Ausnahmestellung dieser Oper ist nicht nur durch die Umstände bedingt, unter denen sie einst zweimal aufgeführt wurde, sie liegt auch im Charakter des Werkes. Smetana war sich der künstlerischen und politischen Bedeutung der historischen Tatsache bewußt, mit der nach vielen Drangsalen das Ziel erreicht worden war. Er war deshalb bestrebt, zu Ehren dieses Nationalfestes ein Werk zu schaffen, welches sowohl erhaben als schön und ideell schwerwiegend wäre. Er wollte keine landläufige Oper, sondern eine Art

„feierliches Tableau, eine musikdramatische Belebung“, etwas ähnliches also, wie es die heutigen Szeneroratorien sind. Die etwaige Unbeweglichkeit, die das Werk durch gewollte Einschränkung der szenischen Aktion bedrohen könnte, wußte er durch die nie erschlaffende Spannkraft aufzuwiegen, ebenso wie durch die reiche Invention, die in der ausgedehnten Oper unaufhörlich blüht.

Smetanas Libussa ist also ein Szenenwerk sui generis. Sie läßt sich unter keinen üblichen Operntypus einordnen, sondern sie ist eine Art „sakrales Spiel“, welches nur zu bestimmten Gelegenheiten und nicht im normalen Theaterbetrieb durchgeführt werden soll. Andererseits ist die Oper jedoch so lebendig, daß sie sich durch kein Schema fesseln läßt, welches den freien Lauf der musikalischen Invention einengen würde. Diese Invention fließt frei und gewaltig bis hin zum triumphalen Abschluß. Durch Anwendung von Leitmotiven und durch breit angelegte Flächen einiger Szenen kommt Smetana Richard Wagner nahe. Diese äußersten Merkmale vermögen jedoch die Eigenständigkeit der Smetanaschen Musik in keiner Weise zu beeinträchtigen: sie ist tschechisch in ihrem Charakter, in ihrem Optimismus und in ihrer Lebensbejahung. Auch die reichhaltigen melodischen Quellen verraten die slawische Herkunft in Smetanas Musik. Sogar eine Polka kommt in dem im Grunde ernsten Stück vor, ohne im Gesamtcharakter der Oper störend zu wirken.

Das Libretto zur Libussa wurde dem Komponisten von Josef Wenzig angeboten, der zwar

deutsch schrieb, in Wort und nationalem Empfinden jedoch von loyaler Gesinnung war. Er hatte auch das Opernbuch für Smetanas Dalibor verfaßt. Der Übersetzer von Wenzigs Text war in beiden Fällen Ervíν Špindler. Als literarische Quellen dienten Wenzig die Kosmas-Chronik (XII. Jahrhundert) und die damals zeitgenössischen Königinhofer und Grünberger Handschriften, bei denen es sich – wie die spätere Wissenschaft bewies – um Falsifikate handelte, in der Art von Macphersons Ossian-Gedichten. Es waren „fromme Lügen“, die die Echtheit altertümlicher Texte vortäuschten, um die scheinbar uralte und bisher unbekannte Geschichte eines bestimmten Volkes zu rühmen. Smetanas Forderung einer unkomplizierten Handlung, die ihm ermöglichen würde, die Musik in die Breite zu entwickeln, kam Wenzig volllauf entgegen. Es gelang ihm jedoch, auch so Spannung in die Fabel hineinzutragen.

Die Handlung verläuft folgendermaßen:

Die Fürstin Libussa nimmt Abschied von dem Gefolge ihrer Gefährtinnen und begibt sich in die Halle, in der ein Erbschaftsstreit zwischen zwei Brüdern gelöst werden soll. Der ältere, Chrudoš, macht sein Recht auf das ganze Vermögen des verstorbenen Vaters geltend und beruft sich dabei auf das bei den benachbarten deutschen Stämmen herrschende Recht; die Fürstin meint, beide Brüder sollten sich in die Verwaltung des Vermögens teilen. Der jüngere Šáhlav ist mit dem Urteil einverstanden, doch Chrudoš beharrt auf. Durch seine ausfälligen Worte, es sei eines Mannes nicht würdig, sich dem Verstand eines Weibes zu beugen, fühlt sich Libussa gedemütigt und schlägt vor, Přemysl auf den Thron zu berufen, der ihr von der Budetscher Schule her bekannt war und seither ihr Freund und Berater blieb. Die Boten machen sich auf den Weg nach Stadice, um Přemysl aufzusuchen.

Der tatsächliche Grund des Bruderstreites ist jedoch ein anderer: Chrudoš liebt Krasava, welche aus Übermut vorgibt, Šáhlav zu bevorzugen. Chrudoš versteht jedoch keinen Scherz. Der Erbschaftsstreit dient ihm nur als Vorwand, um sich an dem Bruder rächen zu können. Der Zwist nimmt ein solches Ausmaß an, daß ein Bürgerkrieg zu entflammen droht. Zu spät bereut Krasava ihren Leichtsinn, umso mehr, als sie Chrudoš wirklich liebt. In ihrer Not vertraut sie sich der Schwester beider Brüder, Radmila, an. Diese teilt den Sachverhalt Krasavas Vater Lutobor mit, welcher sofort eingreift. Er ruft Chrudoš zum Grabhügel seines Vaters, also an einen geheiligten Ort, und befiehlt Krasava, daselbst Chrudoš abzubitten und seine Verzeihung zu erlangen – andernfalls würde er sie für immer verwerfen.

Es ist nicht leicht, einen mißtrauischen und eifersüchtigen Mann zu überzeugen, aber Krasavas verzweifelte Bemühungen erreichen zuletzt doch ihr Ziel. Nun ist es nötig, zum Vyšehrad zurückzukehren, wo inzwischen die Männer mit Přemysl eingetroffen sind und wo sich Chrudoš bei Libussa und Přemysl entschuldigen muß. Da nun der Streit beigelegt ist und alle sich freuen, segnet die glückliche Fürstin ihr Volk und prophezeiht ihm eine ruhmvolle Zukunft. Das Werk schließt mit einer Apotheose ab.

Die einfache Fabel bot Smetana die Möglich-

keit, großflächige Bilder zu schaffen und diese zu einem gewaltigen Ganzen zusammenzuschließen. Die Oper enthält mehrere solche Bilder. Einen großen Prolog stellt gleich die einleitende Szene auf dem Vyšehrad vor, in der Radmila die Fürstin bittet, in den Streit der beiden Brüder einzugreifen. Das Motiv des Streites ist hier im Grunde schon enthalten, aber sie tritt vor Libussa Versicherung, die Brüder würden sich wieder einigen, in den Hintergrund. Die Szene klingt in einem erhabenen Gebet zu den Göttern aus, die Libussa um den Schutz ihres Heimatlandes anfleht. Die schöne, majestätische Lyrik läßt hier – trotz Radmilas Bitte – noch nichts schicksalhaftes ahnen. Nur der abschließende Dialog zwischen Libussa und Radmila bringt Unruhe in die Idylle hinein.

Die nachfolgende Szene, in der auf dem Gelände von Vyšehrad das Gericht abgehalten werden soll, verändert die Atmosphäre schlagartig. Dieser, den ersten Akt abschließende Opernabschnitt ist an sich schon ein gewaltiges Drama. Die aufgeregte Menge, der wütende Chrudoš, die grob gedemütigte Fürstin, ihr Entschluß zu heiraten, um dem Volk einen Mann als Herrscher zu geben, die bis ins Äußerste aufgepeitschte Erregung des Volkes – all dies verläuft und jagt vorbei wie ein Wirbelsturm. Bei all ihrer Vehemenz ist die Szene jedoch dramatisch ausgewogen und abgestuft. Zu der Eingangsszene, die Frauenstimmen zugesetzt ist und weich und poetisch klingt, steht die vorwiegend von Männerstimmen getragene Gerichtsszene mit ihrem Starrsinn und ihren hochschlagenden Leidenschaften in schärfstem Kontrast.

Während also das dramatische Wesen des eigentlichen Streites lautstark und nach außen hin wirksam ist, folgt in der Szene am Grabhügel eines der schönsten Beispiele von Smetanas innig lyrischer Dramatik. Trotz ihrer gewagten Länge vermag sie die Zuhörer vom Anfang bis zum Ende in einer ganz besonderen Spannung zu erhalten. Die Zentralfigur ist diesmal Krasava, die vor dem Vater ihre Schuld bekennt und vergeblich seine Vergebung erbittet. Weibliche Leidenschaft gerät in Konflikt mit dem strengen sittlichen Standpunkt. Smetana verlieh Krasavas Reue Töne von solch rührendem Ausdruck, daß er ihr dadurch zwangsläufig die Sympathie jedes einzelnen Zuhörers gewinnt. Ein verwundetes menschliches Herz spricht hier so aufrichtig und demütig, daß die Szene am Grabhügel nicht nur einen der Höhepunkte dieser Oper vorstellt, sondern zu den Juwelen der Opernliteratur schlechthin gehört. Die am Ende stattfindende Versöhnung mit Chrudoš schließt die ganze Szene zu einer musikdramatischen Einheit ab.

Es zeugt von Smetanas Genialität, wenn er nach dieser im Halbdunkel gehaltenen Szene im nachfolgenden Aufzug ein in vollem Sonnenschein erglänzendes Pleinair entfaltet. Auch hier wagte er ein großes Ausmaß und wieder wußte er es kontrastreich auszufüllen, um es nicht ermüdend wirken zu lassen. Der scharfe Lichtwechsel wirkt wie ein Wunder. Nach dem abgelegenen Winkel der Grabstätte sehen wir ein fruchtbares Land vor uns, mit schnittreifen Feldern, und im Schatten der Linden singt Přemysl sein Loblied auf die würdevollen, von der

Hand der Urahnen gepflanzten Bäume. Sie atmen süßen Duft aus, bieten den Bienen Nahrung und dem Menschen ihren Schatten und sind dem Volk geweiht als Abbild seiner Kraft, Tugend und Schönheit. Die zentrale Figur ist hier der gesunde, rüstige und tapfere Mann, den Libussa sich zum Gatten erwählte. Im Verhältnis zu Krasava und Chrudoš ist er ein Held, der sein Volk aus den Wirrnissen dunkler Leidenschaften herausführen und jeden Versuch, die Ordnung zu stören mit kräftiger Hand vereiteln wird. Přemysls Landbesitz Stadice ist von Sonnenlicht überflutet. Das sommerliche Wohlgefühl drückt Smetana nicht nur in Přemysls Linden hymnus aus, sondern auch in einem Erntelied, welches von vier Mähdern hinter der Bühne gesungen wird, und überdies auch im Tanzfest von Přemysls Gesinde. Überall herrscht Freundlichkeit und Friede. Aber auch diese Idylle ist nicht eintönig, Smetana wußte dramatische Momente hineinzutragen – Přemysls Ergriffenheit über Libussas Entschluß, den wehmütigen Abschied von seiner Heimat, seine Erregung über den Bericht von Chrudošs beleidigendem Trotz und seinen Kampfbefehl zum Feldzug nach Vyšehrad. Auch die musikalische Meisterschaft gelangt dabei zu wirkungsstarken Höhepunkten, besonders im Chromatismus der Orchesterbegleitung zur Lindenarie, die im gedämpften Weben der Instrumentenstimmen den Eindruck von Bienengesumme erweckt. Und so bildet auch die vierte Szene einen geschlossenen Abschnitt und bringt überdies eine ganz neue Naturstimmung, ein Péan auf das böhmische Land, gleichwertig mit dem sinfonischen

Gedicht Aus Böhmens Hain und Flur aus dem Zyklus Mein Vaterland.

Smetanas dramatische Kraft war durch diese so verschiedenartigen und intensiven Szenen keineswegs verbraucht und ließ ihn den dritten Akt mit ungebrochener Energie und schöpferischer Ruhe aufbauen. Hier geht es um den Höhepunkt der Fabel, um die Katharsis aller Leidenschaften, welche die Menschen schüttelten und das Land zu zerrüttten drohten. Das Hauptmotiv dieser Schlußszene ist in erster Reihe die Liebe, an die Smetana – ungeachtet seiner eigenen Erfahrungen – unerschütterlich glaubte und die hier nicht nur das Herrscherpaar, sondern auch Krasava und Chrudoš in ihrer Versöhnung vereinigt. Die Ruhe eines seligen Amorosos schwebt über der Szene. Libussa sieht ihrem nahenden Bräutigam mit Sehnsucht entgegen und betet inbrünstig zu ihrem toten Vater Krok um Segen für sich und für ihr Volk. Als ihre Gefährtinnen sie zur Hochzeit schmücken und ihre Anmut besingen, zeigt sie sich als schlchte, rührende Frau. Přemysl betritt den steinernen Sitz seiner künftigen Residenz und begrüßt die Felsenburg mit flammenden Worten. Eine vorübergehende Aufregung in der friedlichen Stimmung wird durch den leidenschaftlichen Chrudoš verursacht, der nicht bereit ist, sich dem Willen eines Mannes zu beugen. Er gibt jedoch den Bitten seiner Braut nach, die er nicht zum zweitenmal verlieren möchte. Es kommt zu der endgültigen Versöhnung zwischen dem Herrscher und dem gedemütierten Büßer. Alles hat sich in Güte gelöst, alles ist glücklich ausgegangen und eine glänzende Zu-

kunft ist im Anzug. Aber Smetana schließt an diesen offensichtlichen Schluß ein unerwartetes und überraschendes Finale an.

Schon Kosmas erwähnt – mit Bedauern – daß die Fürstin bei all ihren Tugenden eine Hellseherin war. Diese ihre Eigenschaft tritt jedoch schon in beiden Handschriften positiv hervor. In diesem Sinne faßte sie auch Wenzig auf. Radmila spricht sie im ersten Aufzug als Seherin an, von den Göttern mit einer Weisheit bedacht, die Wirknisse zu ebnen vermag. Wenzig benützte daher Libussas prophetische Gabe zur abschließenden Vision der Zukunft des tschechischen Volkes. Dem Komponisten bot er dadurch ein prächtiges Finale, welches die Oper jedem heimischen Zuhörer teurer machte und welches besonders in unruhigen Zeiten magisch wirkte. Libussa soll die in der Zukunft liegenden historischen Ereignisse schildern. Es war sicher schwierig, wichtige Augenblicke oder Persönlichkeiten zu wählen, die vom Zeitpunkt Libussas gesehen, in der Zukunft vorkommen werden. Wenzig entschloß sich nach eigenem Urteil für einige Schlüsselsituationen auf dem böhmischen Thron. Merkwürdigerweise interessierten ihn nicht die ältesten historischen Fakten, er griff geradewegs auf Břetislav I (11. Jahrhundert) zurück, einen böhmischen Fürsten, welcher sich durch die Entführung seiner zukünftigen Ehefrau aus dem Schweinfurter Kloster auszeichnete und der sich durch den Anschluß Mährens an Böhmen in die Geschichte einschrieb. Die zweite – leider fiktive – Persönlichkeit ist Jaroslav von Sternberg, der angeblich im Jahre 1241 die Tar-

taren bei Olomouc schlug und so Mitteleuropa vor der drohenden asiatischen Invasion bewahrte. Die Gestalt Jaroslavs hatte die Königinhofer Handschrift erdichtet und die Niederlage des gefährlichen Feindes dürfte andere, nicht genau bekannte Gründe gehabt haben. Das dritte Tableau verherrlicht drei Repräsentanten des Humanismus – Přemysl Otakar II., Eliška aus der Familie der Přemysliden und ihren Sohn Karl IV. – die alle zur Blüte des Staates und seiner Kultur beitrugen. Allerdings ist auch in diesem Falle die Wahl der Personen so ziemlich dem Zufall überlassen. Nach dieser majestätischen Vision jagt die gefahrdrohende Hussitenepisode an uns vorbei, mit Žižka, Prokop d. Großen und den Hussitenkriegern. Danach endet die Übersicht bei Georg von Poděbrad aus dem 15. Jahrhundert, dem letzten tschechischen König auf dem böhmischen Thron. Der Librettist gestattete Libussa nicht, in das Dunkel der weiteren Jahrhunderte durchzudringen. Sie schritt flüchtig durch die Geschichte, um nur einige hervorragende Persönlichkeiten zu nennen und endet beim letzten tschechischen Herrscher, um nicht die fremden Dynastien zur Kenntnis nehmen zu müssen, die sich zum Nachteil ihres Volkes auf dem böhmischen Thron niederließen. Aber sie weiß: „Mein teures Tschechenvolk wird niemals unterh'hn, der Hölle Schrecken wird es glorreich Sieger sein!“

Dieser Abschluß mit der Versicherung der großen Zukunft, in welcher das Volk die schwersten Prüfungen bestehen wird, wirkt in Smetanas Auffassung als eine unermeßliche und unüberwind-

Hand der Urahnen gepflanzten Bäume. Sie atmen süßen Duft aus, bieten den Bienen Nahrung und dem Menschen ihren Schatten und sind dem Volk geweiht als Abbild seiner Kraft, Tugend und Schönheit. Die zentrale Figur ist hier der gesunde, rüstige und tapfere Mann, den Libussa sich zum Gatten erwählte. Im Verhältnis zu Krasava und Chrudoš ist er ein Held, der sein Volk aus den Wirrnissen dunkler Leidenschaften herausführen und jeden Versuch, die Ordnung zu stören mit kräftiger Hand vereiteln wird. Přemysls Landbesitz Stadice ist von Sonnenlicht überflutet. Das sommerliche Wohlgefühl drückt Smetana nicht nur in Přemysls Linden hymnus aus, sondern auch in einem Erntelied, welches von vier Mähdern hinter der Bühne gesungen wird, und überdies auch im Tanzfest von Přemysls Gesinde. Überall herrscht Freundlichkeit und Friede. Aber auch diese Idylle ist nicht eintönig, Smetana wußte dramatische Momente hineinzutragen – Přemysls Ergriffenheit über Libussas Entschluß, den wehmütigen Abschied von seiner Heimat, seine Erregung über den Bericht von Chrudoš beleidigendem Trotz und seinen Kampfbefehl zum Feldzug nach Vyšehrad. Auch die musikalische Meisterschaft gelang dabei zu wirkungsstarken Höhepunkten, besonders im Chromatismus der Orchesterbegleitung zur Lindenarie, die im gedämpften Weben der Instrumentenstimmen den Eindruck von Bienengesumme erweckt. Und so bildet auch die vierte Szene einen geschlossenen Abschnitt und bringt überdies eine ganz neue Naturstimmung, ein Péan auf das böhmische Land, gleichwertig mit dem sinfonischen

Gedicht Aus Böhmens Hain und Flur aus dem Zyklus Mein Vaterland.

Smetanas dramatische Kraft war durch diese so verschiedenartigen und intensiven Szenen keineswegs verbraucht und ließ ihn den dritten Akt mit ungebrochener Energie und schöpferischer Ruhe aufbauen. Hier geht es um den Höhepunkt der Fabel, um die Katharsis aller Leidenschaften, welche die Menschen schüttelten und das Land zu zerrüttten drohten. Das Hauptmotiv dieser Schlußszene ist in erster Reihe die Liebe, an die Smetana – ungeachtet seiner eigenen Erfahrungen – unerschütterlich glaubte und die hier nicht nur das Herrscherpaar, sondern auch Krasava und Chrudoš in ihrer Versöhnung vereinigt. Die Ruhe eines seligen Amorosos schwelt über der Szene. Libussa sieht ihrem nahenden Bräutigam mit Sehnsucht entgegen und betet inbrünstig zu ihrem toten Vater Krok um Segen für sich und für ihr Volk. Als ihre Gefährtinnen sie zur Hochzeit schmücken und ihre Anmut besingen, zeigt sie sich als schlichte, rührende Frau. Přemysl betritt den steinernen Sitz seiner künftigen Residenz und begrüßt die Felsenburg mit flammenden Worten. Eine vorübergehende Aufregung in der friedlichen Stimmung wird durch den leidenschaftlichen Chrudoš verursacht, der nicht bereit ist, sich dem Willen eines Mannes zu beugen. Er gibt jedoch den Bitten seiner Braut nach, die er nicht zum zweitenmal verlieren möchte. Es kommt zu der endgültigen Versöhnung zwischen dem Herrscher und dem gedemütierten Büßer. Alles hat sich in Güte gelöst, alles ist glücklich ausgegangen und eine glänzende Zu-

kunft ist im Anzug. Aber Smetana schließt an diesen offensichtlichen Schluß ein unerwartetes und überraschendes Finale an.

Schon Kosmas erwähnt – mit Bedauern – daß die Fürstin bei all ihren Tugenden eine Hellseherin war. Diese ihre Eigenschaft tritt jedoch schon in beiden Handschriften positiv hervor. In diesem Sinne faßte sie auch Wenzig auf. Radmila spricht sie im ersten Aufzug als Seherin an, von den Göttern mit einer Weisheit bedacht, die Wirknisse zu ebnen vermag. Wenzig benützte daher Libussas prophetische Gabe zur abschließenden Vision der Zukunft des tschechischen Volkes. Dem Komponisten bot er dadurch ein prächtiges Finale, welches die Oper jedem heimischen Zuhörer teurer machte und welches besonders in unruhigen Zeiten magisch wirkte. Libussa soll die in der Zukunft liegenden historischen Ereignisse schildern. Es war sicher schwierig, wichtige Augenblicke oder Persönlichkeiten zu wählen, die vom Zeitpunkt Libussas gesehen, in der Zukunft vorkommen werden. Wenzig entschloß sich nach eigenem Urteil für einige Schlüsselsituationen auf dem böhmischen Thron. Merkwürdigerweise interessierten ihn nicht die ältesten historischen Fakten, er griff geradewegs auf Bretislav I (11. Jahrhundert) zurück, einen böhmischen Fürsten, welcher sich durch die Entführung seiner zukünftigen Ehefrau aus dem Schweinfurter Kloster auszeichnete und der sich durch den Anschluß Mährens an Böhmen in die Geschichte einschrieb. Die zweite – leider fiktive – Persönlichkeit ist Jaroslav von Sternberg, der angeblich im Jahre 1241 die Tar-

taren bei Olomouc schlug und so Mitteleuropa vor der drohenden asiatischen Invasion bewahrte. Die Gestalt Jaroslavs hatte die Königinhofer Handschrift erdichtet und die Niederlage des gefährlichen Feindes dürfte andere, nicht genau bekannte Gründe gehabt haben. Das dritte Tableau verherrlicht drei Repräsentanten des Humanismus – Přemysl Otakar II, Eliška aus der Familie der Přemysliden und ihren Sohn Karl IV – die alle zur Blüte des Staates und seiner Kultur beitrugen. Allerdings ist auch in diesem Falle die Wahl der Personen so ziemlich dem Zufall überlassen. Nach dieser majestätischen Vision jagt die gefahrdrohende Hussitenepisode an uns vorbei, mit Žižka, Prokop d. Großen und den Hussitenkriegern. Danach endet die Übersicht bei Georg von Poděbrad aus dem 15. Jahrhundert, dem letzten tschechischen König auf dem böhmischen Thron. Der Librettist gestattete Libussa nicht, in das Dunkel der weiteren Jahrhunderte durchzudringen. Sie schritt flüchtig durch die Geschichte, um nur einige hervorragende Persönlichkeiten zu nennen und endet beim letzten tschechischen Herrscher, um nicht die fremden Dynastien zur Kenntnis nehmen zu müssen, die sich zum Nachteil ihres Volkes auf dem böhmischen Thron niederließen. Aber sie weiß: „Mein teures Tschechenvolk wird niemals unterh' n, der Hölle Schrecken wird es glorreiche Sieger sein!“

Dieser Abschluß mit der Versicherung der großen Zukunft, in welcher das Volk die schwersten Prüfungen bestehen wird, wirkt in Smetanas Auffassung als eine unermeßliche und unüberwind-

bare Katharsis. Danach kann nur noch der Chor auftreten, der auf der Basis einer hussitischen Choralmelodie das Werk seinem endgültigen Abschluß zuführt.

Der hier angedeuteten Strukturübersicht muß hinzugeführt werden, daß auch eine großartige Ouvertüre zur Oper gehört, welche das Massiv der künftigen Handlung wie ein schweres, eisenbeschlagenes Tor öffnet. Auch die meisterhafte Charakterisierung der einzelnen Personen und Situationen, die die Oper durch das ganze Geschehen hindurch begleiten und zu ihrer Überschaubarkeit beitragen, würden eine eingehendere Behandlung verdienen. Alle diese Komponenten beteiligen sich an dem Aufbau eines in Umriß und Detail ganz außerordentlichen Kyklopenwerkes. Die ethische Kraft von Smetanas Libussa war im böhmischen Raum jederzeit einmalig. Wenngleich die historische Grundlage des Werkes – an der zu Smetanas Zeiten noch kein Zweifel bestand – heute unglaublich und unwichtig ist, blieb sein künstlerisches und moralisches Gewicht unerschüttert und verlor nichts an seiner Überzeugungskraft. Es ist ein opus maximum und es bedeutet einen nicht wegzudenkenden Bestandteil der tschechischen Kultur und Geschichte.

Bei all den positiven Eigenschaften, die das Werk zweifellos besitzt und die in Zeitabstand in voller Deutlichkeit hervortreten, drang Smetanas Libussa allerdings eher dank ihren patriotischen Tendenzen als kraft ihrer künstlerischen Werte in das Bewußtsein des Publikums ein. Es dauerte ziemlich lange, bevor die im Grunde höchst anspruchsvolle Oper begriffen und durchgesetzt

werden konnte. Einen großen Anteil daran, ihre Werte dem breiten Publikum näherzubringen, haben ihre Bühnenaufführungen. Libussa soll nicht in den Alltagsbetrieb eingehen, sie ist für außerordentliche Gelegenheiten bestimmt, so – oder noch mehr – wie der sinfonische Zyklus Mein Vaterland, und jede Vorstellung soll eine Gipfelleistung sein. Dies kann allerdings nicht immer erreicht werden. Trotzdem galt jedoch Smetanas Libussa als höchstes Werk des tschechischen Opernschaffens und zahlreiche Sänger, Dirigenten, Regisseure und Bühnenbildner schrieben ihre Namen ruhmvoll in ihre Geschichte ein. Bei beiden Premieren war es die damalige Primadonna Marie Sittová, die die Titelrolle gestaltete, nach ihr kamen Růžena Maturová und vor allem Emma Destinnová und Marie Podvalová, großartige, für diese Rolle gleichsam vorbestimmte Heroinen. Josef Čech, der erste Přemysl, scheint nicht viel Glück in dieser Rolle gehabt zu haben. Später wurde sie von Emil Burian, Bohumil Benoni, Václav Novák, Jan Konstantin, Zdeněk Otava, Stanislav Muž, heute von Václav Zítek gestaltet. Der erste Darsteller des Chrudoš war Karel Čech, später war es jedoch Vilém Zítek, der in dieser wie in Erz gegossenen Gestalt jahrelang alle übrigen Darsteller überragte. Die Rolle der Krasava konkurriert angesichts ihrer sängerischen und schauspielerischen Ansprüche mit Libussa und ist in beiden Richtungen vielleicht noch anspruchsvoller. Für die Premiere wurde nach einiger Verlegenheit Irma Reichová als Darstellerin gewählt und sie bewährte sich auf Anhieb in hervorragender Weise. Ihr folgten Marie Veselá, Lída

Červinková, Otta Horáková, Libuše Domanínská und weitere Sängerinnen, denen vielfach auch die Titelrolle anvertraut wurde. Die Figur des Lutobor verkörperte viele Jahre hindurch der vortreffliche Emil Pollert. Wir müßten uns noch bei den Darstellern der übrigen Gestalten aufhalten – Šáhlav, Radovan, Radmila – aber wir kämen mit unserer Aufzählung zu keinem Ende. Von den Dirigenten machte sich – nach Adolf Čech, der die Uraufführung leitete – eine Reihe weiterer Persönlichkeiten um das Werk verdient: laßt uns zum mindesten Karel Kovařovic, Otakar Ostrčil, Václav Talich, Jaroslav Krombholc und Otakar Jeremiáš erwähnen. Für die Regie wurde zu Ostrčils Zeit Ferdinand Pujman entdeckt, als Bühnenbildner František Kysela.

Smetanas Libussa bleibt auch weiterhin ein Prüfstein für Interpreten und Zuhörer. Über alle Geschmacks- und Auffassungsveränderungen hinweg steht das Werk unerschüttert auf seinem Platz und wurde zu einem hohen, nicht immer erfolgreich erreichten Ziel für eine Reihe von Künstlern. So war es in der Vergangenheit, so ist es heute und so wird es mit Sicherheit auch künftig sein. Es ist eine große Auszeichnung für das Volk, daß ihm zu Ehren solch ein außerordentliches Werk geschaffen wurde. Es ist erforderlich, daß es sich dessen bewußt bleibt und das Geschenk zu würdigen weiß. Denn in ihm sind der Sinn unserer Geschichte und die Ethik unseres Lebens enthalten. Überdies ist es eine schöne, blühende und ewig lebendige Musik von höchsten Werten.

Václav Holzknecht

Bedřich Smetana composa son quatrième opéra «Libuše» pour l'ouverture solennelle du nouveau bâtiment du Théâtre national de Prague. Il s'agissait alors d'un événement extraordinaire que le public tchèque attendait avec impatience, car cette construction coûteuse d'un théâtre grand et magnifique a exigé beaucoup de sacrifices et de patience de tous ceux qui y participaient, directe- ou indirectement.

L'édifice Renaissance projeté par Josef Zítek qui remporta le concours, frappa à juste titre par sa beauté extérieure, ainsi que par le décor somptueux à son intérieur – orné par les œuvres des artistes tchèques, relativement jeunes à l'époque. L'art de Josef Zítek, qui a su placer l'édifice dans cet espace limité qu'il eut à sa disposition et de façon que de tous les côtés il offre une vue harmonieuse, fut apprécié alors, dont comme aujourd'hui d'ailleurs.

Il est donc compréhensible que l'ouverture de cet institut d'art qui attirait l'attention de tout public tchèque supposait aussi la présentation d'une œuvre originale et exceptionnelle, digne de cet événement de portée nationale. Smetana décida d'offrir pour ce moment historique son opéra «Libuše», composé dans les années 1871–1872. Pour composer cette œuvre, il prit tout son temps. Dans une de ses lettres privées, il écrit: «J'ai terminé l'opéra 'Libuše', ce fut un travail pénible, difficile.» Smetana permit d'exécuter seulement quelques parties de l'opéra, conservant le tout pour l'ouverture solennelle du Théâtre national. Il sut attendre neuf ans, avant de déterminer que le temps juste est venu.

Le destin l'a voulu et le théâtre à peine construit brûla le 12 août de la même année. Mais il fut vite reconstruit avec la participation émouvante, et unique dans l'histoire, du peuple tout entier. La reconstruction fut effectuée cette fois-ci par Josef Schulz, collaborateur de Zítek. Le théâtre – plus magnifique qu'avant encore – fut rouvert le 18 novembre 1883. Ce fut presque un miracle. Et lors de cette deuxième ouverture fut donné aussi l'opéra «Libuše» de Smetana.

Il s'agit d'une œuvre exceptionnelle par son caractère même déjà. Smetana était conscient de la signification artistique et politique de ce fait historique. C'est pourquoi il voulait créer pour cette grande fête nationale – que fut l'inauguration du Théâtre national tchèque – une œuvre solennelle, magnifique et de grande portée du point de vue spirituel. Il ne concevait pas un opéra courant, mais «un tableau glorieux, un monument musical et dramatique», soit quelque chose comme des opéras-oratorios de nos temps. Par la tension interne continue et par une riche inventivité qui ne cesse de s'épanouir dans l'opéra, il sut parer au danger que le drame ne devienne pas trop statique, en raison de l'action scénique intentionnellement limitée.

«Libuše» représente donc en son genre une œuvre scénique de haut niveau. Il ne s'agit pas d'un opéra ordinaire, mais d'une «œuvre solennelle» en le vrai sens du mot, qui ne devrait être représentée que lors des occasions exceptionnelles – solennelles. Mais l'œuvre est aussi vivace qu'elle ne peut être ligotée par aucun schéma qui limiterait le cours libre de cette inven-

tion musicale aboutissant à un finale triomphant. Ici, Smetana est proche à Richard Wagner, il utilise les motifs caractérisants et construit dans certaines scènes d'amples surfaces musicales. Ces éléments extérieurs ne diminuent du tout ni l'originalité de la musique de Smetana, tchèque par son caractère, ni son optimisme et l'amour de la vie. La richesse de ses mélodies révèle aussi son origine slave. Nous entendons dans «Libuše» aussi les rythmes d'une polka, sans que ceci nuise à son caractère plutôt sérieux.

Ce fut Josef Wenzig - écrivain de langue allemande, mais Tchèque par ses sentiments et son adhésion au front culturel tchèque de son époque – qui écrivit le livret pour «Libuše», de même que pour un autre opéra de Smetana encore: «Dalibor». Les deux textes ont été traduits ensuite par Ervin Špindler. Dans le cas de «Libuše», Wenzig s'inspira de la Chronique de Kosmas (du XIe siècle), ainsi que des «Manuscrits» de Dvůr Králové et de Zelená Hora, apparus à l'époque, mais qui, comme la science démontra plus tard, ne furent que des falsifications à l'exemple des «Poèmes d'Ossian» du poète écossais Macpherson. Ce furent de «pieux mensonges». On voulait les faire passer pour des textes historiques, afin qu'ils témoignent de l'ancienneté de l'histoire d'un peuple, inconnue jusqu'à l'époque. Wenzig écrivit ce livret sur la demande de Smetana, de façon à ce que le sujet ne soit pas trop compliqué, pour que le compositeur puisse développer son invention musicale dans toute son ampleur. Et Wenzig réussit même à empreindre le texte d'un dynamisme dramatique.

Voici le développement du sujet:

La princesse Libuše quitte ses demoiselles d'honneur pour passer à la salle, où elle devrait arbitrer un litige de deux frères cohéritiers. L'aîné Chrudoš prétend d'avoir droit à tous les biens légués par le père décédé. Il appuie sa prétention sur une norme juridique en vigueur chez les voisins – les Allemands. Mais à l'avis de la souveraine – la princesse Libuše – les deux frères devraient administrer ensemble cet héritage. Le frère cadet Štáhlav est d'accord avec le verdict de Libuše, mais Chrudoš s'y oppose. Il va jusqu'à offenser Libuše, criant qu'il est indigne des hommes de se soumettre à la décision d'une femme. Libuše se sent humiliée et propose d'appeler Přemysl, son condisciple de l'école de Budeč, et son ami et conseiller de toujours, à partager le trône avec elle. Elle envoie donc ses émissaires à Stadice pour qu'ils amènent Přemysl à Vyšehrad.

Mais le vrai motif du litige des deux frères est autre: Chrudoš aime Krasava qui feint, par un caprice, de préférer Štáhlav. Mais Chrudoš ne saisit pas sa badinerie et l'affaire de l'héritage lui sert de prétexte pour se venger. Le litige acquiert de telles dimensions qu'il menace d'aboutir à une sorte de «guerre civile». Krasava regrette trop tard le mauvais tour qu'elle avait joué, surtout parce qu'elle aime profondément Chrudoš. Elle se confie à Radmila – sœur des deux frères et celle-ci révèle toute cette affaire au père de Krasava – Lutobor. Ce dernier invite Chrudoš à le rejoindre au tombeau de son père décédé – à un lieu sacré donc – et ordonne à Krasava

d'avouer tout à Chrudoš, de lui demander pardon et de se réconcilier avec lui, si elle ne veut pas être damnée pour toujours.

Il n'est pas facile de convaincre un homme méfiant et jaloux, mais Krasava y réussit. Maintenant, il ne reste que revenir à Vyšehrad, où entretemps les émissaires de Libuše ont conduit Přemysl, demander pardon à Libuše et se soumettre à son nouveau mari. Le litige est ainsi réglé. Le peuple se réjouit, la princesse – toute heureuse – bénit son peuple et lui prédit un avenir glorieux. Et l'œuvre s'achève par cette apothéose.

Cette simple fable fournit l'occasion à Smetana de composer de grands tableaux musicaux et de les unir en un tout magnifique. Le premier tableau – celui du prologue – a lieu à Vyšehrad: Radmila demande Libuše de régler le litige de ses frères. Il contient déjà le motif du litige, qui s'évanouit, après que Libuše exprime sa conviction que «les deux frères sauront trouver une solution». Cette scène aboutit à la prière fervente de Libuše qui supplie les dieux de protéger sa patrie. Cette scène lyrique, particulièrement belle et impressionnante, ne laisse prévoir – malgré l'intervention de Radmila – rien de fatal. Seul le dialogue entre Krasava et Radmila, à la fin de cette scène idyllique, suscite l'inquiétude.

Dans la deuxième scène, devant Vyšehrad, où le jugement doit avoir lieu, l'atmosphère change immédiatement. Et à la fin du premier acte de l'opéra, le drame éclate. L'agitation de la foule, l'accès de fureur de Chrudoš, l'humiliation grossière de la souveraine et la décision de celle-ci de

se marier pour que son peuple ait pour souverain un homme, l'exaltation successive du peuple – tout cela s'ensuit en coup de vent. Mais pourtant, cette scène est bien équilibrée du point de vue dramatique. Avec l'introduction caractérisée par des voix féminines, douces et poétiques, contraste fort la scène du jugement, où prévalent des voix masculines, rétives et passionnées, jusqu'à haineuses.

Si la scène du jugement impressionne, parce que tapageuse et bruyante, la scène suivante – celle au tombeau – constitue l'exemple le plus beau du lyrisme dramatique de Smetana. Elle réussit à retenir, malgré sa longueur inhabituelle, la concentration des auditeurs du début jusqu'à la fin. La protagoniste de cette scène est Krasava, qui confie son malheur à son père en lui demandant pardon. Le tempérament passionné d'une femme se heurte à l'intransigeance du moralisme austère. Smetana composa pour Krasava repérante une musique profondément émouvante, qui doit gagner absolument la sympathie de chaque auditeur. Pour cette expression sincère et humble d'un cœur humain blessé, la scène au tombeau se range parmi les joyaux de la littérature musicale. Elle est un des points culminants de «Libuše». La réconciliation de Krasava et Chrudoš achève cette composition musicale dramatique.

Une autre preuve de la génialité de Smetana nous fournit la transformation subite de cette scène terne en un décor joyeux de la nature en sa plénitude. Nous avons devant nous Stadice avec le soleil au zénith. Le compositeur se lance

de nouveau dans un grand tableau et il sait exprimer tous les contrastes sans pourtant fatiguer l'auditeur. La lueur de cette scène impressionne. Après une nécropole obscure, il nous présente ce paysage fécond, où Přemysl, à l'ombre d'un tilleul, glorifie ces arbres magnifiques plantés jadis par les ancêtres. Par leur fragrance douce, ils invitent les abeilles à se nourrir du miel de leurs fleurs et l'homme à se reposer dans leur ombre. Ils personnifient la force, l'honneur et la beauté de la nation. L'homme sain, fort et courageux, que Libuše choisit pour son mari, est le personnage de premier plan de cet acte. C'est un héros qui trouvera pour son peuple l'issue des ténèbres et dont la main ferme saura conjurer toute tentative à violer l'ordre instauré. La scène de Stadice est toute ensoleillée. L'aisance de cette scène d'être exprimé également l'hymne aux tilleuls chanté par Přemysl, le chant du quatuor des moissonneurs gais et heureux (derrière la scène) et les danses joyeuses des compagnons de Přemysl. La scène est pleine de sérénité et de joie paisible. Mais il ne s'agit pas d'un tableau idyllique monotone, le compositeur introduit même là des moments dramatiques: l'émotion de Přemysl ayant appris la décision de Libuše, ses adieux au pays natal, son indignation face à l'insulte que Chrudoš fit à Libuše et la détermination de Přemysl de partir sans délai pour Vyšehrad. Smetana développe l'art musical jusqu'à ses cimes les plus élevées. Remarquons le chromatisme de l'accompagnement orchestral de l'hymne aux tilleuls qui, par un entrelacement fin de sons assourdis, imite le bourdonnement des

abeilles. Ainsi, cette quatrième scène aussi forme une unité homogène de l'œuvre, contenant en soi un entraînement tout à fait nouveau, l'hymne à la nature, au pays tchèque, rappelant le poème symphonique dans les bois et les prés de Bohême du cycle Ma patrie.

De la puissance dramatique de Smetana témoigne le fait qu'il ne s'épuisa pas dans les scènes précédentes, diverses par leur caractère et pourtant toutes intenses, et qu'il sut construire le troisième acte avec son énergie et son calme créatifs habituels, nullement affaiblis. Par cet acte, l'histoire se termine. Il contient la catharsis des passions qui, envahissant les gens, auraient pu mettre l'Etat en désarroi. Il est la coupole de toute la construction puissante de l'opéra, digne de sa monumentalité. Le «leitmotiv» de ce dernier acte est encore l'amour, en lequel Smetana, malgré ses expériences plutôt mauvaises, avait toujours une confiance inébranlable. C'est l'amour qui unit les deux souverains et qui unit aussi Krasava et Chrudoš. Il est exprimé par un «amoroso» paisible et serein. Libuše qui sent l'imminence de l'arrivée de celui qu'elle choisit pour son mari prie son feu père Krok de la bénir, ainsi que son peuple. Au moment où elle est habillée solennellement pour le mariage par ses filles d'honneur qui lui expriment leur admiration, elle assume l'aspect d'une femme heureuse tout simplement. Přemysl entre dans sa future résidence Vyšehrad en l'apostrophant avec émotion. Encore un moment de passion exaltée, quand Chrudoš refuse de se soumettre à la volonté d'un souverain unique. Mais il céde finala-

ment aux prières de sa mariée qu'il ne veut pas perdre de nouveau. Et voici la réconciliation finale du nouveau souverain avec un opposant repenti. Přemysl prononce son discours d'intronisation qui est suivi par les remerciements du chœur, heureux de voir favorablement réglés tous les litiges, et par l'intronisation glorieuse de la dynastie des Přemyslides. Ici, l'opéra pourrait prendre fin. Tout est résolu, tout finit bien, tout présage un avenir radieux. Mais Smetana ajoute encore un finale inattendu et surprenant.

Le chroniqueur Kosmas révèle – avec quelque regret – que la princesse, pour vertueuse qu'elle était, eut aussi le don de prophétie. Dans les «Manuscrits», cette qualité est appréciée et Wenzig la connaît aussi d'une manière positive. Radmila, en lui adressant la parole, l'appelle Prophétesse douée de sagesse par les dieux, sachant régler toutes les situations confuses. Se servant de cette qualité connue de Libuše, Wenzig achève son livret par la vision de l'avenir de la nation tchèque. Ce fut pour Smetana un finale magnifique, dont l'impact sur les auditeurs tchèques fut magique, surtout dans les périodes mouvementées. Libuše prévoit les événements de l'histoire future du peuple tchèque. Le choix des moments et personnages importants de l'histoire, dont Wenzig prit quelques situations clés finalement, fut certainement difficile. En ne remontant pas trop dans le temps, il mentionne comme premier héros Břetislav I (XIe siècle), connu pour avoir enlevé sa future épouse du couvent de Schweinfurt, qui se distingue comme promoteur de l'union de la Bohême et de la Moravie. Le

deuxième – un personnage fictif malheureusement – c'est Jaroslav de Šternberk, qui avait prétendument vaincu, en 1241 près d'Olomouc, les Tatars et conjuré la menace de leur invasion en Europe centrale. Le personnage de Jaroslav est l'un de ceux imaginés dans le «Manuscrit de Dvůr Králové» et la défaite de l'ennemi dangereux cachait probablement un autre objectif que nous ne connaissons pas. La troisième vision glorifie trois souverains humanistes: Přemysl Otakar II, Eliška Přemyslide et son fils Charles IV, qui ont contribué beaucoup à l'épanouissement de l'Etat et de la culture tchèques. Pourtant, ce choix de personnages est vraiment aussi fortuit. Après ces tableaux majestueux, on passe à l'époque des hussites conduits par Jan Žižka et Prokop Holý et la revue finit par Jiří de Poděbrady (XVe siècle) – dernier des rois tchèques. Le librettiste ne permet pas à Libuše de pénétrer plus loin dans les ténèbres des siècles à venir. Elle ne cite que quelques époques et personnages de l'histoire tchèque, en s'arrêtant au dernier roi tchèque, pour ne pas mentionner les dynasties étrangères qui s'étaient emparées du trône tchèque au détriment de cette nation. Mais elle sait pourtant que son «cher peuple tchèque ne sera pas anéanti, qu'il saura triompher sur toutes les peines de l'enfer». Ce finale, qui se termine par la conviction que la nation tchèque saura, résister même à des preuves les plus dures, est conçu par Smetana comme une grande catharsis inévitable. Après, c'est le tour du chœur qui entonne un choral hussite, par lequel l'œuvre se termine définitivement.

Pour compléter ce qui a été dit sur la structure de l'opéra, il faut mentionner encore l'ouverture magnifique qui, comme un portail armé bien fort, ouvre la scène pour entamer le sujet. De même il faudrait mentionner plus en détail la caractéristique bien trouvée des divers personnages ou situations de l'opéra, qui s'accumulent pour former un tout gigantesque, extraordinaire dans son ensemble et dans ses détails. L'impact éthique de «Libuše» de Smetana dans le milieu tchèque était et sera toujours unique. Même si le modèle historique de l'œuvre, qu'on prenait pour réalité dans les temps de Smetana, n'est plus vérifique aujourd'hui – ce qui est sans importance d'ailleurs – la vérité artistique et morale est restée telle, ne perdant rien de sa authenticité. Il s'agit d'un «opus maximum» qui fait partie intégrante de la culture et de l'histoire tchèques.

Mais malgré toutes ses qualités indéniables, qui sont apparues nettement avec le cours du temps, «Libuše» s'enfonçait dans la conscience du public surtout pour ses tendances patriotiques, plus que pour ses valeurs artistiques. Il a fallu du temps, avant que l'œuvre d'une exigence effectivement particulière fut comprise et appréciée comme dû. Si l'œuvre sera comprise comme dû et accueillie par les spectateurs communs, cela dépend en général de son exécution. Et «Libuše» n'est pas destiné à être représenté fréquemment, c'est un opéra réservé à des occasions exceptionnelles, comme p. e. aussi le cycle de poèmes symphoniques Ma patrie, mais pourtant davantage encore. Chaque représentation doit être impeccable. «Libuše» de Sme-

tana est un chef-d'œuvre reconnu des opéras tchèques et une grande quantité de chanteurs, chefs d'orchestre, metteurs en scène et scénographes ont gagné leurs lauriers avec «Libuše». Lors de ses deux premières, au siècle passé, Libuše fut incarnée par Marie Sittová – la «prima donna» d'alors. Dans les représentations successives se distinguèrent Růžena Maturová et notamment Ema Destinnová et Marie Podvalová – toutes héroïnes comme prédestinées pour ce rôle. Josef Lev qui fut le premier Přemysl n'a pas eu trop de chance avec ce rôle, semble-t-il. Plus tard, ce rôle fut chanté par Karel Burian, Bohumil Benoni, Václav Novák, Jan Konstantin, Zdeněk Otava, Stanislav Muž, Václav Bednář. Dans la plus récente mise en scène de l'opéra, il fut confié à Václav Zíték. De ceux qui incarnèrent Chrudoš citons Karel Čech (qui fut le premier) et notamment le grand phénomène inoubliable de nos temps: le feu Vilém Zíték. On peut dire que, pour la performance vocale et dramatique, le rôle de Krasava est aussi important que celui de Libuše. Lors de la première de l'opéra brilla Irma Reichová. Plus tard, dans ce rôle difficile se distinguèrent Marie Veselá, Lída Červinková, Ota Horáková, Libuše Domanínská et d'autres – chanteuses qui parfois exécutèrent aussi le rôle de Libuše. Emil Pollert chantait pendant des années Lutobor. Nous pourrions citer encore les interprètes d'autres personnages de l'opéra: Štáhlav, Radovan, Radmila, mais on n'en finirait plus avec cette énumération. Quant aux chefs d'orchestre, après Adolf Čech qui fut le premier, il faut mentionner surtout Karel Kovařo-

vic, Otakar Ostrčil, Václav Talich, Jaroslav Krombholc et Otakar Jeremiáš, qui ont un grand mérite des mises en scène de cet opéra extraordinaire. De la quantité des metteurs en scène de «Libuše» il faut rappeler notamment Ferdinand Pujman, qui s'en chargea pour la première fois à l'époque d'Otakar Ostrčil, dont il fut le contemporain, en coopération avec le peintre František Kysela, auteur de la scène.

«Libuše» de Smetana continue à être la pierre de touche des interprètes et des auditeurs aussi. Malgré tous les changements de goûts et de critères, cette œuvre est restée sur son piédestal, en tant qu'un grand but, difficile à atteindre pour une quantité d'artistes. Il en fut ainsi dans le passé, il en est ainsi aujourd'hui et il en sera ainsi sans aucun doute aussi dans l'avenir. C'est un grand honneur pour la nation qu'une telle œuvre grandiose fut composée en son hommage. Il faut que cette nation en soit consciente et qu'elle sache apprécier ce don, qui exprime le sens de son histoire et l'éthique de son vie. En plus, l'opéra présente les valeurs musicales suprêmes, toujours en épanouissement et vivaces.

Václav Holzknecht

Svou čtvrtou operu – Libuši – komponoval **Bedřich Smetana** pro otevření nové budovy Národního divadla v Praze. Šlo tehdy o mimořádnou událost, na kterou čekala česká veřejnost s napětím, neboť stavba tak nákladného a velkolepého divadla si vyžádala nesmírnou oběťavost a nadměrnou trpělivost všech, kdo se na ní podíleli.

Novorenesanční budova Josefa Zítka, která v soutěži zvítězila, vzbuzovala oprávněný obdiv krásou svého exteriéru i bohatou vnitřní výzdobou, na níž se podíleli soudobí domácí výtvarníci, věkově poměrně mladí. Rovněž tehdy – stejně jako dnes – sklidil Josef Zítek velké uznání za to, že dokázal na prostoru poměrně omezeném vykomponovat nový dům tak obratně, že poskytoval ze všech stran – z pohledu čelného i bočného – pokaždé ucelený a ladný obraz.

Je tedy pochopitelné, že otevření krásného stánku umění připoutalo k sobě nejvyšší pozornost celé veřejnosti a předpokládalo pro první představení také premiéru nějakého mimořádného původního díla, které by bylo důstojné takové všeňárodní události. Smetana určil pro tento historický okamžik svou Libuši. Tvořil ji v letech 1871–1872 a postupoval s ní záměrně pomalu. Když operu dokončil, pojmenoval v soukromém dopisu: „S operou Libuší jsem hotov, byla to namáhavá, těžká práce.“ Dovolil předvést z díla jen malé ukázky a připustil celkové provedení až při otevření divadla. Dokázal čekat devět let, než usoudil, že nadešla pravá chvíle.

Osud tomu chtěl, že divadlo – sotva postavené – vyhořelo 12. srpna téhož roku, ale bylo za ojedinělé a dojemné účasti národa rychle znovu využíváno. Tentokrát prováděl rekonstrukci a dostavbu architekt Josef Schulz, Zítkův spolupracovník. Divadlo otevřelo své brány již 18. listopadu 1883 – dokonce v podobě ještě honosnější než byla původní. Byl to vlastně zázrak. I při druhém otevření zasvětila „Zlatou kapličku“ Smetanova Libuše.

Novorenesanční budova Josefa Zítka, která v soutěži zvítězila, vzbuzovala oprávněný obdiv krásou svého exteriéru i bohatou vnitřní výzdobou, na níž se podíleli soudobí domácí výtvarníci, věkově poměrně mladí. Rovněž tehdy – stejně jako dnes – sklidil Josef Zítek velké uznání za to, že dokázal na prostoru poměrně omezeném vykomponovat nový dům tak obratně, že poskytoval ze všech stran – z pohledu čelného i bočného – pokaždé ucelený a ladný obraz.

Je to dílo výjimečné už okolnostmi, za jakých bylo dvakrát uvedeno. Je však výjimečné i svou povahou. Smetana si byl vědom uměleckého i politického významu historické skutečnosti, kdy bylo po četných útrapách dosaženo cíle. Přál si proto vytvořit pro tento svátek národa dílo vznesené, krásné a ideově závažné. Nepřál si operu běžného typu, nýbrž jakési „slavné tabló, hudebně dramatické uživotně“, tedy asi něco podobného jako jsou v naší současnosti opery – oratoria. Možnou staticnost, která by ohrožovala dílo záměrným omezením jevištění akce, doveď využít vnitřním napětím, které nikde nepolevuje a bohatou invencí, která v rozsáhlé opeře stále kvete.

Jeho Libuše tedy představuje jevištění výtvořitého druhu. Není to běžný operní typ, nýbrž jakási „posvátná hra“, která se má provádět jen při určitých příležitostech, nikoliv v běžném divadelním provozu. Je ale zase natolik živá, že se nedá spoutat nějakým schématem, oklešťujícím svobodný průběh hudební invence, která proudí volně a mocně až do samého triumfálního závěru. Smetana se tu blíží Richardu Wagnerovi používáním tzv. přiznačných motivů a širokými plochami některých výjevů. Tyto vnější znaky však nic neubírají na osobitosti Smetanovy hudby, která je česká svým charakterem i svým optimismem a láskou k životu. Také bohatý melodický zdroj prozrazuje ve Smetanově hudbě slovenský původ. V díle, v podstatě vážném, se objeví dokonce i polka, aniž naruší celkový ráz opery.

Libreto k Libuši nabídl Smetanovi Josef Wenzig, který psal sice německy, ale smýšlel v jazy-

kovém a národnostním smyslu loajálně. Stejně tomu tak bylo u Dalibora. V obou případech Wenzigův text přeložil Ervin Špindler. Wenzig vzláště když Chrudoše opravdu miluje. Svěří se ve své tísni Radmile, sestře obou bratří. Ta vyzradí podstatu věci Krasavinu otcí Lutoborovi a ten ihned zakročí. Povolá Chrudoše k mohyle jeho otce – tedy na posvátné místo – a Krasavě uloží, aby tam Chrudoše odprosila a dosáhla smíření – jinak bude navždy zavržena.

Děj postupuje v tomto sledu:

Kněžna Libuše opouští svou dívčí družinu, aby se odebrala do síně, kde se má řešit dědictvý spor dvou bratrů. Starší Chrudoš si činí nárok na celé jmění po zemřelém otcí, dovolávaje se práva platného u sousedních Němců. Kněžna se však domnívá, že by měli vládnout dědictvím společně. Mladší Šláhlov s rozhodnutím souhlasí, ale Chrudoš se vzepře. Potupí kněžnu, že je nedůstojno mužů, aby se podrobovali ženskému rozumu. Libuše se cítí pohaněna a navrhne, aby byl povolán na trůn Přemysl, kterého znala z budečské školy a který jí zůstal rádcem a přítelem. Poselstvo se tedy vypraví za vladykou do Stadic.

Skutečná příčina sporu mezi bratry je však jiná. Chrudoš miluje Krasavu, která z rozmaru předstírá, že dává přednost Šláhlovovi. Ale Chrudoš nerozumí žertu. Spor o dědictví je pouze záminkou k tomu, aby se bratrové pomstili. Rozepře

nabyla velkého rozsahu, takže hrozí občanská válka. Krasava lituje svého činu příliš pozdě, zvláště když Chrudoše opravdu miluje. Svěří se ve své tísni Radmile, sestře obou bratří. Ta vyzradí podstatu věci Krasavinu otcí Lutoborovi a ten ihned zakročí. Povolá Chrudoše k mohyle jeho otce – tedy na posvátné místo – a Krasavě uloží, aby tam Chrudoše odprosila a dosáhla smíření – jinak bude navždy zavržena.

Přesvědčit nedůvěřivého a žárlivého muže není snadné, ale Krasavina zoufalá snaha přece jen dosáhne cíle. Pak je třeba vrátit se na Vyšehrad, kam mezitím dospělo poselstvo s Přemyslem a omluvit se Libuši a jejímu manželovi. Protože byl spor smířen a všichni se radují, zehná šťastná kněžna národu, věští mu slavnou budoucnost. Dílo končí apoteózou.

Prostá fabule poskytla Smetanovi možnost vytvořit velké obrazy a spojit je v mohutný celek. Takových obrazů je tu několik. Hned úvodní výjev na Vyšehradě, kde Radmila prosí Libuši, aby zasáhla do sváru bratří, vytváří velký prolog. Je tu sice obsažen již v jádře motiv sporu, ale ustupuje před Libušiným ujištěním, že „bratři srovnají se zas“. Obraz vyústí do vzněšené modlitby k bohům, aby chránili Libušinu vlast. Je to krásná a majestátní lyrika, která – navzdory Radmilině prosbě – nevěstí ještě nic osudného. Jen závěrečný rozhovor Krasavy a Radmily vnesе do idylly neklid.

Další výjev na vyšehradském prostranství, kde se bude provádět soud, změní okamžitě ovzduší. Tento úsek opery, jímž končí první jednání, je sám o sobě velké drama. Rozčilený dav, zuřící Chrudoš

doš, hrubě uražená vládkyně, rozhodnutí, že se provdá, aby dala národu mužského panovníka, nejvyšší vzrušení lidu – to vše se odehraje a přežene jako smršť. I při veškeré vehemenci je celý tento výjev dramaticky vyvážen a odstupňován. Proti začátku opery, který je svěřen ženským hlasům a vyznívá měkce a poeticky, je soudní výjev s převahou mužských hlasů prudce kontrastní svou urputností a krajními vášněmi.

Jestliže je tedy dramaticnost vlastního sporu halasná a vnějškově působivá, následuje ve scéně u mohyly jedna z nejkrásnějších ukázek Smetanovy lyriky dramaticky nterné. Navzdory své odvážné délce udrží posluchače od začátku do konce ve vzrušení zcela mimořádném. Ústřední postavou je tu Krasava, která se zpovídá otci a marně prosí o jeho odpustění. Ženská vášnovost tu narází na tvrdé stanovisko morální. Smetana propůjčil Krasavině lítosti tóny tak hluboce dojemné, že pro ni získává nutné sympatie každého posluchače. Zde promlouvá raněné lidské srdce tak upřímně a pokořeně, že mohylová scéna patří ke skvostům operní literatury a v Libuši tvoří jeden z jejích vrcholů. Dovétek smíření s Chrudošem ji pak uzavírá jako hudebně-dramatický celek.

Svědčí o genialitě Smetanově, že po této seřelé ploše rozestřel ve stadickém výjevu přírodní plenér plný poledního slunce. Dovolil si zase velký rozdíl a dokázal jej opět kontrastně vyjádřit, aby nepůsobil únavně. Prudká změna světla tu působí zázračně. Po hřbitovním zákoutí s mohylami spatřujeme úrodnou krajинu s žírnými poli a ve stínu lip zpívá Přemysl chválu vzneše-

ným stromům, které vsadila ruka praoatců. Dýchají lahodnou vůni, skýtajíce vcelém stravu a člověku stín a jsou zasvěceny národu jako obraz jeho sil, cnotí a krásy. Ústřední postavou je tu zdravý, zdatný a statečný muž, kterého si Libuše vyvolila za manžela. Ve vztahu ke Krasavě a Chrudošovi je to hrdina, který vyvede svůj lid ze zmatku temných vášní a zažehná pádnou pravici každý pokus o rušení rádu. Celý stadický obraz je zalit sluncem. Smetana vyjádřil letní pohodu Přemyslova výjevu nejen jeho hymnem na lípy, nýbrž i jásavým kvartetem ženců za scénou i tanecním veselím jeho družiny. Vládne tu laskavost a mír. Ale ani tato idyla není jednotvárná, skladatel ji prokomponoval i dramatickými momenty – Přemyslovým dojetím nad Libušiným rozhodnutím, jeho tklivým loučením s domovem, vzrušením nad zprávou o Chrudošově urážce a bojovným povelem k válečnému tažení na Vyšehrad. Přitom hudebním mistrovství tu dosahuje rovněž vrcholných úcinků, zejména v chromatismu orchestrálního doprovodu k árii o lípách, kde jako by zazníval ve ztlumeném pletivu nástrojových hlasů bzukot hmyzu. A tak i čtvrtý obraz tvoří ucelenou část díla a navíc přináší zcela novou přírodní náladu, paján na českou zemi, rovinatý symfonické básni Z českých luhů a hájů z cyklu Má vlast.

Smetanovu dramatickou mohutnost dokazuje, že se nevycípal předešlými tak různými a intenzivními výjevy a že vybudoval třetí jednání opět s neopotřebovanou energií a s tvůrcím klidem. Jde tu o završení příběhu, o katarzi všech vášní, které zmítaly lidmi a mohly rozvrátit stát. Je to

kupole mocné stavby, hodná její monumentality. Hlavním motivem tohoto závěru je především lásku, ve kterou Smetana – navzdory svým zkušenostem neochvějně věřil – a která tu spojuje vlaďašský pár i smíšenou dvojici Krasavy a Chrudoše. Je tu klid blaženého amorosa. Libuše cití touhu po blízcím se ženichovi a modlí se upřímně k mrtvému otci Krokově, aby požehnal jí a jejímu národu. Když ji dívky zdobí ke svatebnímu obřadu, nazývajíce ji libeznou, jeví se jako prostá a jímačá žena. Přemysl vstupuje do tvrdého sídla své příští rezidence a oslovuje vzníceně Vyšehrad. Dočasný vzruch sem vnesou vášnivý Chrudoš, který se nehodlá poddat vůli jednoho muže, ale ustoupí před prosbami své nevěsty, kterou by nechtěl podruhé ztratit. Je tu závěrečné smíření nového vládce a pokoreného kajícníka. Je tu Přemyslova trůnní řeč a zazní tu i mohutné sborové díkůvzdání za šťastné skončení sporů a slavný nástup přemyslovské dynastie. Zde mohla opera končit. Vše se vyděšilo, vše se úspěšně uzavřelo a nastává zářivá budoucnost. Ale Smetana nasazuje na tento zřejmý závěr další nečekané a překvapující finále.

Už Kosmas – s politováním – podotýká, že knězna byla při všech svých cnotech – hadačka. Ale tato její vlastnost vystupuje už v Rukopisech kladně. Tak ji pojal i Wenzig. Radmila ji na začátku oslovuje jako věštkyni budoucnosti, obdařenou od bohů moudrostí, jež zmatky rovná. Wenzig použil tudiž Libušina jasnozření k závěrečné vizi o budoucnosti českého národa. Pro Smetanu to bylo skvostné finále, které učinilo jeho operu drahou každému domácímu poslu-

chači a zejména za neklidných dob působilo magicky. Libuše tu má líčit události příštích dějin. Bylo jistě obtížné volit důležité okamžiky nebo osobnosti, které se v budoucnosti vyskytnou a budou závažné. Wenzig se podle svého soudu rozhodl pro několik klíčových situací na českém trůnu. Nezajímaly ho kupodivu nejstarší dějinná fakta, ale sáhl hned po Břetislavu I. (11. století), který se vyznamenal únosem své budoucí manželky ze Schweinfurtského kláštera a zapsal se do historie tím, že k Čechám připojil Moravu. Druhý – žel fiktivní – případ je Jaroslav ze Sternberka, který údajně potřel Tatary u Olomouce r. 1241 a odvrátil tak hrozící asijskou invazi do střední Evropy. Postavu Jaroslavova vybájil Rukopis královédvorský a porážka nebezpečného nepřitele měla asi jiné důvody, které bezpečně neznáme. Třetí tabló oslavuje tři reprezentanty humanismu – Přemysla Otakara II., Elišku Přemyslovnu a jejího syna Karla IV., kteří přispěli k rozkvětu státu a jeho kultury – třeba i zde je volba osob velmi náhodná. Po této majestátní vidině zasvětí hrozivě epizoda husitská s Žižkou, Prokopem Velikým a husity, aby přehlídku zakončila u Jiřího z Poděbrad z 15. století, jakožto posledního českého krále. Libretista nedovolil, aby Libuše dále pronikala tmou dalších veků. Prošla letmo dějinami, aby jmenovala jen několik čelných osobností a končí v posledního českého panovníka, aby nemusela brát na vědomí cizí dynastie, které se k neprospěchu jejího národa usadily na českém trůnu. Ví ale, že „její drahý český národ neskoná, on pekla hrůzy slavně překoná“. Tento závěr s ujištěním velké budoucnosti,

kdy národ obстоjí v nejtěžších zkouškách, působí ve Smetanově pojedí jako nesmírná a ničím nepřekonatelná katarze. Pak již jen může nastoupit sbor, aby z husitské chorální melodie vytvořil skutečný konec díla.

Jestliže tu byla naznačena stavba opery, je třeba dodat, že k ní patří i velkolepá předehra, která otevírá masív budoucího děje jako těžká okovaná brána. Stejně by zasloužily podrobnější zmínky i mistrné charakteristiky jednotlivých osob nebo situací, které operu důsledně prostupují a činí ji přehlednou. To vše navrhuje kyklopskou stavbu, zcela mimořádnou v obrysů i v de-tailech. Etická moc Smetanovy Libuše byla a je v našem prostředí vždy jednodílná. Třeba historická opora díla – na níž se ještě v době Smetanově věřilo – je dnes málo věrohodná a důležitá, zůstala jeho umělecká a morální pravda neotřesena a neztratila nic na své přesvědčivosti. Je to opus maximum a stalo se neopominutelnou součástí naší kultury a našich dějin.

Ovšem při všech kladech, jež dílo nesporně má a které jsou v časovém odstupu zcela jasné, pronikala Libuše do povědomí obecenstva spíš dík své vlastenecké tendenci, než svými uměleckými hodnotami. Trvalo dosti dlouho, než bylo dílo, v podstatě vysoce náročné, pochopeno a prosazeno. Velký podíl na jeho pronikání k řadovému diváku mělo i jeho provádění. Libuše nemá být zařazována do běžného provozu, je to dílo určené jen pro výjimečné příležitosti podobně jako symfonický cyklus Má vlast – a snad ještě více než on – a každé jeho představení má být vrcholné. Toho ovšem nebyvá vždy dosaženo.

Nicméně za všechn okolnosti byla Smetanova Libuše uznána za veledílo české operní tvorby a řada pěvců, dirigentů, režiséřů a výtvarníků se v něm proslavila. O obou premiérách představovala Libuši tehdejší primadona Marie Sittová, později to byla Růžena Máturová a především Ema Destinnová a Marie Podvalová, velkolepé heroiny, jakoby pro tuto roli předurčené. Zdá se, že Josef Lev, který se poprvé objevil v roli Přemysla, neměl v této roli příliš velké štěstí. Později zaujal Emil Burian, Bohumil Benoni, Václav Novák, Jan Konstantin, Zdeněk Otava, Stanislav Muž, dnes Václav Zítek. Chrudoš byl svěřen na počátku Karlu Čechovi, ovšem po léta čněl nad ostatními představiteli sošný Vilém Zítek. Krasava soupeří v náročních pěveckých a hereckých se samou Libuší a je možná ještě náročnější v obou směrech než ona. Pro premiéru byla po prvních rozpacích nalezena Irma Reichová, která se osvědčila hned napoprvé vynikajícím způsobem. Později vynikly v obtížné roli zejména Marie Veselá, Lída Červinková, Otta Horáková, Libuše Domanínská i jiné pěvkyně, které také zpívaly roli Libuše. Lutoborem byl po dlouhá léta znamenitý Emil Pollert. Mohli bychom se zastavit u představitelů dalších postav – Štáhlava, Radovana, Radimily, ale nebyli bychom s výčtem nikdy hotovi. U dirigentů – po premiérovém Adolfu Čechovi – se zasloužili o výjimečné dílo především Karel Kovařovic, Otakar Ostrčil, Václav Talich, Jaroslav Krombholc, Otakar Jeremiáš a ještě řada jiných. Mezi režiséry byl v době Ostrčilově objeven Ferdinand Pujman, z výtvarníků Frant. Kysela.

Smetanova Libuše je stále zkušebním kame-

nem interpretů i posluchačů. Přes všechny změny výkusu a názorů dílo setrvalo pevně na svém místě a stalo se strmým cílem – ne vždy úspěšně dosažovaným – řady umělců. Dělo se tak v minulosti, v dnešní době a jistě tak bude i budoucnosti. Je velkou ctí národa, jestliže bylo na jeho počest

stvořeno tak neobyčejné dílo. Je třeba, aby si toho byl národ vědom a vážil si toho daru. Je v něm obsažen smysl našich dějin a etika našeho života. Je to navíc krásná a stálé kvetoucí a živá hudba nejvyšších hodnot.

Václav Holzknecht

Gabriela Beňačková-Čárová

(b. in Bratislava) began to cultivate her extraordinary soprano only after seven years of piano schooling and six years of ballet training. She was first tutored in solo singing by chorus master Ondrej Francisci, later at the conservatory by Tatiana Kresáková and Magda Móryová, and at the Academy of Music by Janko Blaho. She won the Dvořák singing contest at Karlovy Vary (1969), a victory which opened up a way for her to engagement at the Prague National Theatre (1970–1981), a company where already her first roles – as Natasha in *The War and Peace* and Mařenka in *The Bartered Bride* – made obvious her rapid rise among the world class of singers. In Prague she created remarkable accounts of *Hedvika*, *Rusalka*, *Jenufa*, *Katya*, *Marguerite*, *Tatyana*, *Manon*, *Mimi* and *Leonora* (*Fidelio*), and in 1983 was given the honorary task of inaugurating the National's second century in the title role of Šmetana's *Libuše*. Following a single stage performance in Prague she sang the part of *Libuše*, on the invitation of the conductor Eve Queler, also in concert, in New York (1986). Her international appearances have covered, among other venues, Budapest, Moscow, Amsterdam, Cologne, Hamburg, London, Dublin, Paris, Geneva, Zurich, Monte Carlo, Madrid, Toronto, Los Angeles, San Francisco and Buenos Aires. She has been invited to concert performances by Abbado, Levine, Mehta, Rozhdestvensky, Sawallisch and Sinopoli, in 1981 was signed up for permanent collaboration by the Vienna and Munich State Operas, and in 1991, by New York's Metropolitan Opera. She

has devoted herself systematically to lyrical parts, including Marguerite (in both Gounod and Boito), Micaela, Madeleine and Desdemona, being at the same time an accomplished Aida on the dramatic side of the scale, as well as a cantata and oratorio interpreter (Beethoven, Mendelssohn, Verdi, Dvořák, Mahler, Janáček). Gramophone, radio and screen recordings have conserved her creations of Leonora, Mařenka, Beatrice, Rusalka, the Fox in the Cunning Little Vixen, Katrena and Zuzana Vojířová. The Prague Radio/Supraphon set of *Jenufa*, with Gabriela Beňačková in the leading role, was awarded in Paris the *Orphée d'Or* and the Grand Prix Arturo Toscanini. Most recently she became Kammersängerin in Vienna, in 1988.

Václav Zítěk

(b. March 24, 1932, at Tisá near Děčín) gave first public proofs of his natural voice talent as a member of the Czechoslovak Army Choir (1952); subsequently, having acquired early professional experience in the chorus of Prague's National Theatre, he embarked on the career of solo singer, at Ostrava (1959). In the course of the ensuing nine fruitful seasons at Ústí nad Labem (1960–1969) he built up a fairly broad repertoire ranging from *Don Giovanni* through *Macbeth* and *Rigoletto*, to *Přemysl*, and he introduced himself to the international public on a tour of Italy. After engagement as a soloist by the National Theatre in Prague (1969) he has guest appeared at a series of other opera houses, from Berlin and Vienna to Yerevan and Novosibirsk. The list of his roles comprises dozens of parts covering both the Czech

repertoire (Tausendmark, Vladislav, Tomeš, Kalina, Vok, Manuel, Bohuš, Ismen, Bassanio, Prus, Goryanchikov, Petr Vok) and the international opera literature (Orpheus, Almaviva, Figaro, Nabucco, Luna, Germont, Posa, Amonasro, Falstaff, Valentin, Escamillo, Onegin, Boris Godunov, Yeletski, Silvio, Scarpia, Sharpless, Mandryka, Andrei Bolkonsky, etc.). Sir Charles Mackerras invited him to join Decca's Janáček project of complete sets of *Jenufa*, *The Macropulos Case*, and *From the House of the Dead*. He worked with Wolfgang Sawallisch and Riccardo Muti, in Venice, London, Hamburg and Vienna. His Supraphon discography has included, among other titles, sets of *Don Giovanni*, *Dalibor*, *The Kiss*, *The Secret*, *The Jacobin*, *Šárka*, *The Cunning Peasant*, *The Lantern* and *Zuzana Vojířová*.

Eva Děpoltová

(b. in Bratislava) took private singing lessons with Milada Musilová, then to proceed at the Academy of Music and Drama in Prague where she studied in the class of Zdeněk Otava; this was followed by training under E. Obraztsova in Moscow, and work with Zdenka Ziková. While still at the Academy she debuted as Milada and Aida at Ústí nad Labem, and graduated by guest-appearing at Prague's National Theatre, as Mařenka (1974). In early engagements, at Ostrava and Bratislava, she mastered a basic repertoire of roles, both lyrical (Juliet, *Rusalka*, *Katya*) and dramatic (*Abigail*, *Tosca*), presenting a remarkable creation of Turandot during a season at Detmold and as a guest in Tehran. She was acquired by the Pra-

gue National Theatre in 1979, as an exemplary Lady Macbeth and Donna Anna, as well as for the parts of Anežka, Krasava, Libuše, Armida, Violetta, Manon Lescaut, Madame Butterfly, and the two Leonoras (*Fidelio*, *Il Trovatore*). Apart from that she has performed in Vienna, Salzburg, Frankfurt, Dusseldorf, Paris, Moscow, Warsaw and Venice. Her concert repertoire has covered collaboration with the conductors Leinsdorf and Mackerras, and an invitation by the Czech Philharmonic for a tour of Japan. Her Supraphon releases have included a series of opera sets: *Don Giovanni*, *Dalibor*, *The Kiss*, *Šárka*, *The Cunning Peasant*, *Eva*, *The Lantern*, *Les Jeux de Marie*, and *The Greek Passion*.

Antonín Švorc

(b. February 12, 1934, Jaroměř) studied singing at the Prague Conservatory, under Jan Berlík, debuting on the school's studio stage as Samko in Foerster's *Eva*. Following a single season at Liberec (1955–1956) and a medal from the Geneva contest (1956), he was engaged by Prague's National Theatre. Awarded another prize, at Toulouse (1958), he created a series of roles in Prague, spanning a wide range of styles from Tomeš, Vladislav and Přemysl, through Marbuelo, Lomíkár and Grigoris, to the Dutchman, Wotan and Simone Boccanegra. Apart from that he appeared in the world premieres of operas by Ján Cikker and Václav Kašík. He received a huge acclaim for his accounts of *Pizarro*, *Monterone* and *Boris Godunov*. Since 1962 he has collaborated on a permanent basis with the Deutsche Staatsoper in Berlin

where he has done numerous parts of the international repertoire: Zacharias, Amonasro, Iago, Mephistopheles, Telramund, Sachs, Kurwenal, Scarpia, Alfio, Prince Igor, Orestes and Barocco. He has been a frequent guest of opera houses in Italy (Venice, Genoa, Spoleto), Germany (Frankfurt, Cologne, Hannover), as well as in Lausanne, Zurich, Paris and Moscow. He has been active also as a concert performer. His Supraphon recordings include a set of Dalibor, he has done Rigoletto for Eterna, and From the House of the Dead, for Decca. He was awarded the title Kammersinger in Berlin in 1976.

Věra Soukupová

(b. in Prague) studied singing privately with Louis Kaderábek and Anna Mustanová-Linková. She won the Prague Spring competition in 1960, and three years later, in 1963, in strong competition, the Rio de Janeiro contest. Following a brief engagement at Plzeň (1957–1960) she was engaged by the Prague National Theatre. Shortly afterwards, though, offers from abroad and affinity for concert singing led her to embarking on the career of soloist with the Czech Philharmonic (1963). She has since appeared, both with the orchestra and on her own, at all the prestigious musical festivals in Europe and overseas (from the US to Japan), with a rich program of cantatas and oratorios (Bach, Handel, Haydn, Beethoven, Dvořák, Mahler, etc.). She has devoted equal attention to contemporary composers), often performing works dedicated to her. She has worked for many years with the opera companies of Bay-

reuth, Hamburg and Berlin, as Erda, Azucena, Preziosilla, Eboli and Amneris. Her art has been recorded by Victor, Columbia and Philips (The Ring, under Karl Böhm). The year 1979 saw her comeback to the Prague National Theatre, as Isabella in The Bride of Messina, followed by a series of creations including the parts of Róza, Kate, Ježibaba, Kabaníkha and Mešjanovka, as well as – again – Carmen and the Countess in The Queen of Spades. She has made numerous recordings of songs, cantatas and operas – ranging from The Brandenburgers in Bohemia, The Secret and Libuše, through Il Trovatore, Don Carlos and Rusalka, to Oedipus Rex and Julietta – for Supraphon, and for Czechoslovak Radio and Television.

Leo Marian Vodička

(b. April 8, 1950 in Brno) started to study singing privately, as a secondary-school student, under Josef Válka who later continued to train him in his class at the Janáček Academy in Brno. While still an undergraduate he was engaged by the České Budějovice opera company (1971), debuting in the role of Alfred. The bulk of his current repertoire, though, took shape during his subsequent engagement, at Olomouc, ranging from Dick Johnson in La fanciulla del West, Rodolfo and Herman, through the Prince in Rusalka and Johnny in The Tale of Simple Johnny, to Jeník, Lukáš and Dalibor, with which he made regular guest appearances at Ostrava as well as at the National Theatre in Prague. From 1979 he was a member of the Janáček Opera in Brno, covering a wide range of roles, from the Duke in Rigo-

letto, Don Carlos and Radames, through Walter Stolzing, Pinkerton and Cavaradossi, to Dimitri, Laca and Boris in Katya Kabanova. Between 1982 and 1987 he was soloist of the Prague National theatre's opera company, doing particularly the heroic parts but appearing also as Des Grieux, Vakula and Rinald in Dvořák's Armida. He has guest-performed in Holland, Italy and France as well as making regular appearances at the Vienna State Opera, and with the Prague National's opera has gone on tours Russia and Japan. He is featured on Supraphon sets of The Kiss, The Secret, Eva, The Cunning Peasant and Dimitri.

The Orchestra and Chorus of the Prague National Theatre Opera Company

The historical roots of these ensembles date back to the Komzák Band, engaged by the then Czech Provisional Theatre to accompany its opera and ballet productions, as well as to Prague's early choral associations. Its first important conductors and chorus masters were Jan Nepomuk Maýr (1892–1866, and 1874–1881), Karel Šebor (1865–1870), and Bedřich Smetana (1866–1874), while the original orchestra had among its players Antonín Dvořák. Still before the opening of the National Theatre the two ensembles had performed a total of twenty-nine premieres of Czech operas. The National's present building saw the first performance of both ensembles on November 6, 1881, during the premiere of Smetana's Libuše, under Adolf Čech, a long-time principal conductor of the Czech Opera (1876–1900). He had a major partner in conductor Mořic Anger (1881–1900). In 1892 both ensembles took part in the first tour of the National's opera company, to Vienna. The orchestra and chorus experienced great eras in the years under opera directors/conductors Karel Kovařovic (1900–1935) and Václav Talich (1935–1944), as well as under outstanding international conductors, including most notably Erich Kleiber. In 1932 the two ensembles, with soloists and conductor Ostrčil, made the first complete gramophone recording of a Czech opera: The Bartered Bride, for HMV. After World War 2 they have been featured on a series of Supraphon sets, including the first studio recording of Libuše, with Jaroslav Krombholc conducting and Naděžda Kniplová in the title role (1965). Most recently the chorus has been directed by Vladivoj Jankovský (1948–1987) and Milan Malý (since 1955), and the orchestra's prominent conductors have included Otakar Jeremiás (1945–1950), Jaroslav Krombholc (1945–1975), Zdeněk Chalabala (1946–1949 and 1953–1962), Jaroslav Vogel (1945–1958), František Vajnar (since 1973) and Zdeněk Košler (since 1979). The two ensembles marked the onset of the second century of their existence by tours of Moscow, Dresden and six Japanese cities (Tokyo, Yokohama, Shizuoka, Nagoya, Ohtsu, Osaka) in 1985, and a visit to Vienna in 1986.

Zdeněk Košler

(b. March 25, 1928 in Prague), from 1980–1985 head of the Prague National Theatre Opera Company, studied, apart from conducting, also musical theory and composition. He embarked on an

operatic career as a pupil of Pavel Dědeček and Karel Ančerl, in 1951, guest-appearing at the National Theatre in Prague. Following victory in the Besançon contest (1956) he was head of the opera companies at Olomouc (1958–1962) and Ostrava (1962–1966). First Prize in the Mitropoulos Competition in New York (1963) earned him a yearlong assistantship in the New York Philharmonic, an invitation to the Wiener Staatsoper (*Salome*, 1965), and an invitation by Walter Felsenstein to take the post of principal conductor at Berlin's Komische Oper (1967–1971). Since 1968 he has been a regular guest of leading Japanese orchestras. In 1971 he was appointed head of the Opera Company of the Slovak National Theatre in Bratislava (up to 1976), simultaneously working as permanent conductor of the Czech Philharmonic (until 1982). He has made a host of recordings for Nippon Columbia, Opus and Supraphon, including complete sets of Dvořák and Prokofiev symphonies, and the first digital recording of *The Bartered Bride*. In 1984, on the centenary of the National's opening, he produced, as part of the Prague Spring Festival, the complete cycle of Smetana's operas, to which he added, specially for Supraphon, the torso of *Violá*. Apart from that, he mounted remarkable productions of Mozart's and Wagner's operas, and took up the dual role of music and stage director in a 1989 production of Beethoven's *Fidelio*. He accompanied the National Theatre's opera ensemble on tours of Russia and Japan (with Dalibor, *The Bartered Bride* and *Don Giovanni*).

Gabriela Beňačková-Čárová

(geb. in Bratislava) begann ihre außerordentliche Stimmbegabung erst nach sieben Jahren Klavierstudium und nach sechs Jahren Ballettschulung zu entwickeln. Sie wurde im Sologesang vorerst vom Chorleiter Ondrej Francisci, am Konservatorium dann von Tatiana Kresáková und Magda Móryová und an der Akademie der musischen Künste von Dr. Janko Blaho ausgebildet. Der Sieg im Antonín-Dvořák-Wettbewerb in Karlsbad (1969) öffnete ihr schon zur Zeit ihrer Studienjahre den Weg zum Engagement an dem Prager Nationaltheater (1970–1981), wo es schon von den ersten Rollen an – Natascha in *Krieg und Frieden* und Mařenka in der Verkaufens Braut – klar war, daß sie in Kürze das Niveau der weltweiten Elite erreichen wird. In Prag schuf sie beachtenswerte Kreationen wichtiger Sopranrollen (*Hedvika*, *Rusalka*, *Jenufa*, *Katja*, *Margarete*, *Tatjana*, *Manon*, *Mimi*, *Leonore* in *Fidelio*); im Jahre 1983 wurde sie mit der Ehrenaufgabe betraut, das zweite Jahrhundert des Nationaltheaters in der Titelrolle von Smetanas *Libussa* zu eröffnen. (Nach dieser einzigen szenischen Aufführung in Prag sang sie den Libussapart auf Einladung der Dirigentin Eve Queller 1986 auch in New York). Im Ausland stellte sie sich sukzessiv in Budapest, Moskau, Amsterdam, Köln a/Rh, Hamburg, London, Dublin, Paris, Genf, Zürich, Monte Carlo, Madrid, Toronto, Los Angeles, San Francisco und Buenos Aires vor. Die Dirigenten Abbado, Levine, Metha, Rozdestvenskij, Sawwalisch und Sinopoli luden sie zu Konzertauftritten ein, die Staatsopern in Wien und München verpflichteten sie im Jahre 1981 zur

ständigen Zusammenarbeit. 1991 kam die New Yorker Metropolitan Opera mit dem gleichen Angebot hinzu. Sie widmet sich systematisch lyrischen Rollen – Gounods und Boitos Margarete, Micaela, Madeleine, Desdemona – singt jedoch auch die dramatische Aida und beherrscht ein breites Kantaten- und Oratoriensrepertoire Beethoven, Mendelssohn, Verdi, Dvořák, Mahler, Janáček. In Schallplatten-, Rundfunk- und Filmaufnahmen von Opernkompleten ist sie als Leonore, Mařenka, Beatrice, Rusalka, Fuchs, Katrein und Susanna Vojířová zu hören, die vom Tschechoslowakischen Rundfunk und der Firma Supraphon realisierte Gesamtaufnahme von Janáčeks *Jenufa* erhielt in Paris den *Orphée d'Or* und den Grand Prix Arturo Toscanini. Im Jahre 1988 wurde sie in Wien mit dem Titel Kammersängerin geehrt.

Václav Zítěk

(geb. 24. 3. 1932 in Tisá bei Děčín) konnte sein sängerisches Naturtalent zuerst im Armeekünstlerensemble geltend machen (1952) und trat nach Erfahrungen im Chor des Prager Nationaltheaters ein Engagement als Solista am Ostrauer Operntheater an (1959). Im Laufe seines neunjährigen Wirkens in Ústí n. Labem (Aussig) (1960–1969) studierte er ein sehr umfangreiches, von Don Giovanni über Mackbeth und Rigoletto bis Přemysl reichendes Repertoire ein und stellte sich in einer Tournee dem italienischen Publikum vor. Im Jahre 1969 wurde er erneut – diesmal jedoch als Solist – an das Prager Nationaltheater engagiert und repräsentierte es auch in Gastrollen auf zahlreichen Bühnen von Berlin und Wien bis Jerewan und

Nowosibirsk. Seine Rollen umfassen sowohl die tschechische (Tausendmark, Vladislav, Tomeš, Kalina, Vok, Manuel, Bohuš, Ismen, Bassanio, der Preuße Gorjantschikow, Peter Vok), als auch die weltweite Opernproduktion (Orpheus, Graf Almaviva, Figaro, Nabucco, Miller, Graf Luna, Germont, Posa, Amonasro, Falstaff, Valentin, Escamillo, Onegin, Boris Godunow, Jeletzky, Silvio, Scarpia, Sharpless, Mandryka, Andrej Bolkonskij usw.). Sir Charles Mackerras lud ihn zum Mitwirken an den Schallplatten- aufnahmen von Janáčeks Opern *Jenufa*, *Die Sache Makropulos* und *Aus Einem Totenhaus* (Decca) ein. Mit Wolfgang Sawallisch und Riccardo Muti trat er als Guest in Venedig, London, Hamburg und Wien auf. Für die Firma Supraphon beteiligte er sich u. a. an der Einspielung der Opern *Don Giovanni*, *Dalibor*, *Der Kuß*, *Das Geheimnis*, *Der Jakobiner*, *Šárka*, *Der Bauer ein Schelm*, *Die Laterne* und *Susanna Vojířová*.

Eva Děpoltová

(geb. in Bratislava) begann ihr Gesangstudium zuerst privat bei Milada Musilová, setzte es dann an der Akademie der musischen Künste in Prag unter der Führung Zdeněk Otavas fort und vervollkommnete es durch Studienaufenthalte in Moskau bei Elena Obrázcovová und in Mitarbeit mit Zdenka Ziková. Schon während ihrer Hochschulstudien debütierte sie in den Rollen der Milada und der Aida an der Oper in Ústí n. Labem, den Abschluß ihres Studiums bildete der Gastauftritt als Mařenka (*Verkaufte Braut*) im Prager Nationaltheater (1974). Während ihrer ersten Enga-

gements in Ostrava und Bratislava studierte sie das lyrische (Julia, Rusalka, Katja) und dramatische (Abigail, Tosca) Grundrepertoire ein, absolvierte mit ihrer hervorragenden Turandot-Kreation eine Staggione in Detmold und gastierte auch in Teheran. Im Jahre 1979 engagierte sie das Prager Nationaltheater als vorbildliche Darstellerin der Lady Macbeth und der Donna Anna, übertrug ihr jedoch auch die Rollen der Agnes, Krasava, Libussa, Armida, Violetta, Manon Lescaut, Tscho-tscho-San und der beiden Leonoren (Fidelio und Troubadour). In ihrem Konzertrepertoire arbeitete sie mit den Dirigenten Leinsdorf und Mackerras, absolvierte mit der Tschechischen Philharmonie eine Konzerttournee in Japan und trat auch in Wien, Salzburg, Frankfurt a/Main, Düsseldorf, Paris, Moskau, Warschau und Venedig auf. Sie beteiligte sich auch an einer Reihe Opernaufnahmen der Firma Supraphon (Gesamtaufnahmen von Don Giovanni, Dalibor, Der Kuß, Šárka, Dr Bauer ein Schelm, Eva, Die Laterne, Marienspiele und Griechische Passion).

Antonín Švorc

(geb. 12. 2. 1934 in Jaroměř) studierte Gesang bei Jan Berlik am Prager Konservatorium, debütierte an der Schulbühne als Samko in Foersters Eva und wurde im Jahre 1955 an die Oper in Liberec (Reichenberg) engagiert. Nach einer einzigen Saison an diesem Theater, während der er eine Medaille im Wettbewerb in Genf erhielt (1956), wurde er an das Prager Nationaltheater berufen. Eine weitere Medaille erwarb er 1958 in Toulouse. In Prag wurden ihm Rollen von beachtli-

chem Stilumfang übertragen, von Tomeš, Vladislav und Přemysl über Marbuel, Lomíkář und Grigorov, bis zum Holländer, Wotan und Simone Boccanegra. Er sang auch in den Weltpremieren der Opern Ján Cikkers und Václav Kašík. Seinen Kreationen als Pizzaro, Monterone und Boris Godunow wurde höchste Anerkennung zuteil. Seit 1962 ging er ein ständiges Bündnis mit der Deutschen Staatsoper in Berlin ein, wo er zahlreiche Rollen des Weltrepertoires einstudierte – Zacharias, Amonasro, Jago, Mephisto, Telramund, Hans Sachs, Kurwenal, Scarpia, Alfio, Prinz Igor, Orestes und Barak. Er gastierte oft in Italien (Venedig, Genua und Spoleto), in Deutschland (Frankfurt a/M, Köln a/Rh. und Hannover), aber auch in Lausanne, Zürich, Paris und Moskau. Er widmet sich auch dere Konzerttätigkeit. Vorrangige Grammophonfirmen zogen ihn zur Mitarbeit an Operngesamtaufnahmen heran: Smetanas Dalibor (Supraphon), Rigoletto (Eterna), Aus einem Totenhaus (Decca). In Berlin wurde er im Jahre 1976 mit dem Titel Kammersänger geehrt.

Věra Soukupová

(geb. in Prag) genoß privaten Gesangunterricht bei Louis Kaderábek und bei Anna Mustanová-Linková. Im Jahre 1960 wurde sie Siegerin im Wettbewerb des internationalen Festivals Prager Frühling, drei Jahre später wiederholte sich der gleiche Erfolg auch in weltweiter Konkurrenz in Rio de Janeiro (1963). Nach kürzerem Wirken in Pilsen (1957–1960) wurde sie an das Nationaltheater Prag berufen. Angebote aus dem Ausland und ihre Beziehung zum Konzertgesang veranlaß-

ten sie dazu, die Stellung als Solistin der Tschechischen Philharmonie anzunehmen (1963). Mit diesem Orchester, aber auch in selbständigen Konzerten gastierte sie dann an allen namhaften Musikfestivals in Europa und in Übersee, von den USA bis Japan, an denen sie in zahlreichen Kantaten und Oratoires (Bach, Händel, Haydn, Beethoven, Dvořák, Mahler usw.) mitwirkte. Mit der gleichen Hingabe führte sie jedoch auch die Werke ihrer Zeitgenossen aus, die oft ihr persönlich gewidmet wurden. Eine langjährige Zusammenarbeit verband sie mit den Opernhäusern in Bayreuth, Hamburg und Berlin, an denen sie als Erda, Azucena, Preciosa, Eboli und Amneris auftrat. Grammophongesellschaften wie Victor, Columbia und Phillips nahmen ihre Leistungen auf (Der Ring des Nibelungen unter der Leitung von Karl Böhm). Im Jahre 1979 kehrte sie an das Nationaltheater zurück, und zwar mit der Rolle der Isabella in Fibichs Braut von Messina, zu der sie auf dieser Szene noch weitere Rollen hinzufügte: Jungfer Rosa, Käthe, die Hexe, Kabanicha, Mešjanowka, aber auch Carmen und die Gräfin in der Pique-Dame. Für die Firma Supraphon, den Tschechoslowakischen Rundfunk und das Tschechoslowakische Fernsehen realisierte sie zahlreiche Aufnahmen von Liedern, Kantaten und Opern (Die Brandenburger in Böhmen, Das Geheimnis, Libussa, Troubadour, Don Carlos, Rusalka, König Oedipus, Julietta).

Leo Marian Vodička

(geb. 8. 4. 1950 in Brno) genoß privaten Gesangunterricht bei Josef Válka, der ihn nach ab-

geschlossenem Gymnasialstudium unter seine Hörer an der Janáček-Akademie der musischen Künste aufnahm. Noch vor Studienabschluß trat er ein Engagement in Budweis (České Budějovice) an (1971) wo er in der Rolle des Alfred debütierte; sein Hauptrepertoire baute er jedoch erst während seines Engagements an der Olmützer Oper auf – von dick Johnson im Mädchen aus dem gol-denzen Westen, von Rudolf und Hermann über den Prinzen in der Rusalka und den Hans in Hansens Königreich bis zu den Rollen des Jeník, Lukáš und Dalibor, in denen er regelmäßig in Ostrava und Prag gastierte. Seit 1979 wirkt er an dem Janáček-Theater in Brno mit einem breiten Rollenrepertoire, welches vom Herzog in Rigoletto, don Carlos und Radames über Walter Stolzing, Pinkerton und Cavaradossi bis zum Dimitrij, Laza und Boris in Katja Kabanowa reicht. An der Oper des Prager Nationaltheaters trat er vor allem als Heldentenor auf, aber auch als Des Grieux, Wakula und Rinald in Dvořák's Armida. Er gastierte in Holland, Italien und Frankreich und wurde zu regelmäßigerem Auftreten von der Wiener Staatsoper eingeladen. Gemeinsam mit dem Ensemble des Nationaltheaters stellte er sich auch in Rußland und in Japan vor. Die Firma Supraphon zog ihn zur Mitarbeit an den Gesamtaufnahmen der Opern Der Kuß, Eva und Der Bauer ein Schelm heran.

Das Opernorchester und -ensemble des Nationaltheaters Prag

Die historischen Wurzeln des Ensembles greifen einerseits bis zur Kozmák-Kapelle zurück, die im

Jahre 1862 von dem tschechischen Prager Intermstheater zwecks Begleitung von Opern und Balletten engagiert wurde, und andererseits zu den Mitgliedern der Prager Gesangsvereine. Die ersten namhaften Dirigenten und Chorleiter waren Jan Nepomuk Maýr 1862–1866 und 1874–1881, Karel Sebor (1865–1870) und Bedřich Smetana (1866–1874). Im ursprünglichen Orchester spielte auch Antonín Dvořák. Vor der Eröffnung des Nationaltheaters hatten beide Ensembles neunundzwanzig Uraufführungen tschechischer Opern realisiert. Im Gebäude des Nationaltheaters traten beide Musikkörper zum erstenmal am 11. Juni 1881 auf, als sie unter der Leitung des langjährigen Hauptdirigenten der tschechischen Oper Adolf Čech (1876–1900) die Uraufführung von Smetanas Oper Libussa durchführten. An der Seite Čechs war in den Jahren 1881–1900 auch der hervorragende Dirigent Mořic Anger tätig. Im Jahre 1892 beteiligten sich beide Ensembles an der ersten Tournee der Oper des Nationaltheaters in Wien. Große Bedeutung für Chor und Orchester hatte die systematische Dirigententätigkeit der Opernchefs Karel Kovařovic (1900–1920), Otakar Ostrčil (1920–1935) und Václav Talich (1935–1944), ebenso wie das Gastieren ausgezeichneter ausländischer Dirigenten, mit Erich Kleiber an der Spitze. Im Jahre 1932 spielten beide Ensembles gemeinsam mit den Solisten und unter dem Dirigat Ostrčils das erste Schallplattenalbum einer tschechischen Oper ein (Die Verkaufte Braut für die Firma His Master's Voice). Nach Kriegsschluß beteiligten sie sich dann an einer Reihe weiterer Gesamtaufnahmen für die Firma Supraphon

(einschließlich einer Studioaufnahme der Oper Libussa mit dem Dirigenten Jaroslav Krombholc und mit Naděžda Kniplová in der Titelrolle, 1965). In neuerer Zeit verknüpft der Chor seine künstlerische Weiterentwicklung mit den Namen der Chormeister Vladivoj Jankovský (1948–1987) und Milan Malý (seit 1955) und das Orchester mit den imposanten Dirigentenpersönlichkeiten Otakar Jeremiáš (1945–1950), Jaroslav Krombholc (1945–1975), Zdeněk Chalabala (1946–1949 und 1953–1962), Jaroslav Vogel (1949–1979), František Vajnar (seit 1973) und Zdeněk Košler (seit 1979). An der Schwelle ihres zweihundertjährigen Bestehens gastierten beide Opernensembles des Nationaltheaters 1985 in Moskau, Dresden und in sechs japanischen Städten (Tokio, Yokohama Shizuoka, Nagoja, Ōtsu, Osaka), im Jahre 1986 dann erneut in Wien.

Zdeněk Košler

(geb. 25. 3. 1928 in Prag), in den Jahren 1980–1985 Opernchef des Nationaltheaters in Prag, studierte neben Dirigieren auch Theorie und Komposition. Ein Schüler Pavel Dědečeks und Karel Ančerls, trat er seine Karriere im Jahre 1951 als Gastdirigent am Prager Nationaltheater an. Nach seinem Sieg im Wettbewerb in Besançon (1956) übernahm er die Leitung des Opernensembles in Olomouc (1958–1962) und in Ostrava (1962–1966). Die Erlangung des ersten Preises im Mitropoulos-Wettbewerb in New York (1963) erbrachte ihm eine einjährige Assistenz an der New Yorker Philharmonie, eine Einladung an die Staatsoper in Wien (Salome 1965) und das Angebot von Walter

Felsenstein, die Stelle des Chefdirigenten an der Komischen Oper in Berlin zu übernehmen (1967–1971). Seit 1968 tritt er regelmäßig als Gastdirigent mit den ersten Orchestern in Japan auf. Im Jahre 1971 wurde er als Opernchef an das Slowakische Nationaltheater in Bratislava berufen (bis 1976) und gleichzeitig ging er eine Verpflichtung als ständiger Dirigent der Tschechischen Philharmonie ein (bis 1982). Für die Firmen Nippon Columbia, Opus und Supraphon realisierte er zahlreiche Grammophonaufnahmen, einschließlich der Gesamteinspielung der Sinfonien Antonín Dvořáks und Sergej Prokofjevs und der ersten Digitalaufnahme der Verkauften Braut. Zum hundertsten Jahrestag des nach dem Brand wiederöffneten Nationaltheaters studierte er den Zyklus aller Opern Bedřich Smetanas ein und führte ihn im Rahmen des Pragere Frühlings 1984 auch durch. Für die Firma Supraphon fügte er noch den Operntorso Viola hinzu. Er studierte ebenfalls beachtenswerte Aufführungen von Mozart und Wagneropern ein und übernahm bei Beethovens Fidelio auch die Regie (1989). Das Opernensemble des Prager Nationaltheaters führte er zu sehr erfolgreichenen Gastvorstellungen in Rußland und Japan (Dalibor, Die verkaufte Braut, Don Giovanni).

Gabriela Beňačková-Čáپová

(née à Bratislava) étudia pendant sept ans le piano et six ans le ballet avant de s'employer au développement de son talent extraordinaire de cantatrice soprano. Son premier professeur de chant solo fut Ondrej Francisci, chef de chœur,

ensuite, au Conservatoire, Tatiana Kresáková et Magda Móryová et puis à la Haute école de la musique Janko Blaho. Le premier prix gagné au concours Antonín Dvořák à Karlovy Vary (1969) lui ouvrit le chemin vers l'engagement au Théâtre national de Prague (1970–1981), où dès les premiers rôles – celui de Natacha dans la Guerre et la Paix et celui de Mařenka dans la Fiancée vendue – il était évident qu'elle allait rapidement faire partie de l'élite au niveau mondial. A Prague elle créa de façon remarquable les rôles de Hedvika, Rusalka, Jenufa, Katia, Margueritte, Tatiana, Manon, Mimi et Leonore dans le Fidelio et en 1983 l'honneur d'ouvrir le deuxième siècle du Théâtre national lui incomba dans le rôle de Libuše de Smetana (après l'unique exécution scénique à Prague elle chanta la partie de Libuše au concert de New York, 1986 sur une invitation de chef-d'orchestre Eve Queler). A l'étranger elle chanta – parmi d'autres – à Budapest, Moscou, Amsterdam, Cologne, Hambourg, Londres, Dublin, Paris, Genève, Zurich, Monte Carlo, Madrid, Toronto, Los Angeles, San Francisco et Buenos Aires. Les chefs d'orchestre comme Abbado, Levine, Mehta, Rojdestvenski, Sawallisch et Sinopoli l'invitent pourqu'elle chante aux concerts qu'ils dirigent; en 1981 elle signa le contrat de collaboration permanente avec l'opéra de Vienne et de Munich, depuis 1991 elle chante à Metropolitan opera à New York. Elle se consacre systématiquement aux rôles lyriques – Margueritte de Gounod et de Boito, Micaela, Madeleine, Desdemone – mais aussi à Aida dramatique et au répertoire de cantates et d'oratorios (Beethoven,

Mendelssohn, Verdi, Dvořák, Mahler, Janáček). Ses incarnations de Leonore, Marie, Béatrice, Růsalka, Petite renarde, Katrena et Zuzana Vojířová sont enregistrées pour disques, pour la radio, et pour le cinéma, l'enregistrement de sa Jenufa pour la Radio Prague et pour Supraphon obtint à Paris le prix Orphée d'Or et le Grand Prix Artur Toscanini. En 1988 le titre de cantatrice de chambre lui fut attribué à Vienne.

Václav Zítek

(né 24. 3. 1932 à Tisá près de Děčín) fit valoir son talent naturel de chant d'abord dans l'Ensemble artistique de l'Armée (1952) et, après quelques expériences acquise dans le chœur du Théâtre national il devint soliste à Ostrava (1959). Au cours des neufs saisons fructueuses suivantes à Ustí nad Labem (1960–1969) il étudia un vaste répertoire allant de Don Giovanni et Macbeth et Rigoletto jusqu'à Přemysl et fit une tournée en Italie. En tant que soliste du Théâtre national de Prague (depuis 1969) il chanta en invité dans les opéras divers depuis Berlin et Vienne jusqu'à Erevan et Novosibirsk. La liste de ses rôles comprend des dizaines de personnages tant du répertoire tchèque (Tausendmark, Vladislav, Tomeš, Kalina, Vok, Manuel, Bohuš, Ismen, Bassanio, Prus, Goriantchikov, Petr Vok) que dans le répertoire mondial (Orphée, Almaviva, Figaro, Nabucco, Lune, Germont, Posa, Amonasro, Falstaff, Valentin, Escamillo, Onéguine, Boris Godounov, Ileletski, Silvio, Scarpia, Sharples, Mandryka, Andreï Bolkonski etc.). Par sir Charles Mackerras il fut invité à collaborer à l'enregistrement de Jenu-

fa, Affaire Macropoulos et De la maison des morts de Janáček (pour Decca), avec Wolfgang Sawallisch et Riccardo Muti il chanta en invité à Venise, Londres, Hambourg et Vienne. Il collabore avec Supraphon parmi d'autres aux enregistrements de Don Giovanni, Dalibor, le Baiser, le Secret, Jacobin, Šárka, Le Coquin de paysan, Lanterne et Zuzana Vojířová.

Eva Děpoltová

(née à Bratislava) étudia le chant avec Milada Musilová, puis à l'Académie des arts dramatiques (faculté de musique) à Prague avec Zdeněk Otava, à Moscou avec Elena Obrazcova et en collaboration avec Zdeňka Ziková. A l'époque de ses études supérieures déjà elle débute dans les rôles de Milada et Aida à Ustí nad Labem, elle termina les études en incarnant, en invitée, Mařenka (Fiancée vendue) au Théâtre national de Prague (1974). Au cours de son premier engagement à Ostrava et Bratislava elle apprit le répertoire de base lyrique (Julie, Rusalka, Katia) et dramatique (Abigail, Tosca), et à sa staggiona à Detmold et à Téhéran elle créa remarquablement Turandot. En 1979 elle devint interprète modèle de Lady Macbeth et Donna Anna au théâtre national, où elle incarna également Fiordiligi, la Comtesse, Agnès, Krasava, Libuše, Armida, Violette, Manon Lescaut, Tcho-tcho-san et deux Leonores (dans le Fidélio et Troubadour). Elle chanta aussi dans les opéras et aux concerts à Vienne, Salzbourg, Francfort, Düsseldorf, Paris, Moscou, Varsovie et Venise. Les chefs d'orchestre Leinsdorf et Mackerras l'invitèrent à chanter à leurs concerts, la

Philharmonie tchèque l'invita à participer à sa tournée au Japon. Avec Supraphon elle collabora aux nombreux enregistrements d'opéras, y compris celui de Don Giovanni, Dalibor, le Baiser, Šárka, Paysan espion, Eva, Lanterne, Jeux de Marie et Passion grecque.

Antonín Švorc

(né 12. 2. 1934 à Jaroměř) étudia le chant au Conservatoire de Prague avec Jan Berlík, il débute sur la scène de l'école dans le rôle de Samko dans Eva de Förster et après une saison d'engagement à Liberec (1955–1956), ayant obtenu la médaille au concours à Genève (1956) il fut engagé par le Théâtre national de Prague. En 1958 il obtint un prix au concours à Toulouse. Pendant son engagement au Théâtre national il créa des rôles allant de Tomeš, Vladislav et Přemysl en passant par Marbuel, Lomík et Grigoris jusqu'à l'Hollandais, Wotan et Simon Boccanegra. Il prit part également aux premières exécutions mondiales des opéras de Ján Cikker et Václav Kašík. Ses créations de Pizarro, Monteron et Boris Godounov sont ses rôles les plus appréciés. A partir de 1962 il collabore régulièrement avec l'Opéra d'Etat à Berlin, où il créa de nombreux personnages du répertoire mondial – Zacharias, Amonasro, Iago, Mefisto, Telramund, Sachs, Kurwenal, Scarpia, Alfio, prince Igor, Orestes et Barak. Souvent il chanta en invité en Italie (à Venise, Gênes et Spoleto), en Allemagne (à Francfort, Cologne et Hannover) mais aussi à Lausanne, Zurich, Paris et Moscou. Il se voue également au répertoire de concerts. Avec Supraphon il enregistra l'opéra Dalibor, avec Eterna Ri-goletto et avec Decca De la maison des morts. A Berlin en 1976 il obtint le titre d'honneur chanteur de chambre.

Věra Soukupová

(née 12. 4. à Prague) fut étudiante privée de Louis Kaderábek et Anna Mustanová-Linková. En 1960 elle gagne le concours du Printemps de Prague et trois années plus tard également celui de Rio de Janeiro (1963). Après un court engagement à Plzeň (1957–1960) elle fut engagée par le Théâtre national de Prague, mais les invitations venues de l'étranger et son amour pour le chant de concerts firent d'elle une soliste de la Philharmonie tchèque (1963). Elle chanta en invitée, seule ou avec l'orchestre, un peu partout aux festivals de musique en Europe et aux USA et Japon, interprétant de nombreuses cantates et oratoires (Bach, Händel, Haydn, Beethoven, Dvořák, Mahler etc.). Avec une attention toute aussi grande elle interpréta des œuvres de ses contemporains, qui lui étaient d'ailleurs souvent dédiées. Elle fut invitée à collaborer plus étroitement avec les opéras de Bayreuth, Hambourg et Berlin en tant qu'Erda, Azucena, Preziosilla, Eboli et Amneris et ses créations furent enregistrées par Victor, Columbia et Philips (L'Anneau du Nibelung sous la direction de Karl Böhm). En 1979 elle revint au Théâtre national dans le rôle d'Isabella dans la Fiancée de Messine, auquel elle ajouta par la suite celui de Rosa, Katia, Sorcière, Kabanicha et Mechianovka, mais également Carmen et la comtesse dans la Dame de piques. Pour Supraphon

phon, pour la Radio Prague et la Télévision tchécoslovaque elle enregistra de nombreux chansons, cantates et opéras – Brandebourgeois en Bohême, Secret, Libuše, Troubadour, Don Carlos et Rusalka ainsi que Juliette et Oedipe Rex.

Leo Marian Vodička

(né 8. 4. 1950) étudia le chant auprès de Josef Válka qui l'admit plus tard, après son baccalauréat, dans sa classe à l'Académie des arts dramatiques (faculté de musique) Janáček. Avant la fin des études déjà il fut engagé par l'opéra de České Budějovice (1971) où il débuta dans le rôle d'Alfred, élargissant toutefois son répertoire surtout plus tard à Olomouc – allant de Dick Johnson dans la Fille du Far West, Rudolf et Herman, Prince de Rusalka et Jeanot du Royaume de Jeannot, jusqu'à Jeník de la Fiancée vendue, Lukáš et Dalibor, qu'il interprétait régulièrement à Ostrava et aussi au Théâtre national de Prague en tant qu'invité. Depuis 1979 il est soliste du Théâtre Janáček à Brno où son répertoire est remarquablement large – citons le duc dans le Rigoletto, Don Carlos et Radames, Walter Stolzing, Pinkerton et Cavaradossi, Dimitri, Laco, Boris dans Katia Kabanova. Au cours des années 1982–1987 il fut soliste de l'opéra du Théâtre national de Prague notamment pour les rôles héroïques, mais également pour interpréter le rôle de Des Grieux, Vákula et Rinald dans l'Armide de Dvořák. Il chanta en Hollande, Italie et France et régulièrement il fut invité à chanter à l'opéra d'Etat à Vienne. Avec le chœur du Théâtre national il chanta aussi en Russie et au Japon. Supraphon a sollicité sa col-

laboration aux enregistrements du Baiser, Secret, Eva, Le coquin de paysan et Dimitri.

L'Orchestre et le Chœur de l'opéra du Théâtre national de Prague

Les débuts du chœur remontent à l'ensemble de Komzák, engagé en 1862 par le Théâtre provisoire tchèque pour accompagner les opéras et ballets, ainsi qu'aux membres des associations de chanteurs pragoises. Parmi ses premiers chefs-d'orchestre et chef de chœur remarquables citons Jan Nepomuk Mayr (1862–1866 et 1874–1881), Karel Šebor (1865–1870) et Bedřich Smetana (1866–1874). Antonín Dvořák également fut membre de l'orchestre original. Avant l'ouverture du Théâtre national les deux ensembles exécutèrent vingt neuf opéras tchèques originaux. Les deux ensembles fonctionnèrent pour la première fois dans le bâtiment du Théâtre national le 11 novembre 1881, exécutant la première représentation de Libuše de Smetana, sous la direction d'Adolf Čech, chef de l'opéra tchèque pendant de longues années (1876–1900). A ses côtés le chef d'orchestre Moric Anger se fit aussi remarquer (1881–1900). En 1892 les deux ensembles participèrent à la première tournée de l'opéra du Théâtre national à Vienne. Parmi les époques les plus glorieuses pour le chœur et pour l'orchestre citons les années de direction par le chef de l'opéra Karel Kovařovic (1900–1920), Otakar Ostrčil (1920–1935) et Václav Talich (1934–1944), ainsi que les chefs d'orchestre renommés venus de l'étranger parmi lesquels citons au moins Erich Kleiber. En 1932 les deux ensembles avec des

solistes sous la direction d'Ostrčil réalisèrent le premier enregistrement complet d'un opéra tchèque – la Fiancée vendue pour His Master's Voice – et après la guerre ils collaborèrent à l'enregistrement de nombreux autres pour Supraphon (y compris l'enregistrement de Libuše sous la direction de Jaroslav Krombholc avec Nadežda Kniplová dans le rôle de Libuše, 1965). L'évolution plus récente du chœur est liée aux noms de ses chefs tel Vladivoj Jankovský (1948–1987) et Milan Malý (depuis 1955) et celle de l'orchestre au noms des chefs remarquables comme par exemple Otakar Jeremiás (1945–1950), Jaroslav Krombholc (1945–1975), Zdenek Chalabala (1946–1949 et 1953–1962), Jaroslav Vogl (1949–1958), František Vajnar (depuis 1973) et Zdeněk Košler (depuis 1979). Les ensembles de l'opéra du Théâtre national au début du deuxième siècle de son existence réalisèrent en 1985 des tournées à Moscou Dresde et six villes japonaises (Tokyo, Yokohama, Shizuoka, Nagoya, Otsu, Osaka) et en 1986 de nouveau à Vienne.

Zdeněk Košler

(né 25. 3. 1928 à Prague), chef de l'opéra du Théâtre national dans les années 1980–1985, étudia, en outre de direction d'orchestre, aussi la théorie musicale et la composition. Il commença sa carrière d'opéra en tant qu'élève de Pavel Dědeček et Karel Ančerl en 1951 en invité au Théâtre national. Après le succès emporté au concours à Besançon (1956) il dirigea les orchestres d'opéra à Olomouc (1958–1962) et Ostrava (1962–1966). Le premier prix au concours Mitropoulos à New

York (1963) lui valut la place de l'assistant du chef de la Philharmonie newyorkaise, l'invitation à l'opéra d'Etat à Vienne (Salomé, 1965) et l'invitation de Walter Felsenstein lui offrant la direction de l'Opéra comique à Berlin (1967–1971). A partir de 1968 il travaille régulièrement avec les orchestres renommés au Japon. En 1971 il fut nommé chef de l'opéra du Théâtre national slovaque à Bratislava (jusqu'à 1976) et en même temps il fut chef permanent de la Philharmonie tchèque (jusqu'à 1982). Pour les firmes Nippon Columbia, Opus et Supraphon il réalisa de nombreux enregistrements y compris l'enregistrement de l'ensemble des symphonies d'Antonín Dvořák et Serge Prokofiev ainsi que le premier enregistrement digital de la Fiancée vendue. A l'occasion du 100ème anniversaire de la reouverture du Théâtre national il prépara et dans le cadre du Printemps de Prague 1984 exécuta le cycle complet des opéras de Bedřich Smetana, auquel, pour Supraphon, il ajouta également le fragment de Viola. Il prépara également des exécutions remarquables des opéras de Mozart et Wagner et dans le cas de Fidelio de Beethoven il s'occupa aussi de la mise en scène (1989). Il fut à l'origine des succès de l'ensemble d'opéra du Théâtre national aux tournées en Russie et au Japon (Dalibor, Fiancée vendue, Don Giovanni).

Gabriela Benáčková-Čárová

(nar. v Bratislavě) začala rozvíjet svůj mimořádný sopránový dar až po sedmi letech studia klasického a šestiletého baletního průprav. V sólovém zpěvu ji nejprve vedl sbormistr Ondrej Francisci, na kon-

zervatoří pak Tatiana Kresáková a Magda Móryová a na Vysoké škole muzických umění dr. Janko Blaho. Vítězství v pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech (1969) jí otevřelo cestu k angažmá v Národním divadle v Praze (1970–1981), kde od prvních úloh – Nataši ve Vojně a míru a Mařenky v Prodané nevěště – bylo zřejmé, že rychle spěje mezi elitu světové úrovni. V Praze vytvořila pozoruhodné kreace Hedviku, Rusalky, Jenůfy, Káti, Markétky Taťány, Manon, Mimi a Leonory ve Fideliu a v roce 1983 zde byla poctěna úkolem otevřít druhé století ND v titulní úloze Smetanovy Libuše (po jediném scénickém provedení v Praze zpívala part Libuše na pozvání dirigentky Eve Quelerové také koncertně v New Yorku, 1986). V zahraničí se postupně představila – mimo jiné – v Budapešti, Moskvě, Amsterdamu, Kolíně n/R., Hamburku, Londýně, Dublinu, Paříži, Ženevě, Curychu, Monte Carlo, Madridu, Torontu, Los Angeles, San Francisku i v Buenos Aires. Ke koncertním vystoupením je známa dirigenty Abbadem, Levinem, Mehtou, Rozdestvenským, Sawallischem i Sinopolem, k trvalé spolupráci ji získaly v roce 1981 státní opery ve Vídni a v Mnichově a v roce 1991 Metropolitan opera v New Yorku. Soustavně se věnuje zejména lyrickým úlohám – Gounodově i Boitově Markétce, Micaele, Madeleine, Desdemone – ale také dramatické Aidě a kantátovému a oratoriálnímu repertoáru (Beethoven, Mendelssohn, Verdi, Dvořák, Mahler, Janáček). Gramofonové, rozhlasové a filmové komplety zachytily její kreace Leonory, Mařenky, Beatrice, Rusalky, Lišáka, Katreny a Zuzany Vojtířové, komplet Čs. rozhlasu a Supraphonu s její Jenůfou

byl v Paříži odměněn cenami Orphée d'Or a Grand Prix Artura Toscaniniho. V roce 1988 byla ve Vídni poctěna titulem komorní pěvkyně.

Václav Zítek

(nar. 24. 3. 1932 v Tisé u Děčína) uplatnil svůj přirozený pěvecký talent nejprve v Armádním uměleckém souboru (1952) a po zkušenosti ve sboru Národního divadla vstoupil na sólistickou dráhu v Ostravě (1959). Během následujících devíti plodných sezón v Ústí nad Labem (1960–1969) nastudoval velmi široký repertoár od Dona Giovanniho přes Macbetha a Rigoletta po Přemysla a představil se na turné po Itálii. Když ho jako sólistu získalo Národní divadlo v Praze (1969), reprezentoval je i hostováním na četných jiných scénách od Berlína a Vídni po Jerevan a Novosibirsk. Výčet jeho rolí obsahuje desítky úloh jak v české oblasti (Tausendmark, Vladislav, Tomeš, Kalina, Vok, Manuel, Bohuš, Ismen, Bassanio, Prus, Gorjančíkov, Petr Vok), tak v oblasti světové (Orfeus, Almaviva, Figaro, Nabucco, Luna, Germont, Posa, Amonasro, Falstaff, Valentín, Escamillo, Oněgin, Boris Godunov, Jeleckij, Silvio, Scarpia, Sharples, Mandryka, Andrej Bolkonskij atd.). Sir Charles Mackerras ho přizval ke spolupráci na gramofonových kompletech Janáčkovy Její pastorkyně, Věci Makropulos a Z mrtvého domu (Decca), s Wolfgangem Sawallischem a Riccardem Mutim hostoval v Benátkách, Londýně, Hamburku a Vídni. Se Supraphonem spolupracoval mimo jiné na kompletech Dona Giovanniho, Dalibora, Hubičky, Tajemství, Jakobína, Šárky, Šelmy sedláka, Evy, Lucerny, Her o Marii a Řeckých pašijí.

Antonín Švorc

(12. 2. 1934 v Jaroměři) školil svůj hlasový dar na pražské konzervatoři u Jana Berlíka, debutoval na školní scéně jako Samko ve Foerstroevě Evě a po jediné sezóně v Liberci (1955–1956), s me-

Eva Děpoltová

(nar. v Bratislavě) studovala zpěv soukromě u Milady Musilové, na Akademii muzických umění v Praze u Zdeňka Otavy, za uměleckých stáží v Moskvě u Eleny Obrazcovové a spoluprací se Zdenkou Zikovou. Již za vysokoškolských studií debutovala v rolích Milady a Aidy v Ústí n./L. a studia završila pohostinskou Mařenkou v Národním divadle v Praze (1974). V prvním angažmá v Ostravě a Bratislavě nastudovala základní repertoár rolí lyrických (Julii, Rusalku, Káťu) a dramatických (Abigail, Tosku) a s pozoruhodnou kreací Turandot absolvovala stagion v Detmoldu i hostování v Teheránu. V roce 1979 ji získalo Národní divadlo v Praze jako vzorovou představitelku Lady Macbeth a Donny Anny i pro Fiordiligi, Hraběnku, Anežku, Krasavu, Libuši, Armidu, Violettu, Manon Lescaut, Čo-čo-san a dvě Leonory (Fidelio, Trubadúr). Vystupovala též na operních a koncertních pódíích ve Vídni, Salcburku, Frankfurtu n/M, Düsseldorfu, Paříži, Moskvě, Varšavě a Benátkách. V koncertním repertoáru byla pozvána ke spolupráci dirigenty Leinsdorferem i Mackerrasem, Česká filharmonie ji přizvala na svůj zájezd do Japonska a se Supraphonem spolupracovala na řadě operních kompletů včetně Dona Giovanniho, Dalibora, Hubičky, Šárky, Šelmy sedláka, Evy, Lucerny, Her o Marii a Řeckých pašijí.

Věra Soukupová

(nar. v Praze) se věnovala zpěvu soukromě u Louise Kadeřábka a Anny Mustanové-Linkové. V roce 1960 zvítězila v soutěži Pražského jara a o tři roky později také ve světové konkurenci v Rio de Janeiro (1963). Po krátkém působení v Plzni (1957–1960) ji získalo Národní divadlo v Praze, ale zahraniční nabídky a vztah ke koncertnímu zpěvu ji záhy přivedly do svazku sólistky České filharmonie (1963). S orchestrem i samostatně pak hostovala na všech předních hudebních fes-

tivalech Evropy i v zámoří od USA po Japonsko v množství kantát a oratorií (Bach, Haendel, Haydn, Beethoven, Dvořák, Mahler atd.). S nejmenší pozorností prováděla díla svých současníků, často jí věnovaná. K dlouhodobé spolupráci ji pozvaly operní scény v Bayreuthu, Hamburku a Berlíně jako Erdu, Azucenu, Preziosillu, Eboli a Amneris a její výkony zaznamenaly gramofonové společnosti Victor, Columbia a Philips (Prsten Nibelungův za řízení Karla Böhma). V roce 1979 se vrátila do svazku Národního divadla rolí Isabelli v Nevestě messinské, k níž zde připojila také Rózu, Kácu, Ježíšabu, Kabanichu a Mešjanovku, ale znova i Carmen a hraběnku v Pikové dámě. Pro Supraphon, Čs. rozhlas a Čs. televizi pořídila četné nahrávky písniček, kantát i oper od Braniborů v Čechách, Tajemství a Libuše přes Trubadúra, Dona Carlose a Rusalku po Juliettu a Krále Oidipa.

Leo Marian Vodička

(nar. 8. 4. 1950 v Brně) studoval zpěv soukromě u Josefa Války, který ho po gymnáziu přijal mezi své posluchače na Janáčkovu akademii muzických umění. Již před absolutoriem nastoupil angažmá v Českých Budějovicích (1971), kde debutoval v roli Alfréda, hlavní repertoár si však vybudoval za angažmá v Olomouci – od Dicka Johnsona v Děvčeti ze zlatého Západu, Rudolfa a Heřmana přes Prince v Rusalce a Honzu v Honzově království po Jeníka, Lukáše a Dalibora, s nimiž pravidelně hostoval v Ostravě a také v Národním divadle v Praze. Od roku 1979 působí v Janáčkově divadle v Brně v širokém rozpětí úloh

od věvodky v Rigolettu, Dona Carlose a Radama přes Waltra Stolzinga, Pinkertona a Cavaradossiho po Dimitrije, Lacu a Borise v Káťe Kabanové. V letech 1982–1987 byl sólistou opery Národního divadla v Praze zejména pro hrdinný obor, ale také jako Des Grieux, Vakula a Rinald ve Dvořákovi Armidě. Samostatně hostoval v Holandsku, Itálii a Francii a pravidelně byl zván k účinkování ve Státní opeře ve Vídni. Se souborem Národního divadla se představil rovněž v Rusku a v Japonsku. Supraphon ho přizval ke spolupráci na kompletních záznamech Hubičky, Tajemství, Evy, Selmy sedláka a Dimitrije.

Orchester a sbor opery Národního divadla v Praze

Historické kořeny souborů sahají ke Komzákově kapelu, angažované v roce 1862 českým Prozatímním divadlem k doprovodu oper a baletů, a k členům pražských pěveckých spolků. Prvními významnými dirigenty a sbormistry byli Jan Nepomuk Mayr (1862–1866 a 1874–1881), Karel Šebor (1865–1870) a Bedřich Smetana (1866–1874), v původním orchestru hrál také Antonín Dvořák. Před otevřením Národního divadla provedly oba soubory devětadvacet původních českých operních premiér. V budově Národního divadla účinkovala obě tělesa poprvé 11. 6. 1881 při premiéře Smetanovy Libuše, řízené Adolfem Čechem, dlouholetým hlavním dirigentem české opery (1876–1900). Po jeho boku se zde také významně uplatnil dirigent Mořic Anger (1881–1900). V roce 1892 se oba soubory účastnily prvního zájezdu opery ND do Vídni. Velké éry pro sbor i orchestr znamenalo

soustavné dirigentské působení šéfů opery Karla Kovařovice (1900–1920), Otakara Ostrila (1920–1935) a Václava Talicha (1935–1944) a hostování vynikajících zahraničních dirigentů v čele s Erichem Kleibrem. V roce 1932 pořídily oba soubory spolu se sólysty a dirigentem Ostrilem první gramofonový komplet české opery – Prodanou nevěstu pro firmu His Master's Voice – a po osvobození spolupracovaly na řadě dalších pro Supraphon (včetně prvního gramofonového záznamu Libuše s dirigentem Jaroslavem Krombholcem a Naděžkou Kniplovou v titulní úloze, 1965). V nové době spojuje sbor svůj rozvoj se jmény sbormistrů Vladivoje Jankovského (1948–1987) a Milana Malého (od 1955) a orchestrs s vůdčími dirigentskými osobnostmi Otakarem Jeremiášem (1945–1950), Jaroslavem Krombholcem (1945–1975), Zdeňkem Chalabalou (1946–1949 a 1953–1962), Jaroslavem Voglem (1949–1958), Františkem Vajnarem (od 1973) a Zdeňkem Košlerem (od 1979). Na prahu druhého století existence Národního divadla hostovaly soubory jeho opery v roce 1985 v Moskvě, Drážďanech a v šesti japonských městech (Tokio, Jokohama, Šizuoka, Nagoya, Otsu, Osaka) a v roce 1986 znova ve Vídni.

Zdeněk Košler

(nar. 25. 3. 1928 v Praze) v letech 1980–1985 šéf opery Národního divadla v Praze, studoval vedle

dirigování také teorii a skladbu. Operní kariéru zahájil jako žák Pavla Dědečka a Karla Ančerla v roce 1951 hostováním v pražském Národním divadle. Po vítězství v soutěži v Besançonu (1956) stal se v čele operních souborů v Olomouci (1958–1962) a Ostravě (1962–1966). I. cena v Mítropoulosově soutěži v New Yorku (1963) mu přinesla roční asistenturu u Newyorské filharmonie, pozvání do Státní opery ve Vídni (Salome, 1965) a pozvání Waltra Felsensteina na místo šéfdirigenta Komické opery v Berlíně (1967–1971). Od roku 1968 pravidelně hostuje u předních orchestrů v Japonsku. V roce 1971 byl jmenován šéfem opery Slovenského národního divadla v Bratislavě (do 1976) a současně přijal úvazek stálého dirigenta České filharmonie (do 1982). Pro firmy Nippon Columbia, Opus a Supraphon pořídil množství gramofonových nahrávek včetně kompletů symfonii Antonína Dvořáka a Sergeje Prokofjeva a prvního digitálního záznamu Prodané nevěsty. Pro 100. výročí znovuotevření ND připravil a v rámci Pražského jara 1984 provedl kompletní cyklus oper Bedřicha Smetany, k němuž pro Supraphon připojil i torso Violy. Připravil rovněž pozoruhodná nastudování oper Mozartových a Wagnerových a u Beethovenova Fidelia převzal rovněž režii (1989). Soubor opery ND dovezl k velmi úspěšnému hostování v Rusku a Japonsku (Dalibor, Prodaná nevěsta, Don Giovanni).

CD 1

1 Předehra

DĚJSTVÍ PRVNÍ

LIBUŠIN Soud

Libušina síň na Vyšehradě, s pohledem na vltavské údolí.

Výstup I.

RADMILA:

[2.1] Slovutná dcero Kroka, slavná kněžno,
ó dík, ó dík,
žes na mou prosbu povolala kmety,
by srovnali zlou hádku,
jež vznikla o dědictví otcovské,
ač sotva skonal, mezi bratry tak
nepředvídaně, tak neslychaně!

KRASAVA (stranou):
ó běda! Vímtě,
kdo vinen tím;
jak měla jsem tušit,
že to způsobím!

RADMILA:

Věštnyně budoucnosti! Obdařená
od bohů moudrostí, jež zmatky rovná!
Své oba bratry ještě naposledy
poroučím v přízeň tvou. Neb povždy žili
ve švornosti a míru jen;
až Černoboh - jen ten to mohl být -,

CD 1

Overture

ACT ONE

LIBUŠE'S JUDGMENT

Libuše's hall at Vyšehrad with a view of the Vltava valley.

Scene I

RADMILA:

You, Krok's illustrious daughter, mighty princess,
Thank you, thank you
That at my prayer you've summoned the elders -
To subdue the evil strife
Which arose about my father's estates
Soon after his death, between my brothers
So suddenly and unexpectedly!

KRASAVA (aside):

O woe! I know
Whose guilt it is;
How could I have fancied
That I would cause this!

RADMILA:

Prophetess of the future! Upon whom
The Gods have bestowed the wisdom which can
solve conflicts!
Both of my brothers I now for the last time
Commit to your favour. For always have they
Lived in peace and concord only;

CD 1

Ouverture

ERSTER AKT

LIBUSSAS GERICHT

Libussas Kemenate auf dem Vyšehrad mit Ausblick ins Moldautal.

I. Auftritt

RADMILA:

Erlauchte Tochter Kroks, ehre Fürstin,
o Dank dir, Dank,
daß du auf meine Bitte berufen hast die Kmeten,
den grimmen Streit zu schlichten,
der um des Vaters Erbe -
obwohl er kaum verschieden -
zwischen den Brüdern tobt
so unerwartet, so unbegreiflich!

KRASAVA (beiseite):

O wehe mir! Wohl weiß ich,
wer schuld daran;
doch wie konnt' ich ahnen,
daß dies ich heraufbeschwör'!

RADMILA:

Seherin der Zukunft! Begabt
mit Weisheit von den Göttern,
die das Wirsal ordnet!
Laß meine Brüder nur das eine Mal
noch deiner Huld empfohlen sein!
Denn stets lebten sie

CD 1

Ouverture

PREMIER ACTE

LE JUGEMENT DE LIBUŠE

La salle de Libuše à Vyšehrad avec vue sur la vallée de Vltava.

Scène I

RADMILA:

Illustre fille de Krok, princesse célèbre,
merci à toi, merci
d'avoir exaucé ma prière et appelé les anciens
pour qu'ils apaisent la mauvaise querelle
née au sujet de l'héritage du père -
à peine mort - entre les deux frères,
querelle si inouïe, si imprévue!

Krasava (à part):

Oh, hélas! Je sais
qui a causé ce malheur!
Comment pouvais-je pressentir
ce que je faisais!

RADMILA:

Prophétesse de l'avenir que les Dieux
ont doué de la sagesse qui apaise les conflits!
Pour la dernière fois je recommande
mes deux frères
à ta faveur. Car ils ont vécu toujours
dans la concorde et la paix.

až Černoboh, ten škodolibý,
ponořil ducha jejich v temný blud.

KRASAVA (*k sobě, rozčileně*):
Bohové! Pozdě
teď ikala bych,
když rodí se zkáza
z činů mých!

LIBUŠE (*Radmili zvedajíc k sobě, klidně*):
Již vstaň a potěš mysl svoji!
Libuši vodí bohův hlas.
S pomocí jejich podaří se
že bratři srovnají se zas.
Bohové věční tamo nad oblaky,
v milosti shlížejte na tuto zem!
Ku svornosti jí vedět
a lásku pozavstět,
had sváru necht' ať mine její lem!
Ať síly země blaho rodí
a lidu všemu hojnost plodí!
Ať svorné síly národ vedou k štěstí
a příštím věkům jeho slávu vestí!
Ó bohové, slyšte modlitbu mou,
můj národ vezměte v ochranu svou!
Ó, chraňte mou vlast!
Můj národ vezměte v ochranu svou!

K závěru se připojí i Krasava, Radmila a děvky.
Zazní roh.

Bohové věční tamo nad oblaky atd.

Till the Evil One - he must have done it -,
The Evil One, the malicious one,
Into darkness plunged their erring minds.

KRASAVA (*to herself excitedly*):
O ye gods! It's late
To lament now
When ruin results
From my deeds!

LIBUŠE (*lifting Radmila to herself, calmly*):
Rise up and put your mind at peace!
Libuše's guiders are the gods.
With ther help we shall succeed in solving
The strife which now divides your kin.
Eternal gods, ye that dwell above the clouds,
Look down with grace upon this our land!
To concord do ye lead int,
To love consecrate it,
Outside its borders keep the serpents of strife!
May the land's powers bring about good
and produce plenty for all its men!
May concord and love lead the people forward
And proclaim the glory of its future days!
O, my gods, hear this my prayer,
Take people under your wing!
O, protect my land!
Take people under your wing!

Krasava, Radmila and the maidens join in the final
prayer. A horn is sounded.

Eternal gods... etc.

in Eintracht und in Frieden doch;
bis Černoboh - nur dieser konnt' es sein -,
bis Černoboh, der Schadenfrohe,
umhüllte ihren Geist mit finstrem Wahn.

KRASAVA (*für sich, erregt*):
Ihr Götter! Zu spät
Klage ich jetzt
ob des Unheils,
das ich gestiftet!

LIBUSSA (*Radmila zu sich erhebend, ruhig*):
Steh auf und tröste dein Gemüt!
Libussa hört der Götter Stimme.
Mit deren Hilfe wird es gelingen,
daß die Brüder einig wieder werden sein.
Ewige Götter ob den Wolken oben,
blicket gnadenreich auf dieses Land!
Zur Eintracht führet es
und der Liebe weihet es,
der Zwietracht Schlange möge meiden seinen Saum!
Der Erde Kräfte mögen Segen
und allem Volke Wohl nur bringen!
Der Eintracht Kräfte, zum Glücke mögen
unser Volk sie führen
und seinen Ruhm künftigen Zeiten künden!
O, Götter, höret mein Gebet,
mein Volk nehmet in eure Hut!
O, schützt mein Land!
Mein Volk nehmet in eure Hut!

Gegen Ende schließen sich Krasava, Radmila und
die Mädchen an. Man hört Hornrufe.

Ewige Götter ob den Volken oben...

Mais, l'esprit malfaisant, lui seul méchant,
a plongé leur âme dans l'erreur.

KRASAVA (*à part, émue*):
Oh, Dieux! Il est trop tard
pour gémir
du malheur
né de mes actes.

LIBUŠE (*soulevant Radmila, calmement*):
Lève-toi et paix à ton âme.
C'est la voix des Dieux qui guide Libuše.
Grâce à leur aide on réussira à
réconcilier les deux frères.
Dieux éternels au-dessus des nuages,
regardez avec clémence ce pays!
Guidez-le vers la concorde
et initiez-le à l'amour,
que le serpent de la querelle s'éloigne
de ses bords.
Que les forces du pays engendrent le salut
et apportent l'abondance à tout le peuple.
Que les forces unies mènent le peuple au bonheur
et prophétisent sa gloire pour les temps futures.
Oh, Dieux, écoutez ma prière,
prenez mon peuple sous votre protection!
Oh, protégez ma patrie!

Krasava, Radmila et les filles se joignent dans la
prière finale. Le cor retentit.

Oh, Dieux éternels, au dessus des nuages...

LIBUŠE (slavně):
Již hlas mě volá
do sboru hlav,
k svatému soudu
dle otců práv!

Krasava, Radmila.

KRASAVA:
[2.2] Nemohu dále!
Jej nelze mi zřít!
Před jeho tváří
bych nemohla dílit!

RADMILA (navrátič se rychle):
Krasavo, proč vácháš jíti
s námi, vidím tě se chvíti?

KRASAVA:
Na mé tváři viny znak,
znesvětil by soud můj zrak!

RADMILA:
Ha, co to, co má to býti?
Zjev, co skryto v duši tvé!
Krasavo, ó mluv, ó pověz,
vždyť tě družka sestrou zve!

KRASAVA:
Vidíš ten plamen,
jak se v kotouči zvedá!
Běda, teď jme se
vždy dále a dále, výš a výš!
Již chatka padá, tam hoří stoh,
již spaluje lesy;

LIBUŠE (solemnly):
This voice invites me
To the council
To solemn judgement
As custom demands!

Krasava, Radmila.

KRASAVA:
I cannot join them!
I must not see him!
I, before his face
Could not, could not abide!

RADMILA (returning quickly):
Krasava, why do you not go
With us; I see you are trembling!

KRASAVA:
My face bears the sign of guilt
My look would desecrate the court!

RADMILA:
What is this, what does it all mean?
Say what's hidden in your heart!
Krasava, do say, do tell me,
For you're like a sister to me!

KRASAVA:
Do you see that blaze
Which rises in a whirl?
Alas, the higher it rises
The stronger it becomes up and up!
There's hut crumbling, there burns a stack,
Now forests are burning;

LIBUSSA (feierlich):
Schon ruft mich die Stimme
in der Ältesten Rat
zum heiligen Gericht
nach der Väter Recht!

Krasava, Radmila.

KRASAVA:
Zurück stößt es mich!
Nicht könnt' ich ihn schauen!
Vor seinem Angesicht
könnt' ich nicht weinen!

RADMILA (schnell zurückkehrend):
Krasava, warum zögert du
mit uns zu gehen, ich seh' dich zittern?

KRASAVA:
Auf meinem Antlitz das Zeichen der Schuld,
entweicht wär' das Gericht durch meinen Blick!

RADMILA:
Ha, was ist, was ist geschehen?
Eröffne mir, was sich in deiner Seele birgt?
Krasava, sprich doch, sage,
blst ja der Freundin wie die Schwester lieb!

KRASAVA:
Siehst du die Flamme,
wie sie wirbelnd sich erhebt?
Weh, jetzt breitet sie sich
immer weiter, immer höher!
Da stürzt die Hütte, dort lodert ein Feim,
schon entzündet sie die Wälder;

LIBUŠE (solennellement):
Déjà la voix m'appelle
au conseil des anciens
au jugement sacré
selon la coutume des ancêtres.

Krasava, Radmila.

KRASAVA:
Je ne peux les suivre!
Je ne peux le voir!
Je ne pourrais me tenir
devant sa face!

RADMILA (se revenant vite):
Krasava, pourquoi ne veux-tu pas
venir avec nous? Je vois que tu trembles.

KRASAVA:
Le signe de la faute marque mon visage,
mon regard profanerait les juges.

RADMILA:
Qu'est-ce que cela signifie?
Dis-moi ce qui se cache dans ton âme!
Krasava, parle, oh, dis-le-moi,
je suis ton amie, ta sœur!

KRASAVA:
Vois-tu cette flamme
s'élevant en tourbillon?
Hélas, elle monte toujours plus loin et plus haut!
La hutte déjà tombe, la meule est en feu,
les forêts brûlent;
partout autour

po vůkolí všem
moře plamenův!
O, ten žár, který po zemi vzplál,
mou rukou vznik', mou rukou se vzňal!

RADMILA:
Ale co se stalo?
Mluv! Co tě tak rozervalo?

KRASAVA:
Všechno se dovíš,
řeknu ti vše;
ne však zde,
zde mezi stěnami tmavého hrobu,
jež se zhroutit
hrozí na mne ubohou!
Pojď! Kde je volný větrů let,
tam všechno, všechno tobě vyjevím;
pojd', pojď, kde se modrý klene svět,
tam tobě všechno, vše ti povím!
(Pomalu odcházejí.)

PROMĚNA
Prostranství na Vyšehradě. V pozadí lípa. Pod korunou její na zvýšeném místě trůn; pod trůnem na trínožce stojí nádoba s ohněm, pod nádobou touto jiná s vodou. Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan. Leši, vladky.

Výstup II.

SBOR:
[3]Běda, když mezi vlastními bratry

The whole land's engulfed
By a sea of flames!
The blaze that rages all around us
I have kindled, my hand started it!

RADMILA:
O, ye gods! What has happened?
Speak! What might have upset you so?

KRASAVA:
All of it you'll learn,
I'll tell you all;
But not here,
But not here amidst the walls of a dark grave,
Which threaten to fall
Upon me, wretched creature!
Come! Where the winds do freely play,
There I shal tell you everything;
Come, come, where the blue sky vaults above
There I shal tell you, tell you all!
(Both depart slowly.)

CHANGE OF SCENE

An open space at Vyšehrad. In the background stands a linden tree. Under it, on a dais, stands the throne, beneath the throne stands a tripod with a vessel with burning fire in it, beneath this vessel stands another filled with water. Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan, chieftains, noblemen.

Scene II

CHORUS:
Alas that between sons such

überall ringsumher
wogt ein Flammenmeer!
O, der Brand, der im Lande entfacht,
ich hab' ihn gelegt, ich hab' ihn geschürt!

RADMILA:
Götter, was ist geschehen?
Sprich, was hat dich so aufgewühlt?

KRASAVA:
Alles wirst du erfahren,
alles sag' ich dir;
aber nicht hier,
zwischen den dunklen Mauern,
die niederzustürzen drohen
auf mich, die Unglückselige!
Komm! Dort, wo frei die Lüfte wehen,
dort alles, alles will ich dir gestehen;
komm, komm, dort unter den blauen
Himmelshöhen
dort alles, alles will ich dir anvertrauen!
(Beide langsam ob.)

WERWANDLUNG

Freier Platz auf dem Vyšehrad. Im Hintergrunde eine Linde. Unter deren Laubdach auf einer Erhöhung ein Thron; unterhalb des Thrones ein auf drei Füßen ruhendes Becken mit brennendem Feuer, darunter ein Gefäß mit Wasser. Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan, Lechen, Vladiken.

II Auftritt

CHORUS:
Weh, wenn zwischen leiblichen Brüdern

une mer de flammes!
Oh, cet incendie qui fait rage
dans le pays, est né de ma main,
ma main l'a allumé!

RADMILA:
Oh, que s'est-il passé?
Parle, qu'est-ce qui t'a si bouleversée?

KRASAVA:
Tu sauras tout,
je te dirai tout;
mais pas ici,
dans les murs d'une tombe obscure
qui menacent de s'écrouler
sur moi, misérable!
Viens! Là, où les vents soufflent librement,
je te dirai tout.
Viens, viens, là, sous la voûte bleue du monde
je te dirai tout.
(Elles partent lentement.)

CHANGEMENT DE DÉCOR

Un espace libre à Vyšehrad. A l'arrière-plan un tilleul. Sous sa couronne sur une plate-forme un trône; au-dessous du trône, sur un trépied, un vase avec un feu et plus bas un autre vase rempli d'eau. Chrudoš, Štáhlav, Lutobor, Radovan. Les nobles, les chefs, le peuple.

Scène II

LE CHŒUR:
Malheur! quand entre frères germains

spory se rodí a mrzký svár;
k samému nebi zloba ta vniká
volajíc bohův hněv a zmar!

CHRUDOŠ:
Ne! Ne! Těch řečí nechte!
S tím
(ukazuje na Štáhlav)
déle nelze se snést!
Ač spanilý je v tváři,
má v myslí klam a lešt.

ŠTÁHLAV:
Mám v lásku svého bratra,
však jeho zvůli juž nadále
já snášet nesmím;
jsem bohdá také muž!

LUTOBOR:
Teď víte, smříř že jich nelze!
Já sám, jich strýc, nadarmo jsem
domlouval oběma; bojím se,
že marně pohnání jsou sem!

RADOVAN:
Nám knížete jest věru třeba,
by se já dobrým rádcem stal;
ó, kéž by sobě chotě vzala,
který by vásně poutat znal!

LUTOBOR (*tajně k Radovanovi*):
Praví se, že na bílém orí
do Stadic jezdí za radou;
ó, kéž by Přemysla si vzala,
pak blaze zemí!

Conflicts arise hateful strife;
That anger rises up to heaven
Inviting the wrath of the gods!

CHRUDOŠ:
No, No! Stop all this babble!
Him
(pointing to Štáhlav)
I can suffer no more!
Though lovely his face may be,
His mind is base and vile.

ŠTÁHLAV:
I keep in love my brother,
But suffer from his whim
And evil will can no longer;
For I, too, am a man!

LUTOBOR:
Now you know, they won't be reconciled!
I, their uncle, have tried in vain
To argue with them both; I fear now
That in vain they were summoned here!

RADOVAN:
We truly need a man for ruler
Who would support her with his aid;
O, that she might only choose a husband,
Capable of restraining passion!

LUTOBOR (*in an aside to Radovan*):
They say that, mounted on her white horse,
In Stadice she seeks advice;
O, that she Přemysl might have made her choice,
Then peace would ensue!

Zwist sich entspinnet und schnöder Streit;
bis zum Himmel dringt der Groll,
wachrufend der Götter vernichtenden Zorn!

CHRUDOŠ:
Nein! Nein! Laßt das Geredel!
Mit dem
(auf Štáhlav deutend)
kann ich mich nicht vertragen!
Wie schön auch sein Gesicht,
dennoch arglistig sein Gemüt.

ŠTÁHLAV:
Lieb hab' ich meinen Bruder,
doch seine Willkür
darf ich nicht länger dulden;
bin ja fürwahr auch ein Mann!

LUTOBOR:
Hier seht ihr's, unversöhnlich sind sie!
Ich selbst, ihr Oheim, vergeblich
redete ich beiden zu; ich fürchte,
daß man zwecklos vor dies Gericht sie lud!

RADOVAN:
Ein Fürst, fürwahr, wäre uns vonnöten,
der guter Ratgeber ihr würde:
o, möcht' sie einen Gemahl erwählen,
der Leidenschaften zu bannen wüßt'!

LUTOBOR (*heimlich zu Radovan*):
Es heißt, auf weißem Rosse
nach Stadice reite sie, Rat zu holen;
o, erkör' sie Přemysl zum Gatten!
Heil dann dem Lande!

naissent des conflits et une querelle odieuse.
Cette rancune monte jusqu'au ciel
appelant la colère des Dieux et la perte.

CHRUDOŠ:
Non, non, pourquoi tant de discours!
Lui,
(montrant du doigt Štáhlav)
je ne peux plus le supporter.
Bien que son visage soit beau,
son âme est pleine de fausseté et de ruse.

ŠTÁHLAV:
J'aime mon frère,
mais je ne peux plus
supporter son arbitraire!
Je suis un homme, aussi!

LUTOBOR:
Voyez donc! Ils sont irréconciliabes.
Moi-même, leur oncle, je les ai réprimandés,
mais vainement. Je crains
qu'ils aient été inutilement invités ici.

RADOVAN:
Nous avons besoin d'un prince,
qui soit un bon conseiller pour elle.
Oh, puisse-t-elle choisir un époux
capable de réprimer les passions.

LUTOBOR (*secrètement à Radovan*):
On dit que montée sur un cheval blanc
elle va à Stadice demander conseil.
Oh, si elle épousait Přemysl!
Quel bienfait pour le pays.

VŠICHNI:
Běda, když mezi atd.
Zazní slavnostní zvuky pochodu.

LUTOBOR:
Hle, juž jdou!

Výstup III.
Průvod. Dvě panny předstoupí.
Pravá nese desky, levá meč. Poté Libuše.
Za ní deset děv dvojřadem. Průvod
jde po celém jevišti. Shromáždění
se hluoce uklánějí. Libuše vystoupí
na trůn. Vpravo se postaví panna
nesoucí desky, vlevo druhá s mečem.
Ostatní seřadí se na obě strany.

CHRUDOŠ (k sobě):
4 Ten had tu schází,
má přede mnou strach,
že by ji zrak můj snad,
snad pokořil v prach!

LIBUŠE:
Vy kmeti, leši! Před vámi tu jsem,
dceř Krokova, na trůn zvolena vámi!
Pod korunou posvátné naší lípy,
po pravici mé desky právodatné,
na levé křivdy kárající meč,
před mými zraky oheň pravdozvěstný
a u mých nohou svatocudná voda!
Já svolala vás, vladky i kmety,
abyste při tu rozřešili;
nad Chrudošem od Otavy křivé,

ALL:
Alas that between sons etc.
The sounds of a festive march are heard.

LUTOBOR:
Lo, they come!

Scene III
The procession. - Two maidens step forward. The one on the right carries the tablets, the one on the left carries a sword. Libuše follows. After her ten maidens in doublefile. The procession crosses the whole stage. Those assembled there bow in reverence. Libuše ascends the throne. The maiden carrying the tablets stands at her right side, the one carrying the sword at her left. The others group themselves on both sides.

CHRUDOŠ (to himself):
That snake is not here,
She's afraid of me,
She fears that I, perhaps,
Would humiliate her!

LIBUŠE:
You elders, chieftains! I come before you here,
I, Krok's daughter, whom you yourselves have
chosen!
Under our sacred lime tree,
On my right hand the tablets of the law,
On my left the sword that punishes wrong,
Before my eyes the truth revealing fire,
And at my feet the purifying water!
I have summoned you, noblemen and elders,
That you may decide this litigation

ALLE:
Weh, wenn zwischen...
Es erklingen feierliche Marschklänge.

LUTOBOR:
Seht! Da kommen sie!

III. Auftritt
Festzug. - Zwei Jungfrauen treten vor, die auf der rechten Seite die Gesetztafeln, die auf der linken ein Schwert tragend. Libuße folgt. Hinter Libussa paarweise zehn Jungfrauen. Der Zug geht über die ganze Bühne, wobei sich die Versammelten tief verneigen. Libussa besteigt den Thron. Rechts von ihr stellt sich die Jungfrau mit den Gesetztafeln, links jene mit dem Schwert. Die anderen gruppieren sich zu beiden Seiten.

CHRUDOŠ (für sich):
Die Schlange fehlt hier,
Furcht hat sie vor mir,
mein Blick vielleicht
zwänge sie in den Staub!

LIBUSSA:
Ihr Kmeten, Lechen! Vor euch stehe ich,
Kroks Tochter, die von euch zum Thron berufen!
Unter dem Laubgewölb unseres heil'gen
Lindenbaumes,
zu meiner Rechten des Gesetzes Tafeln,
zu meiner Linken das Unrecht ahndende Schwert,
vor meinen Augen das Feuer,
das Wahrheit kündet,
zu meinen Füßen heilig keusches Wasser!
Ich rief hierher euch, Vladiken und Kmeten,

TOURS:
Malheur quand entre frère germains... etc.
Les sons solennels d'une marche retentissent.

LUTOBOR:
Voilà! Ils arrivent!

Scène III
Le cortège. Les mêmes. Entrent deux jeunes filles, l'une portant des tables, l'autre le glaive. Puis Libuše suivie de dix jeunes filles. Tous s'inclinent. Libuše monte sur le trône.

CHRUDOŠ (à lui-même):
Cette vipère n'est pas là.
Elle a peur de moi,
elle craint que mon regard
ne la pulvérise.

LIBUŠE:
Vous, anciens, nobles! Me voici devant vous,
la fille de Krok, que vous avez mise sur le trône.
Sous la couronne de notre tilleul sacré,
à ma droite les tables de la loi,
à gauche le glaive punissant les torts,
devant mes yeux le feu annonçant la vérité,
à mes pieds de l'eau purifiante.
Je vous ai convoqués, nobles et anciens
pour juger cette dispute.
Entre Chrudoš de l'Otava tortueuse, aurifère,

od Otavy křivé, zlatonosné;
nad Štáhlavem na Radbuze chladné!
Ti, oba bratři, oba Klenovici,
roda stara Tetvy Popelova,
který přišel s pluky Čechovými
v tyto žírné vlasti přes tři řeky,
o dědictví se sváří,
ač sotva k otcům odešel jich otec,
Nuž slyšte! Sudte! - Počni, Chrudoš!

CHRUDOŠ:
Jsem starší bratra,
dle toho právem,
jakž u sousedních Němců zní
mám dědit všechno!
Pevně budu stát,
jako že stojí ten hrad,
nech i slunce nař se usmívá,
nebo bouře hrud' mu rozrývá!

LIBUŠE:
A co dí Štáhlav, mladší obou bratří?

ŠTÁHLAV:
Rád se uspokojím tím,
co určíš ty, slovutná kněžno,
s kmety, lechy vespolek,
kteří jsou hlavou všemu lidu.
Co vy uznáte,
nech stane sel
V soud vás pevnou víru mám,
k mocné skále hledím k vám!

Between Chrudoš from Otava the Crooked,
From Otava the Crooked and Goldbearing,
And Štáhlav from Radbuza the Cold.
They, two brothers, both Klenovici,
of the dol clan of Popel's Tetva,
Who with the regiments of Father Čech
Came to this fertile land across three rivers,
Fight over their legacy
Although the goods have just received
their parent.
So hear ye! Judge ye! - Begin, Chrudoš, now!

CHRUDOŠ:
I am the elder son;
According to the law
Which our neighbours, the German, have
I inherit all!
Firmly shall I stand,
As firm as this castle,
Whether the sun is shining on it
Or a storm tearing its breast apart!

LIBUŠE:
And what says Štáhlav, the younger of the two?

ŠTÁHLAV:
I'll be gladly satisfied
With what yourselves, glorious princess,
Nobles, elders together,
As you will decode,
So shall it be!
I don't doubt your lawful judgment,
As to a rock I look up to you!

auf daß ihr richtet diesen Streit:
zwischen Chrudoš von der Otava, der
krümmungsreichen,
von der Otava, der goldsandigen,
und zwischen Štáhlav von der Radbusa, der kühlen.
Sie nun, beide Brüder, beide Klenovici,
alten Stamms von Tetva, Popels Sprossen,
der gekommen einst mit Čechs Kriegerscharen
über drei Ströme in diese gesegneten Lande -
sie hadern um das Erbe,
kaum daß dieser heimgegangen.
Nun höret! Richtet! - Beginne du, Chrudoš!

CHRUDOŠ:
Älter bin ich als der Bruder,
drum nach dem Rechte,
das bei den deutschen Nachbarn gilt,
soll alles erben ich!
Darauf besteh' ich
so fest, wie diese Burg da steht,
ob die Sonne ihr zulächelt,
oder der Sturm an ihre Mauern schlägt!

LIBUSSA:
Und wie spricht Štáhlav, der jüngere der Brüder?

ŠTÁHLAV:
Willig bescheide ich mich mit dem,
was du bestimmst, erlauchte Fürstin,
mit Kmener, Lechen im Verein,
den Häuptern all unseres Volkes.
Was ihr erkennt,
das soll geschehen!
Zu eurem gerechten Urteilspruch lege ich
wie auf festen Felsen mein Vertrauen!

et Štáhlav de la froide Radbuza.
Ces deux frères, tous deux Klenovic,
de la vieille famille de Popel Tetva
venu avec les régiments de l'aïeul Čech
dans ce pays fertile transversant trois fleuves.
Ils se disputent l'héritage de leur père
à peine celui-ci décédé.
Ecoutez donc! Jugez! - Chrudoš, commence!

CHRUDOŠ:
Je suis l'aîné de mon frère
et selon la loi valable
chez les Allemands voisins,
je dois tout hériter!
Je demeurerai ferme
comme ce château
que le soleil l'éclaire
ou qu'un orage le mette en pièces.

LIBUŠE:
Et que dit Štáhlav, le cadet?

ŠTÁHLAV:
Je me contenterai volontiers de tout
ce que tu décideras, glorieuse princesse
avec les anciens, les nobles
qui règnent sur tout le peuple.
Qu'il en soit
comme vous le déciderez.
J'ai foi en votre jugement,
je vous vois comme un rocher puissant.

LIBUŠE:

Vladyky, kmeti, po dávných zvyklostech,
po zákonu věkožízných bohův
oba dva bratři vládnou
dědictvím otce v jedno;
čili rozdělí se stejnou měrou!
Rozřešte moje výpovědi,
čili budou u vás po rozumu;
nebudou-li u vás po rozumu,
ustavíte jíma nový nález,
ký by smířil rozvaděné bratry!

ŠTÁHLAV (rozhlíže se, k sobě):
Kde jest má sestra?
Nevidím ji u děv!
Co se to stalo?
Jaký to zjev?

CHRUDOŠ (k sobě):
Jak teskně se
po Krasavě ptá!
O zrádná ženo,
buď prokleta!

RADOVAN (k Libuši):
Jsme sjednocení!

LIBUŠE:
Nuže, soud již oznam,
ať zaslechne jej veškerý můj lid!

RADOVAN:
Oba rodní bratři Klenovici,
roda stara Tetvy Popelova,
který přišel s pluky Čechovými sem

LIBUŠE:

Noblemen, elders, it's an ancient custom
And law given by our gods eternal
That both the brothers manage
The goods their father left them;
Or, if they will, each get an equal share!
You will either consent to my judgment
If it agrees with your own opinion,
Or if it does not appear righteous
You will have to make another ruling
Which would resolve this fraternal conflict!

ŠTÁHLAV (*looking at the maidens, to himself*):
Where is my sister?
She's not with the maidens!
Has something happened?
How strange it is!

CHRUDOŠ (*to himself*):
How yearningly
He seeks Krasava!
O, fickle woman,
A course upon you!

RADOVAN (*to Libuše*):
We are agreed!

LIBUŠE:
Proceed, your judgment state!
Let it be heard by all my people here!

RADOVAN:
Both the kinsmen, brothers Klenovici,
Of the dol clan of Popel's Tetva,
Who with the regiments of Father Čech

LIBUSSA:

Ihr, Vladyken, Kmeten, nach alten Bräuchen,
nach dem Gesetz der ewigen Götter,
beide Brüder verwalten
zusammen des Vaters Erbe,
oder teilen es zu gleichen Teilen!
Prüfen nun meinen Ausspruch,
ob er ist nach eurem Sinne;
ist mein Ausspruch nicht nach eurem Sinne,
so fällt ein anderes Erkenntnis,
das die entzweiten Brüder versöhne!

ŠTÁHLAV (*um sich blickend für sich*):
Wo ist meine Schwester?
Ich seh' sie nicht bei den Mädchen!
Was ist geschehen?
Was soll's bedeuten?

CHRUDOŠ (*für sich*):
Ha, wie er sehnend
Krasava sucht!
O, falsches Weib du,
sei verflucht!

RADOVAN (*zu Libussa*):
Wir haben uns geeinigt!

LIBUSSA:
Nun künde das Urteil,
daß es vernehme all mein Volk!

RADOVAN:
Ihr zwei leiblichen Brüder Klenovici,
alten Stamms von etva, Popels Sprossen,
der gekommen einst mit Čechs Kriegerscharen

LIBUŠE:

Noble, anciens, selon d'anciennes coutumes,
et la loi des Dieux éternels,
que les deux frères administrent
l'héritage de leur père ensemble,
ou le divisent en parties égales.
Réfléchissez bien sur mon jugement
s'il vous convient à votre opinion.
S'il vous semble injuste,
prenez une nouvelle décision
qui réconcilierait les deux frères désunis.

ŠTÁHLAV (*regardant autour de lui*):
Où est ma sœur?
Je ne la vois pas parmi les autres jeunes filles.
Que s'est-il passé?
C'est étrange.

CHRUDOŠ (*à soi-même*):
Comme il cherche
avec angoisse Krasava!
Oh, femme perfide,
soit maudite!

RADOVAN (*à Libuše*):
Nous sommes de la même opinion!

LIBUŠE:
Alors, annonce le jugement
que tout mon peuple l'entende!

RADOVAN:
Les deux frères germains Klenovic,
de la vieille famille de Popel Tetva
venu avec les régiments de l'aïeul Čech

v ty žírné vlasti přes tři řeky,
smíříte se takto o dědiny;
budete jim oba v jedno vlásti!

CHRUDOŠ (zuře, zvedá zaťaté pěsti):
My v jedno? Ne! Ne! Toť řádné!
Spíš svět se v rum rozpadne!
(obrácen k Libuši)
Běda, když se ku ptencům
plíží zmije zlá,
běda, jímž žena vládne
tak nestálá!
Muž jen na muže sluší,
pevnář jeho pěst;
váš soud je mi ničím,
neboť on z ženy jest!
(Odkvapí.)

SBOR:
Hružal Ký to vzdorný hněv!

LIBUŠE:
Vy svědky jste!

LUTOBOR:
U Peruna, já pomstím hanu tvoji!
(Žene se za Chrudošem.)

ŠTÁHLAV:
Pryč! Pryč! Za nimi!
Než setkají se v boji!
(Pospíchá za Lutoborem.)

LIBUŠE:
O hanou rdím se v líc!

Came to this fertile land across three rivers,
Shall thus decide their strife as heirs:
Both of you shall use it together!

CHRUDOŠ (*furious, raises his clenched fists*):
Both of us? No! No! It shall not be!
I would rather the world fall apart first!
(turning to Libuše)
Woe to birds when an evil snake
Creeps up,
Woe to them whom a woman
Rules, inconstant!
Man can only man obey,
For his fist is firm;
I despise your ruling,
It comes from a woman!
(He rushes away.)

CHORUS:
Horror! What a spiteful rage!

LIBUŠE:
You're witnesses!

LUTOBOR:
By gods I swear, I shall avenge this insult!
(He rushes after Chrudoš.)

ŠTÁHLAV:
Quick! Quick! After them!
Before they meet in combat!
(He hurries after Lubobor.)

LIBUŠE:
With shame my face is blushing!

über drei Ströme in diese gesegneten Lande,
einigt euch über eure Güter solchermaßen:
verwalten sollt ihr sie beide gemeinsam!

CHRUDOŠ (*wütend, mit geballten Fäusten*):
Wir gemeinsam? Nein, nein, unerhört das!
Eher geh' die Welt in Trümmer!
(zu Libussa gewendet)
Wehe, wenn sich zu den Vögeln
eine Viper schleicht,
wehe, wenn ein Weib gebietet
voll Wankelmut!
Ein Mann nur soll über Männer herrschen,
fest ist seine Faust!
Nichts ist mir euer Ausspruch,
weil ihn ein Weib getan!
(Heftig ab.)

CHOR:
Entsetzlich! Welch trotziger Groll!

LIBUSSA:
Ihr seid Zeugen!

LUTOBOR:
Bei Perun, deine Beleidigung räch' ich!
(Chrudoš nacheilend.)

ŠTÁHLAV:
Fort! Ihnen nach,
bevor sie kämpferisch einander begegnen!
(Lutobor folgend.)

LIBUSSA:
Von Schmach errötet mein Antlitz!

dans ce pays fertile en traversant trois fleuves,
s'entendront comme suit sur l'héritage:
vous régnerez tous deux ensemble.

CHRUDOŠ (*furieux, souleève les poings serrés*):
Nous deux ensemble? Non, non, non! Ce ne sera pas!
Plutôt le monde entier s'écroule!
(à Libuše)
Malheur aux oiseaux
quand la vipère s'approche,
malheur à ceux sur lesquels la femme,
si inconstante, règne.
L'homme doit obéir à l'homme,
son poing est ferme.
Je dédaigne votre jugement
car il vient d'une femme!
(Il part.)

LE CHŒUR:
Horreur! Quelle colère insolente!

LIBUŠE:
Vous en êtes témoins!

LUTOBOR:
Par Dieux, je vengerai cette offense.
(Il court après Chrudoš.)

ŠTÁHLAV:
Vite, vite, suivez-les,
avant qu'ils en viennent aux mains!
(Il suit Lutobor.)

LIBUŠE:
Oh, mon visage rougit de honte.

SBOR:
Ludem stydne těla krev!
Leknutím se tají dech,
řeč zachází, zrak i slech!

LIBUŠE:
Vy slyšeli jste pohanění moje,
jak na mne lál před tváří národa,
že jsem jen ženou nestatečnou v boji
a bídň ten, kdo ženě žezlo dál!
Nuž stař se, nechať po železe vládne
nadále muž! Vy sami zvolte jej,
jenž vlásti vámi má s té výše hradné
a mstítí mě. Já vdám se za něho!

RADOVAN:
O, je-li dnešní den k tomu dán,
by tu ti vnukl snahu,
pak buď za to navždy požehnán,
neb národ vedl k blahu!
Však na nás marně bys žádala,
bychom ti určili muže,
vol sama v to, jak tebe vyvolil lid,
a vše se zdaříti může!

VŠICHNI:
Vol sama podle žádosti své,
dle srdce, neupoutána,
my přivítáme s jásotem
dnův budoucích vládce a pána!

LIBUŠE:
Nenadálá blahost!
Sama zvolím chotě svého,

CHORUS:
The blood is freezing in our veins!
Fear stops our breath,
Speechless are we, blind and deaf!

LIBUŠE:
You yourselves have heard how he insulted me,
How he has cursed me here in your presence
That I am only a courageous woman,
And a scoundrel he who lets a woman rule!
So be it! Let henceforth with an iron fist
My husband rule! You, yourselves, elect him
Who shall rule over you from this strong fortress
And avenge me. And I shall marry him!

RADOVAN:
O were this very day predestined
To give you this idea,
Then it will be for ever blessed,
For it means the people's good!
But vainly would you request us
To make the choice of your husband,
As you were chosen by the people,
Choose yourself and all will follow well!

ALL:
Choose yourself according to your pleasure,
Your heart's desire, free in your choice,
And we shall welcome jubilantly
The ruler of our future days!

LIBUŠE:
What unexpected blessing!
Myself I'll choose my husband then,

CHOR:
Zu Eis erstarrt der Adern Blut,
voll Schrecken stockt der Atem,
gelähmt ist Zunge, Aug' und Ohr!

LIBUSSA:
Gehört habt ihr meine Kränkung,
wie er mich angesichts des Volkes schmähte,
ich sei nur Weib, nicht tapfer im Kampfe,
und schmähdlich der, der einem Weib
das Zepter gibt!
Wohlan, eisern denn soll herrschen hier
hinfort ein Mann! Ihr selbst sollt wählen ihn,
der walten soll ob euch von dieser Feste Höhe
und rächen mich! Ichnehm' ihn zum Gemahl!

RADOVAN:
O, wenn der heut'ge Tag dazu bestimmt,
dir diesen Entschluß einzugeben,
dann sei er immerdar gesegnet,
denn Heil brächte er dem Volk!
Doch vergeblich verlangest du von uns,
den Gatten dir zu bestimmen,
selbst sollst du wählen, wie dich wählte das Volk,
dann kann alles gut werden!

ALLE:
Selbst wähle nach deiner Neigung,
nach deinem Herzen wohl, ganz ungehindert,
mit Jubel werden wir begrüßen
unseren künft'gen Herrn und Herrscher!

LIBUSSA:
Unverhoffte Seligkeit!
Frei meinen Gemahl werd' ich wählen,

LE CHOEUR:
Oh, le sang se glace dans nos veines.
D'effroi nous retenons notre haleine,
nous sommes sans voix, aveugles et sourds!

LIBUŠE:
Vous avez entendu comment il m'a insulté,
comment il m'a offensée devant le peuple.
Que je ne suis qu'une femme sans courage
dans un combat
que seul un misérable donne le sceptre à une femme.
Qu'il en soit ainsi! Que règne avec une main de fer
mon futur époux. Élisez vous-mêmes
celui qui régnera depuis cette forteresse et
vengera mon honneurs. Et je l'éouserai.

RADOVAN:
Oh, si ce jour était prédestiné
pour te suggérer cette idée,
qu'il soit béni pour toujours, car il signifie
le bonheur du peuple.
Mais, ne nous demande pas
de choisir ton époux.
Fais le choix toi-même, comme le peuple t'a
choisi, et tout pourra réussir.

TOUS:
Fais ton choix toi-même d'après ton désir,
d'après ton cœur, en toute liberté.
Nous accueillerons avec joie
notre futur prince et souverain.

LIBUŠE:
Oh, bonheur inattendu!
Je choisirai moi-même mon époux,

jej, jenž skvostem srdce mého
již od dávne mladosti!
Nuž staň se! Volba vykonána
po uvážení přemnohém!
Již zvěstujte to, drazí, všem,
že ten, kdož trůn si
osvojí v pokoji,
je Přemysl ze Stadice,
vaše kníže!

RADOVAN a SBOR:
Bud zdráv! Již, národe, jásej!

LIBUŠE (*k sobě*):
Jaká to rozkoš!

RADOVAN a SBOR:
Ať po zemi zazní blaha hlas!

LIBUŠE:
Jej přivinu k srdci!

RADOVAN a SBOR
A jako vás dva milosti páiska,
tak svazek svornosti objíměj nás!

CD 2

DĚJSTVÍ DRUHÉ

LIBUŠIN SŇATEK
Horská krajina lesní. V pozadí mohyla.

Výstup I.
Lutobor, Krasava, později Štáhlav, Radmila.

Him whom my heart cherishes long
Since the time of my youth!
So be it! My choice has long been made
And after thorough thinking!
Go, tell it to all people then
That he who in peace
Will ascend the throne
Is Přemysl of Stadice,
Your prince and lord!

RADOVAN and CHORUS:
Long live! Ye, people all, rejoice!

LIBUŠE (*to herself*):
O, what a delight!

RADOVAN and CHORUS:
Let the sound of joy ring through the land!

LIBUŠE:
I'll hold him in my arms!

RADOVAN and CHORUS:
And as the bond of love unites you two
So let the bond of concord unite us!

CD 2

ACT TWO

LIBUŠE'S MARRIAGE
A mountainous wooded country. In the
background a burial mound.

Scene I
Lutobor, Krasava, later Štáhlav, Radmila.

das Kleinod meines Herzens
seit der frühen Jugendzeit!
So sei es denn! Getroffen ist die Wahl
nach reiflicher Überlegung!
Nun, meine Teuren, verkündet es allen,
daß der, welcher den Thron
in Frieden besteigen wird,
Přemysl von Stadice ist,
er sei euer Fürst!

RADOVAN und CHOR:
Heil ihm! Nun juble, Volk!

LIBUSSA (*für sich*):
O Welch Entzücken!

RADOVAN und CHOR:
Im ganzen Land erschall' des Jubels Stimme!

LIBUSSA:
Ihn an mein Herz werde ich drücken!

RADOVAN und CHOR:
Und wie euch beide der Liebe Band,
der Eintracht Bund umschlinge uns!

CD 2

ZWEITER AKT

LIBUSSAS VERMÄHLUNG
Bergige Waldgegend. Im Hintergrund
ein Grabhügel.

I. Auftritt
Lutobor, Krasava, später Štáhlav und Radmila.

celui qui est le trésor de mon cœur
depuis ma tendre jeunesse.
Qu'il en soit ainsi! Le choix est fait
après de longues réflexions.
Annoncez à tout le peuple,
que celui qui montera
sur le trône
est Přemysl de Stadice,
votre prince.

RADOVAN et LE CHŒUR
Qu'il vive! Peuple, réjouis-toi!

LIBUŠE (*à part*):
Quel bonheur!

RADOVAN et LE CHŒUR:
Que le son du bonheur retentisse dans tout le pays!

LIBUŠE:
Je le serrerai sur mon cœur.

RADOVAN et LE CHŒUR:
Et comme l'amour unit tous deux,
que le concorde règne entre vous!

CD 2

DEUXIÈME ACTE

LE MARIAGE DE LIBUŠE
Paysage montagneux avec des forêts.
A l'arrière-plan un tumulus.

Scène I
Lutobor, Krasava, puis Štáhlav, Radmila.

LUTOBOR:

1 Napojeté koně teď a čekejte!
O, proč mě krutý osud trestá
tak nezvedeným dítětem?
Jak různá jeho, moje cesta!
Ať proto zví o hněvu mé!
Slabosti ženská, marné snění,
ó, lstí a nerozumě žen!
Jak často ještě k zahubení
půl světa hodiš ve plamen?

KRASAVA:

Můj otče, ach, již druhý dlouhý den
jsme na cestě a zdráháte se posavad
zvěstovati této cesty cil!
Však, zamýšlejte cokoli,
vyžeňte dceru v divé pustiny,
pohrobte dceru třeba ve propasti,
jen dejte zřítě mi ve vaši tvář!
Můj otče, nežli nade mnou
vznesete těžký soud,
dovolte mi jen jednou, jen jednou
vám ve tvář pohlédnout!
Já zkvetála jsem v lesku,
jenž zdobíval váš zrak,
a raděj zhynu v steskou,
než ve tmách, než ve tmách
žít dál tak!

LUTOBOR (odvrácen od ní):

Vlk a liška lvtivá
nepochází z ušlechtilého jelena,
a z orla, jenž se v mračna vznáší,
nevzešla noční plemena!

LUTOBOR:

Water the horses now and wait for me!
O, why does divine fate punish me
With such an unprincipled child?
How different is her way from my own!
So let her now my anger now!
O, female weakness, futile dreaming,
O, female artifice and guile!
How often yet will you lead the men
Of half the world to utter ruin?

KRASAVA:

My father, ah, the second weary day
We have spent on our way and you still hesitate
To reveal to us this journey's aim!
But whatever you may intend,
Chase your daughter out into the wilderness,
Bury your daughter in a bottomless pit,
But let me look into your dearest face!
My father, before you proclaim
Your severe judgment, please,
Allow me just once again, once again
To look into your face!
I blossomed in the sunshine
Which from your eyes did come,
I'd rather die in sorrow
Than live thus in the dark,
In the dark!

LUTOBOR (turned away from her):

Cunning wolves and foxes
By noble deer have never been procreated,
And eagles which through clouds do soar
Have not brought into being bats!

LUTOBOR:

Tränket die Pferde jetzt und wartet!
O, warum straft mich der Götter Schicksal
mit solch einem ungerat'nen Kind?
Ihr Weg und der meinige, wie sie verschieden sind!
Sie soll jetzt fühlen meinen Zorn!
O, weibliche Schwäche, eitles Träumen,
o List und Unverstand der Weiber!
Wie oft wirst du noch, sie vernichtend,
stecken die halbe Welt in Brand?

KRASAVA:

Mein Vater, ach, den zweiten langen Tag schon
sind wir unterwegs und ihr zögert noch
uns zu künden dieser Reise Ziel!
Doch sinnet, worauf immer es sei,
jagt die Tochter in der Wildnis Öde,
begrabt sie auch in des Abgrunds Tiefe,
nur laßt mich schauen in euer Angesicht!
Mein Vater, bevor ihr über mich
ein strenges Urteil fället,
erlaubt mir, noch einmal, nur einmal noch,
ins Auge euch zu schauen!
Ich blüht' ja auf im Glanze,
der eure Augen zierte,
und lieber sterbe ich vor Kummer,
als in der Finsternis
so hinzuschmachten!

LUTOBOR (von ihr abgewendet):

Der Wolf und der listige Fuchs
stammen nicht vom edlen Hirsch,
und dem Adler, der zu den Wolken sich erhebt,
entsproß keine Mißgeburt der Nacht!

LUTOBOR:

Faites boire les chevaux et attendez!
Oh, pourquoi le destin cruel
me punit-il par cette enfant méchante?
Combien ma voie est différente de la sienne.
Qu elle connaisse ma colère maintenant!
Oh, faiblesse féminine, rêverie vainement,
oh, ruse et déraison des femmes!
Combien de fois encore conduiras-tu
la moitié du monde à la perdition?

KRASAVA:

Mon père, déjà le deuxième long jour
nous sommes en route et vous refusez
toujours de nous révéler le but de ce voyage.
Mais, quoi que vous vous proposiez de faire,
chassez votre fille dans le désert sauvage,
jetez votre fille dans l'abîme,
mais laissez-moi encore une seule fois
regarder votre visage.
Je fleurissais dans l'éclat
de vos yeux
et je préfère mourir de chagrin
que de vivre ainsi, dans les ténèbres.

LUTOBOR (détourné d'elle):

Des loups et renards rusés
n'ont jamais été procréés par le noble cerf
et l'aigle qui vole parmi les nuages
n'engendre pas les oiseaux nocturnes.

Ty nejsi krev má, v duši tvoji
tak podlá faleš sídlo má,
že nejlepšího reka v boji
otravným jedem užírá!

KRASAVA:
Můj otče, slyšte, pomněte,
že obětí jsem kruté vášně!
Mou vinu zlou
nesudťe pojednou! -
Ach, vzňalo se láskou k Chrudoši
mé srdce, vzplanulo při poznání,
že není ke mně bez citu.
Však jakkoli jsem chtěla
odlouditi tajemství jeho,
vždy pyšně vyhýbal se nástrahám.
To bodlo mně,
že častokrát jsem plakala.
I napadlo mi vzít na něm
pomstu, děsnou pomstu za trýzeň.
Můj otče, hle! Toť pramen zla!
A tož, když v blahé touze lásky
on plál a cit svůj projevil,
že jsem, ó žel, ho odbyla,
na srozuměnou davší mu
- jáť netušila následků -
že zadána jest láska má,
že citů mých pánem je bratr, ne on!
Ale cím mocněji ved
spor obou bratří k činu,
tím jen víc mne pojímal strach
vynizati vinu,
tím více vzrůstala zoufalost moje
až v šílenost!

You're not my blood, no, in your soul seems
Such crafty falsehood to reside
That with its venom does it poison
One of our greatest heroes!

KRASAVA:
My father, hear me, keep in mind
That I'm the victim of a passion!
My evil guilt
Hastily do not judge! -
I have fallen in love with Chrudoš
And my heart flamed up when I saw
That he does not lack love for me.
But however I tried to
Make him disclose his secret feelings,
He proudly avoided all my snares.
That wounded me
And frequently I have shed tears.
And so I thought to take my vengeance,
Vengeance, frightful vengeance against him.
My father, lo! this is the cause!
And so when he in love's sweet yearning
Flamed up and declared himself,
I have, alas, rejected him,
Have given him to understand
- Not facing the consequences -
That my heart is no longer free,
That the one I love is his brother, not he!
Alas the more the strife has grown
And deepened between brothers,
The more afraid I have become
To admit my guilt,
The greater grew my desperation
Making me nearly mad!

Du bist nicht mein Blut, in deiner Seele
so niederträcht'ge Falschheit wohnt,
daß sie dem besten Recken im Kampf
wie schleichend Gift Vernichtung bringt!

KRASAVA:
Mein Vater, höret doch, bedenkt,
daß ich der bösen Leidenschaft bin Opfer!
Meine schwere Schuld
richtet nicht ohn' Geduld! -
Ach, es entbrannte von Liebe zu Chrudoš
mein Herz, es flammt auf, erkennend,
daß er nicht fühllos ist zu mir.
Doch wie ich mich auch bemühte,
ihm sein Geheimnis zu entlocken,
stets entzog er stolz sich meiner List.
Das kränkte mich so,
daß ich darob oft bitterlich weinte.
Da kam mir der Gedanke, für meinen Gram
Rache, schreckliche Rache an ihm zu nehmen.
Mein Vater, seht, das ist des Unheils Quell!
Und so, als er in wonniger Liebessehnsucht
schmachtend, sein Gefühl kund mir gab,
ich, Arme, wies ihn herb zurück
und gab ihm zu verstehen
- die Folgen gar nicht ahnend -,
daß meine Liebe einem Anderen gilt
und meiner Gefühle Herr sein Bruder ist, nicht er!
Aber je mächtiger sodann
den Bruderzwist entflammt ich sah,
desto mehr erfaßte mich die Angst,
gesteh'n zu müssen meine Schuld,
desto höher stieg meine Verzweiflung
bis zum Wahnsinn gar!

Tu n'es pas mon sang,
dans ton âme réside une fausseté si ignoble
que son venin peut empoisonner
même le héros le plus vaillant.

KRASAVA:
Mon père, écoutez, sachez
que je suis victime d'une passion cruelle!
Ne jugez pas hâtivement
ma grave faute.
Ah, mon cœur s'est pris d'amour
pour Chrudoš et s'est enflammé.
Quand je voulais
qu'il me dévoile son secret,
il esquivait fièrement mes questions.
Cela m'a blessé
et je pleurais souvent.
Il m'est venu à l'idée
de venger d'une façon cruelle mes souffrances,
voilà, mon père, la source du malheur.
Lorsque lui, brûlant d'amour,
a déclaré son amour,
je l'ai repoussé, oh, hélas,
lui disant -
ne pressentant pas les conséquences -
que je n'étais pas libre
et que son frère était le maître de mes sentiments!
Mais, plus grande était
la querelle des deux frères,
plus grande était ma peur
d'avouer ma faute
et d'autant plus s'intensifiait mon désespoir
jusqu'à la folie.
J'implore votre pitié,

Za politování vás prosím,
za jediný pohled ždám
nesudte nemilosrdně,
když se v pokroč z viny své znám!

ŠTÁHLAV a RADMILA:
Za politování prosíme!
Za jediný pohled ždám!
Nesudte nemilosrdně,
když se v pokroč z viny své znám!

KRASAVA:
Slyšte mne!

ŠTÁHLAV a RADMILA:
O, milosti! Hle!

(Krasava kleká před Lutoborem.)

LUTOBOR:
Nuž bud!
Jak divý mrak uháněl Chrudoš
z hradebních bran, že jsem ho rychlou nohou
již dohoniti nemohl, a teď
jsem s hrůzou pochopil, co se stalo.
Já obeslal jsem Chrudoše v tento den
sem k hrobu otcova,
jenž byl můj brat.
A když na tomto svatém pohřebišti
jej uchláchoš, aby nevzdoroval
a nesáh' k pádné zbrani snad,
by naší kněžně, povzešené
tak vysoko nad ostatní rod všechn,
se vzdal, ji odprosil, - pak odpustím tobě i já!
- Však nezdaří-li se,

Your compassion is what I'm seeking,
I beg for only one look,
Do not judge me without mercy
When in meekness I confess my guilt!

ŠTÁHLAV and RADMILA:
Your compassion is what we're seeking!
She begs for only one look!
Do not judge her without mercy
When in meekness she admits her guilt!

KRASAVA:
Hear me, hear!

ŠTÁHLAV and RADMILA:
Have mercy! Please!

(Krasava kneels down before Lutobor.)

LUTOBOR:
So be it!
Like a dark cloud Chrudoš rushed
Through the burg's gates, no matter how I hurried
I could not overtake him, and now
With horror have I learned what has happened.
So I have summoned Chrudoš on this day
Here to his father's grave
Who was my kin.
If you succeed at this sacred place
In calming him so that he foregoes defiance,
Renounces all violent deeds,
Submits to our princess, elevated
So high above all other clans and people,
Begs her pardon - well, then I shall
Forgive you, too! - But should you fail in this,

Drum um euer Erbarmen bitt' ich,
um einen einzigen Blick ich fleh',
richtet nicht unbarmherzig,
wenn ich in Demut mich zur Schuld bekenne!

ŠTÁHLAV und RADMILA:
Um Erbarmen bitten wir!
Um einen einzigen Blick sie fleht!
Richtet nicht unbarmherzig,
wenn sie in Demut sich zur Schuld bekennt!

KRASAVA:
Höret mich!

ŠTÁHLAV und RADMILA:
O Mitleid, seht!

(Krasava vor Lutobor niedersinkend.)

LUTOBOR:
Wohlan!
Wie Sturmewolken enteilte Chrudoš
dem Tor der Burg, so daß ich ihn einzuholen
nicht mehr vermochte, und jetzt
begriff ich mit Schrecken, was gescheh'n.
Nun, ich lud Chrudoš auf diesen Tag
hierher zu seines Vaters Grab,
der mein Bruder war.
Gelingt es dir, an dieser heil'gen Stätte,
ihn zu beschwichtigen, daß er nicht mehr trotzt
und nicht zur Waffe greift sogar,
daß er sich unserer Fürstin, die so erhaben
ragt über all das andere Geschlecht,
unterwirft, Abbitte leistet - nun, dann auch ich
werde verzeihen dir! - Jedoch, gelingt es nicht,

je vous en prie, donnez-moi un seul regard,
ne me jugez pas impitoyablement,
quand humiliée, j'avoue ma faute.

ŠTÁHLAV et RADMILA:
Ayez pitié d'elle!
Elle vous demande un seul regard!
Ne jugez pas impitoyablement,
quand, humiliée, elle avoue sa faute.

KRASAVA:
Écoutez-moi!

ŠTÁHLAV et RADMILA:
Oh, pitié, pitié!

(Krasava s'agenouille devant Lutobor.)

LUTOBOR:
Qu'il en soit ainsi!
Chrudoš se précipitait comme un nuage orageux
des portes du château fort
et je n'ai pu le retenir et maintenant,
avec horreur, j'ai compris ce qui s'est passé.
Alors, j'ai appelé Chrudoš à venir ici
ce jour, sur la tombe de son père
qui était mon frère.
Et si ici, à ce lieu sacré tu réussis
à le calmer pour qu'il ne s'entête plus
et ne tire pas son épée,
qu'il se soumette à notre princesse -
si noble et si élevée au-dessus des autres clans -
lui présente ses excuses,
alors, je te pardonnerai. Mais, si tu ne réussis pas,

pak jdi mi s očí, jdi na věky věkův!
(*Odejde.*)

Výstup II.
Chrudoš, Krasava, potom Radmila, Štáhlav a Lutobor.
Chrudoš vejde pomalu a zamyšlen z druhé strany a nevšimne si Krasavy.

CHRUDOŠ:

2 Můj ujec zval mě k hrobu otcova,
proč to? Snad abych s Libuší se smířil,
ji odprosil, jí klaněl se a koriš?
Toť nestane se, nestane se nikdy!
Prokleto budíž, prokleto
ženské plémě veškeró! -
A přec, jak na tebe,
Krasavo, vzpomínám, tu srdce mé
by mohlo zhynout žalostí!
Však kde je ujec?
(*Zahlédne Krasavu.*)
Ha, co vidím zde!
Pryč odtud, pryč!
(*Chce odkvapit.*)

KRASAVA (*mu zastoupí cestu*):
O stůj! O stůj!

CHRUDOŠ:
Čeho žádáš?

KRASAVA:
Ach, odpusťení, - lásky tvé!

Then away go and never return!
(*Departs.*)

Scene II

Chrudoš, Krasava, later Radmila, Štáhlav and Lutobor. Chrudoš enters from the opposite side, slowly and immersed in thoughts, does not see Krasava at first.

CHRUDOŠ:

My uncle bid me to my father's grave,
Why that? Perhaps with Libuše to make peace,
Beg her pardon, bow to her, pay homage?
That will not happen, will never happen!
Curse upon them! Curse on them!
Cursed be the whole female race! -
And yet, when my thoughts stray,
Krasava, towards you, my heart is near
To bursting for deep sorrow!
But where is my uncle?
(*He sees Krasava.*)
Ah, what do I see?
Away from here!
(*Wants to run away.*)

KRASAVA (*barring his way*):
O, stay! O, stay!

CHRUDOŠ:
What do you want?

KRASAVA:
Ah, your forgiveness - and your love!

dann fort aus meinen Augen, fort für immer!
(*Geht ab.*)

II. Auftritt

Chrudoš, Krasava, später Radmila, Štáhlav und Lutobor. Chrudoš tritt langsam und in Gedanken versunken ein, ohne Krasava zu bemerken.

CHRUDOŠ:

Mein Oheim lud mich zu des Vaters Grab.
Wozu? Vielleicht sollt' ich mich mit Libussa versöhnen,
Abbitte leisten, vor ihr in Demut mich beugen?
Das wird nie und nimmerne geschehen!
Verflucht, verflucht sei
der Weiber Geschlecht insgesamt! -
Und doch, wenn ich deiner,
Krasava, gedenke, das Herz mein
vor Wehmut möchte brechen!
Doch, wo ist mein Oheim?
(*Er erblickt Krasava.*)
Ha - wen seh' ich dort?
Weg von hier, fort!
(*Will wegeilen.*)

KRASAVA (*sich ihm in den Weg werfend*):
O bleib', o bleib'!

CHRUDOŠ:
Was begehrst du?

KRASAVA:
Ach, Verzeihung - und deine Liebe!

tu partiras et ne reviendras jamais.
(II part.)

Scène II

Chrudoš, Krasava, puis Radmila, Štáhlav et Lutobor. Chrudoš entre par le côté opposé, n'apercevant pas Krasava, lentement et pensif.

CHRUDOŠ:

Mon oncle m'a invité sur la tombe de mon père, pourquoi? Veut-il que je me réconcilie avec Libuše, lui demande pardon, m'humilie devant elle?
Cela n'arrivera jamais!
Que maudite soit la race des femmes!
Et pourtant, Krasava, quand je pense à toi, mon cœur pourrait éclater de chagrin.
Mais, où est mon oncle?
(Il aperçoit Krasava.)
Ha, que vois-je?
Loin d'ici, loin!
(Il veut partir.)

KRASAVA (*lui barre le chemin*):
Oh, arrête, arrête!

CHRUDOŠ:
Que veux-tu?

KRASAVA:
Je te demande pardon et ton amour!

CHRUDOŠ:
Zádáš mé lásky
a miluješ bratra!

KRASAVA:
O pomni, jak jsi v pýše své mě trápil,
mě mučil, trýznil, nežli přiznals se,
že srdce tvé se v lásce ke mně sklání!
Tenkráte zadržené zlosti plamen
vyšlehl z prsou mých.
Bodána pomsty ostnem
jsem na oko se stavěla,
jako bych bratru tvému přála.
Ach, já ubohá neuvážila,
kam by to vésti mohlo,
že až ke zkáze celé naší vlasti! -
O, dej se obměkčití!
Jak veliká vina má,
jen horoucí láskou k tobě
jsem ubohá chybila!

CHRUDOŠ:
Jsi falešná a falše nenávidím!

KRASAVA:
Vždyť z celého srdce pykám
nepravdivosti své!
O, slituj se nad dívkou,
jež jinak zahyne!

CHRUDOŠ:
Nechť každý nese následky svých činů!

CHRUDOŠ:
Your request my love
And you love my brother!

KRASAVA:
Remember, in your pride you tormented me,
Tortured me, saddened before you've admitted
That your heart too inclines in love towards me!
Then has the flame of a long repressed anger
Burst out of my breast.
Spurred by the thorn of vengeance
I've deliberately acted
As if I favoured your brother.
Ah, I have, alas, not given thought
What this might lead us to,
That even our country might be ruined! -
O, let me persuade you!
However great my guilt is,
Only out of love for you
Have I made this fatal error!

CHRUDOŠ:
You are faithless, and falsehood I can't suffer!

KRASAVA:
Why, I wholeheartedly regret
The wrong that I have done!
Have mercy on a maiden,
Or else she will perish!

CHRUDOŠ:
Let each one bear the burden of his actions!

CHRUDOŠ:
Meine Liebe begehrst du
und liebst den Bruder!

KRASAVA:
Gedenke des, wie stolz du mich peinigtest,
mich marterest und quältest, bevor du mir
gestandest,
daß dein Herz zu mir in Lieb' sich neiget!
Damals, des unterdrückten Zornes Flamme
schlug aus meinem Busen hoch.
Getrieben von brennender Rachsucht
stellt' ich mich, doch nur zum Schein,
als ob ich deinem Bruder Liebe gönnte.
Ich, Unglücksel'ge, war nicht bedacht,
wohin dies führen könnte,
gar bis zum Verderben unserer Heimat! -
O laß dich erweichen!
So groß auch meine Schuld,
nur aus heißer Liebe zu dir
beging ich. Ärmste, diese üble Tat!

CHRUDOŠ:
Bist falsch, und Falschheit hass' ich!

KRASAVA:
Vom ganzen Herzen bereue ich
meine Unwahrheit!
O, erbarme dich des Mädchens,
das sonst zugrunde geht!

CHRUDOŠ:
Ein jeder soll die Folgen seiner Taten tragen!

CHRUDOŠ:
Tu demandes mon amour
et tu aimes mon frère!

KRASAVA:
Rappelle-toi, avec quel orgueil tu m'as fait souffrir,
tu m'as tourmentée, torturé mon cœur
avant d'avouer
que ton cœur aussi était plein d'amour pour moi.
Alors, la flamme de la colère rentrée
a jailli de mon cœur.
Piqué par l'aiguillon de la vengeance,
j'ai fait semblant d'aimer ton frère.
Hélas, malheureuse, je n'ai pas réfléchi
aux conséquences de mes actes
et que cela pourrait conduire à la ruine
de la patrie.
Oh, laisse-toi attendrir par mes prières!
Ma faute est grande,
mais ce n'est que par amour pour toi
que j'ai fait cette vilaine action.

CHRUDOŠ:
Tu es fausse et je déteste la fausseté!

KRASAVA:
Mais, je me repens
sincèrement de mes fautes.
Aie pitié d'une jeune fille
sinon elle mourra!

CHRUDOŠ:
Que chacun supporte les conséquences de ses actes!

KRASAVA:

Nuž viz, zde mohyla ční,
tam drahý tvůj otec díl!
Pro svatou památku nař,
pro rodinný svazek,
který nás váže,
a smír nám káže,
prosím, žádám od tebe:
buď ke mně nakloň srdce své
neb mečem protkni srdce mé!

CHRUDOŠ:

Ha, jak mohutně v mé mém se nitru
vroucí její slova proun!
Jako střely rozžehané
vnikají mi do prsou!
Má Krasavo!

KRASAVA:

Můj Chrudošil!

Zatím co si Chrudoš a Krasava mlčky v náruči
leží, vystoupí Radmila, vedouc Lutobora a
ukazujíc na ně; zároveň s nimi vystoupí Štáhlav.

RADMILA, ŠTÁHLAV a LUTOBOR:

On s Krasavou, hle, smířil se!
Nám kyne blahá naděje,
že smíří se i s vládkyní!
Hvězda naděje nám svítá,
ranní záře plápolá!

KRASAVA a CHRUDOŠ:

Krasavo má!
Chrudoši můj!

KRASAVA:

See, there's that burial mound
Where your dear father's resting!
For his sacred memory,
For the bond of kinship
Which binds us
And imposes peace,
I pray and request you now:
Either to give your heart to me
Or thrust your sword through my own heart!

CHRUDOŠ:

Ah, how forcefully in my heart are
Her ardent words implanted!
They like flaming arrows,
Penetrate all my being!
My Krasava!

KRASAVA:

O, my Chrudoš!

While Krasava and Chrudoš embrace each other
silently, Radmila enters leading Lutobor and point
them out. Together with them enters Štáhlav.

RADMILA, ŠTÁHLAV and LUTOBOR:

With Krasava he's reconciled!
Now may we hope with renewed strength
That he'll make peace with the princess!
The star of hope shines now again
And morning glow is flaming!

KRASAVA and CHRUDOŠ:

My Krasava!
My Chrudoš!

KRASAVA:

Blick, hin, wo der Grabhügel ragt,
wo dein teurer Vater ruht!
Um der heiligen Erinnerung an ihn,
um des Bandes der Familie willen,
das uns vereint
und Versöhnung heischet,
ich flehe und heische von dir:
Entweder neige sich zu mir dein Herz,
oder mit deinem Schwert durchbohr mein Herz!

CHRUDOŠ:

Ha, wie wallt es mir im Busen
durch ihrer heißen Worte Macht!
Feurigen Pfeilen gleich
dringen sie mir in die Brust!
Krasava mein!

KRASAVA:

Chrudoš mein!

Während Chrudoš und Krasava still in den Armen
liegen, tritt Radmila auf, Lutobor führend und auf
sie weisend; auch Štáhlav tritt hervor.

RADMILA, ŠTÁHLAV und LUTOBOR:

Er mit Krasava, seht, versöhnte sich!
Uns frohe Hoffnung winkt,
er werde sich versöhnen auch mit der Herrscherin!
Der Hoffnung Stern schon leuchtet,
des Morgens Röte glüht!

KRASAVA und CHRUDOŠ:

Krasava mein!
Chrudoš mein!

KRASAVA:

Tiens, voici la tombe
où gît ton père!
A sa chère mémoire sacrée,
pour les liens de famille
qui nous lient
et nous ordonnent la réconciliation,
je te prie, et t'implore:
donne-moi ton cœur
ou perce le mien de ton épée.

CHRUDOŠ:

Oh, avec quelle force
ses paroles ardentes touchent mon cœur.
Comme des flèches enflammées
elles pénètrent dans ma poitrine.
Ma Krasava!

KRASAVA:

Mon Chrudoš!

Chrudoš et Krasava s'embrassent en silence.
Entre Radmila avec Lutobor et les montre de
doigt. Štáhlav les suit.

RADMILA, ŠTÁHLAV et LUTOBOR:

Tenez, il s'est réconcilié avec Krasava.
Nous pouvons caresser l'espoir
qu'il fera la paix aussi avec la princesse!
L'étoile de l'espérance brille,
l'aurore flamboie!

KRASAVA et CHRUDOŠ:

Ma Krasava!
Mon Chrudoš!

PROMĚNA

Venkovská krajina z vůkoli stadického.
Přemyslův pěkný statek. Z obou stran lípy,
u jedné z nich pluh.

Výstup III.

Přemysl, jeho čeleď a ženci.

ČTYŘI ŽENCI:

3 Heja! Heja!

Bez klidu dále a na pole ven,
v práci a ruchu my končíme den!
Lopotu odmění přírody moc,
chutě ku práci, než nastane noc!

PŘEMYSL:

Již plane slunce, blahý míru sen
se vznáší celou přírodou, a jen
v mých řadrech vládne nepokoj, jakás to
snad předtucha, že osud změny strojí.
Cí jsem ovládán Libušou,
že na svých cestách krajem u mne snad
prodlivá ráda? Ona jistě jen
si připomíná doby svého mládí,
když ještě pospolu jsme
chodivali do budečské školy!
A kdyby náklonnost ta byla láskou
tak opravdovou jak jest má?
Ano, marně vzdorují tvé moci,
lásko svatá, marně zápasím,
její obraz tane dnem i nocí
v myslí mé, kam hlavu uložím!
Ale není-liž to marné
sahat k hvězdám tamo nahoru?

CHANGE OF SCENE

Countryside in neighbourhood of Stadice. Přemysl's lovely farmhouse. On both sides stand linden-trees and beside one of them stands a plough.

Scene III

Přemysl, his farmhands and harvesters.

FOUR HARVESTERS:

Heya! Heya!

Without rest onward and out in the fields,
In work and toil we end our day!
Nature's might will reward our labours,
So let's continue before the night falls!

PŘEMYSL:

The sun is blazing, a peaceful dream
Is embracing the whole of nature, but
I am restless, reeling disquiet; could it be
A fareboding that fate is making changes?
Or am I moved by Libuše
Who on her travels through the land, with me
Is gladly staying? Ah, she certainly
Does in this way recall the days of her own youth
When we both together
Attended classes in the Budeč school!
And could her sympathy be a true love,
A love as true and real as mine is?
Oh yes, in vain I resist your power,
O, sacred love, in vain I struggle,
For her image stands both day and night
Before me wherever I may be!
But is it not a vain enterprise
That I should reach up there for the stars?

VERWANDLUNG

Ländliche Gegend bei Stadice. Přemysls stattliches Gehöft. Auf beiden Seiten Linden, bei der einen ein Pflug.

III. Auftritt

Přemysl, seine Gesinde und die Schnitter.

VIER SCHNITTER:

Juchhei! Juchhei!

In rastloser Arbeit hier auf dem Feld
fleißig schaffend enden wir, den Tag!
Unsere Mühe lohnt der Natur Macht,
wacker an die Arbeit, vor Anbruch der Nacht!

PŘEMYSL:

Hell scheint die Sonne, des Friedens holder Schein
schwebt über der Natur, und nur in meiner Brust herrscht Unruhe,
eine Vorahnung vielleicht, es wende sich mein Schicksal.
Oder bin ich so von Libussa entzückt,
weil sie auf ihren Ritten durch das Land,
wie mir dünkt,
gerne bei mir einkehrt? Sicherlich nur in der Erinnerung an frühe Jugendzeit,
da wir gemeinsam die Schule von Budeč besuchten!
Und wenn diese Neigung dennoch Liebe wäre,
so wahrhaft wie die meine ist?
Ja, vergebens trotzte ich deiner Gewalt,
du, heilige Liebe, vergeblich mein Ringen,
ihr Bild umschwebt bei Tag und Nacht

CHANGEMENT DE DÉCOR

Paysage de campagne des environs de Stadice. La belle ferme de Přemysl, des deux cotés des tilleuls, auprès d'un tilleul, une charrue.

Scène III

Přemysl, les gens de sa ferme et les moissonneurs.

QUATRE MOISSONNEURS:

Heya! Heya!

Sans repos et dans les champs,
nous finissons le jour dans le travail et l'activité,
notre peine est récompensée par la puissance
de la nature,
travaillons avec entrain jusqu'à la tombée de la nuit.

PŘEMYSL:

Le soleil brille déjà, un doux rêve de paix
embrasse toute la nature
et seulement mon cœur ressent une certaine
inquiétude
comme un pressentiment
que le destin me prépare des changements.
Ou bien suis-je sous le charme de Libuše
qui pendant ses courses à travers le pays
aime s'arrêter chez moi?
Sans doute en souvenir de l'époque
de sa jeunesse,
quand nous allions ensemble
à l'école de Budeč.
Et si sa sympathie pouvait être un amour
aussi vrai et fidèle que le mien?
Qui, en vain je résiste à ta puissance,
amour sacré, je lutte vainement.
Son image me poursuit jour et nuit,

Po nebesích plují v září černé,
aby zašly v dálém obzoru!
Ano, marně vzdorují...
Ano, proč bych
neměl doufati přece
doufati přece v její lásku?
Čí-li mi bohové vezdejších statků
dostí nedali darem?
Důvěru ke mně chová lid
a paží mých odvahu zná!
Ari tura řev
ani bouře hněv
neleká mne!
Máchnu-li mečem, klátí se douchci,
sosny, velikání lesa!
Ať se odváží jen sem,
my vraha zaženem:
lesknoucích zbraní plamenné šípy
uhájily by Libuše i lípy!
Lec kam jsem zabloudil?
Již se poledne blíží
a slunce v temeni!
Ted čeleď svolám z polní práce domů,
je k oddechu čas!
(*Třikrát zatroublí.*)

ČTYŘI ŽENCI
(za jevištěm):
Klopotu odmění přírody moc,
chutě ku práci, než nastane noc!
Bez klidu dále a na pole ven,

They traverse the heavens in a magic glow
To pass beneath the far horizon!
Oh yes, in vain I resist...
But why should I
Give up the daring hope
That she does love?
Or have not the gods who rule the outer world
Granted me enough favours?
All the people trust in me,
The courage of my hands they know!
Neither the wild bear's charge
Nor the raging storm
Make me afraid!
When I swing my sword, oak trees sway,
fir-trees, the giants of the woods!
Let him but invade the land
We'll rout the enemy:
The flaming arrows of our weapons
Will surely protect Libuše and her land! -
But how far have I strayed!
Now noonday is approaching,
The sun in its zenith stands!
Now I shall call the farmhands home from labour,
It's their time to rest!
(*He blows the horn three times.*)

CHORUS OF THE HARVESTERS
(*behind the stage*):
Nature's might will reward our labours,
So let's continue before the night falls!
Without rest onward and out in the fields

all mein Sinnen, wo immer ich weilen mag!
Doch ist es nicht töricht,
empor zu langen nach den Sternen oben?
Am Himmel ziehen sie,
um im weiten Horizont unterzugehen!
Ja, vergebens trotze ich...
Ja, und warum
dürft' ich nicht doch hoffen,
hoffen doch auf ihre Liebe?
Haben denn die Götter nicht genug
mir irdischer Güter gegönnt?
Vertrauen hegt zu mir das Volk
und kennt meiner Arme Kraft!
Nicht des Urs Gebrüll,
nicht des Sturmes Zorn
schreckt mich je!
Schwing ich das Schwert, wanken die Eichen,
die Tannen, des Waldes Riesen!
Mag nur sich wagen hierher
der Feind, wir werden ihn verjagen:
der blitzenden Waffen feurige Pfeile
würden beschützen Libussa und die Linden!
Doch wohin verlor ich mich?
Schon naht der Mittag,
die Sonne am höchsten steht!
Jetzt ruf' ich das Gesinde heim von der Arbeit,
die Zeit der Rast ist da!
(*Stößt dreimal in sein Horn.*)

CHOR DER SCHNITTER
(*hinter der Bühne*):
Unsere Mühe lohnt der Natur Macht,
wacker an die Arbeit, bevor anbricht die Nacht!
In fastloser Arbeit hier auf dem Feld,

où que je sois.
Mais, n'est-ce pas vain de
tendre les mains là haut, vers les étoiles?
Elles traversent le ciel dans une lueur magique,
puis se perdent dans l'horizon lointain.
Oui, vainement je résiste...
Mais, pourquoi ne pourrais-je
espérer audacieusement son amour?
Les Dieux ne m'ont-ils pas doté en suffisance
de biens temporels?
Le peuple a confiance en moi
et connaît le courage de mes bras.
Ni le rugissement de l'ure
ni la tempête déchaînée
ne m'ont fait peur.
Lorsque je brandis mon épée, les chênes,
les pins, les géants de la forêt vacillent.
Que l'ennemi ose venir ici,
nous le chasserons!
Les flèches étincelantes des armes
protégeraient Libuše et ses tilleuls.
Mais, où me suis-je égaré?
Midi approche déjà,
le soleil est du zénith.
Maintenant, je dois appeler les gens des champs.
C'est le temps du repos.
(*Il sonne de la trompette trois fois.*)

LE CHOEUR DES MOISSONNEURS
(*derrière la scène*):
Notre peine est récompensée par la puissance de
la nature,
travaillons avec entrain jusqu'à la tombée de la nuit.

v práci a ruchu my končíme den!
Heja! Heja!

PŘEMYSL:
Hle, již pospíchají sem
v žertování veselém!

Výstup IV.
Předešli, dav ženců, s nimi dav žen.

ČTYŘI ŽENCI:
4.1] Do konce dílo
je hotovo,
počneme v krátkce
zas nanovo!

PŘEMYSL:
Píle ta vaší
je ozdobou;
teď se radujte,
obzínky zvou!

ŽENCI:
Dobrotivý je
nás hospodář,
štěstí nechť zdobí
vždy jeho tvář!
Do konce dílo atd.

PŘEMYSL:
4.2] Já ale zůstanu. - Milý tu lípy stín
a větrové šeptají báje o Libuši.

In work and toil we end our day!
Heya! Heya!

PŘEMYSL:
They already hurry here
Making merry on the way!

Scene IV
Enters a crowd of harvesters, with them a crowd
of women.

CHORUS OF HARVESTERS:
The work is finished,
Done, all of it,
After short rest we
Shall start anew!

PŘEMYSL:
Diligence is your
Best virtue,
But now rejoice,
It's harvest-home!

THE HARVESTERS:
Gracious is our
Master and lord,
May he be always
Happy in life!
The work is finished etc.

PŘEMYSL:
But I shall remain here. - Pleasant is the tree's
shade

fleißig schaffend, enden wir den Tag!
Juchhei! Juchhei!

PŘEMYSL:
Sieh, da eilen sie hierher
lustig scherzend, frohesinn!

IV. Auftritt
Vorige, Schar der Schnitter mit Frauen tritt auf.

CHOR DER SCHNITTER:
Vollführt,
vollendet die Arbeit,
nach kurzer Ruhe
wieder ans Werk!

PŘEMYSL:
Euer Fleiß,
der zierte euch,
jetzt seid fröhlich,
das Erntefest naht!

SCHNITTER:
Wie gütig
unser Gutsherr ist,
mög' ihm das Glück
stets beschieden sein!
Vollführt, usw.

PŘEMYSL:
Ich aber bleibe. - Lieb ist der Linden Schatten
und Lüftchen flüstern mit die Mär von Libussa.

Sans repos et dans les champs,
nous finissons le jour dans le travail et l'activité.
Heya, hey!

PŘEMYSL:
Ils courent ici
badinant joyeusement!

Scène IV
Les mêmes, avec eux la foule de femmes.

LE CHŒUR DE MOISSONNEURS:
Le travail
est fini
après un petit repos
nous nous remettrons
à l'ouvrage.

PŘEMYSL:
Cette assiduité
vous honore;
réjouissez-vous maintenant
à la fête de la moisson!

LES MOISSONNEURS:
Comme il est bon
notre maître et seigneur,
que son visage exprime
toujours le bonheur!
Le travail...

PŘEMYSL:
Mais je reste ici. - L'ombre du tilleul est agréable
et les vents murmurent des légendes sur Libuše.

O, vy lípy, ó vy lípy,
pravotč ruka vsadila vás!
Jak pne se vznešeně hlava vaše
dýchajíc vůni,
lahodnou skýtajíc včelám stravu
a člověku stín!
Právem zasvěceny
národu jste mému.
o budte jeho obrazem,
sil, ctostí, krásy pravzorem!
Ha, ký to hluk?
Tam dlouhý blíží se jezdci sbor,
toť vladky a leši,
za nimi pestrý lidu proud, -
Libušin bělouš,
hle, cválá vpředu veselé!
Co to, že jede bez paní?
Ký toho význam?

Výstup V.

Přemysl, leši, vladky s Radovanem v čele, za
nimi lid. Přemyslova čeled.

RADOVAN:

5 Od Libuše ti pozdrav nesem,
klonice v úctě šiji svou.
Slyš poselství: my zvěstovati
tobě máme zprávu radostnou!
Máš zasednouti na bělouše,
až ranní záře bude kvést,
ve slávě branou vyšehradskou
co manžel kněžní slavit vjezd!

And the winds are whispering stories of Libuše.
O, ye lime-trees, o, ye lime-trees,
Forefather's hands have planted you here!
How nobly do your tops rise to the heights
Exuding scent,
Offering delightful food to the bees
And shade to man!
Truly sacres you are
To all of my people.
O, be ye ever its image,
A symbol of its virtue, strength!
What is this noise?
There a long cortège of riders comes,
They're noblemen and elders,
Behind them crowds of people stream, -
Libuše's white horse,
There, gaily trotting before them!
Why is he coming without her?
What does it all mean?

Scene V

Přemysl, the elders, the noblemen headed by
Radovan, followed by the people, Přemysl's
farmhands.

RADOVAN:

From Libuše we bring you greetings
Bowing in esteem our heads.
Hear the message: we have to announce
Very happy news to you, indeed!
You must mount the horse she sends,
When morning glow will spread its rays
And through the gates of Vyšehrad you shall
As prince-consort make your entry!

O, ihr Linden, o, ihr Linden,
der Ahnen Hand, sie pflanzte euch!
Wie erhaben reckt sich euer Haupt,
atmenden den Duft,
liebliche Speise den Bienen spendend
und dem Menschen des Schattens Kühl'!
Mit Recht geheiligt
seid ihr meinem Volke.
O, seid sein Ebenbild,
der Kraft, der Tugend, Schönheit Urbild seid!
Ha, welch ein Lärm?
Dort nähert sich ein langer Reiterzug,
Vladyken sind es ja und Lechen,
dahinter des Volkes bunte Schar, -
Libussas weißes Roß,
sieh, trabt lustig voran!
Und wo ist seine Herrin doch?
Was soll's bedeuten?

V. Auftritt

Přemysl, Lechen und Vladyken mit Radovan an
der Spitze, hinter ihnen das Volk. Přemysl's
Gesinde.

RADOVAN:

Von Libussa bringen wir dir Grüße,
neigend in Ehrfurcht vor dir das Haupt.
Höre die Botschaft: wir bringen dir
die freudige Kunde!
Du sollst besteigen dies weiße Roß
und bei der Morgensonne Strahlen
sollst feierlich durchs Tor von Vyšehrad
als Gemahl der Fürstin Einzug halten!

Oh, tilleuls, oh, tilleuls,
la main des aieux vous a plantés!
Avec quelle majesté vos têtes se dressent-elles,
respirant le parfum,
offrant un aliment délicieux aux abeilles
et de l'ombre à l'homme!
A juste titre vous êtes sacrés
à mon peuple.
Oh, soyez son image
le symbole de ses forces, vertus et beauté!
Ha, quel est ce bruit?
Un long cortège de cavaliers s'approche là-bas,
ce sont les chefs et les nobles,
derrière eux une foule bariolée de gens,
le cheval blanc de Libuše
galope joyeusement à leur tête!
Pourquoi arrive-t-il sans elle?
Qu'est-ce que cela veut dire?

Scène V

Přemysl, les nobles et les chefs avec Radovan à
leur tête, après eux le peuple. Les gens de la
ferme de Přemysl.

RADOVAN:

Nous t'apportons des salutations de Libuše,
nous inclinant respectueusement devant toi.
Ecoute le message: nous devons t'annoncer
une nouvelle joyeuse!
Tu dois monter sur le cheval blanc
et, à la clarté de l'aurore,
entrer glorieusement par la porte de Vyšehrad
en tant qu'époux de la princesse!

LEŠI a LID:

Bud' zdráv, bud' zdráv, Libušin manželi!
Bud' zdráv, óvládce, spěchej k veselí!

PŘEMYSLOVA ČELEDĚ:

On že Libušin je chot?
Perun kroky jeho vod!

PŘEMYSL:

Co slyším? Jak? To pouze báj, ne pravda,
co zvěstovali jste mi nenaďale!

RADOVAN:

Tot' poselství je Libušino,
co ústa naše pravila,
z řad lechů všech Libuše tebe
za svého chot' zvolila.
A když to zvěstovala lidu,
ozval se jásot národem,
že tebe chotěm učinila,
že ty más být knížetem!

OBA SBORY:

Bud' zdráv, bud' zdráv, Libušin manželi!
Bud' zdráv, óvládce, spěchej k veselí!

PŘEMYSL:

Má předtucha je vyplňena
a duše sen se pravdou stal,
a slávy brána jesti otevřena,
kterou mi osud mračnem ukryval.
Mám po boku jí kráčet světem,
tak ona mi, tak sama velela!
Má cesta zdobena je květem,
činů se hvězda slavných zaskvěla!

THE ELDERS and PEOPLE:

Long live, long live Libuše's husband!
Long live great Ruler, hasten to the fête!

PŘEMYSL'S FARMHANDS:

He is Libuše's husband?
May the gods guide all his steps!

PŘEMYSL:

What is this? How? It's fairy tale, not the truth
That you announce so unexpectedly!

RADOVAN:

It is a message from Libuše
That we have just announced to you.
Of all elders Libuše has thus
Selected you as her husband.
And when she told this to the people
A shout of joy rose from their lips
That she has chosen you for husband,
That you are henceforth our prince!

BOTH CHORUSES:

Long live, long live Libuše's husband!
Long live great Ruler, hasten to the fête!

PŘEMYSL:

My foreboding is thus fulfilled
And my heart's dream has thus come true.
The gate of glory stands open before me
Which up to now Fate shrouded in a cloud.
I side by side shall live with her now
As she herself commands!
My way through life is strewn with flowers,
The star of great deeds rises in the sky!

LECHEN und VOLK:

Heil dir! Heil dir, Libussas Ehegemah!
Heil dir, o Herrscher, eile zur Hochzeit!

PŘEMYSL'S GESINDE:

Er soll Libussas Gatte sein?
Perun seine Schritte leit'

PŘEMYSL:

Was höre ich! Wie? Mär nur ist's, nicht Wahrheit,
was ihr mir so unerwartet kündet!

RADOVAN:

Die Botschaft ist's von Libussa,
was unser Mund zu dir gesprochen.
Erwählt von allen anderen Lechen
zu ihrem Gatten hat sie dich.
Und als sie's ihrem Volke kundtat,
brach dies in lauten Jubel aus,
daß mit dir sie sich vermählte,
daß du uns sollest Herrscher sein!

BEIDE CHÖRE:

Heil dir! Heil dir, Libussas Ehegemah!
Heil dir, o Herrscher! Eile zur Hochzeit!

PŘEMYSL:

Erfüllt hat sich meine Ahnung
und meiner Seele Traum ist Wirklichkeit.
Des Ruhmes Tor - es steht weit offen,
das vom Schicksal bisher mir verschlossen war.
Ich soll an ihrer Seit' dahin nun schreiten,
so hat sie's, so hat sie's selbst bestimmt!
Mein Weg bestreuet ist mit Blüten,
der Ruhmtaten Stern am Himmel glänzt!

LES NOBLES et LE PEUPLE:

Gloire à toi, gloire à toi, époux de Libuše!
Gloire à toi, oh, seigneur, dépêche-toi à la fête!

LES GENS DE LA FERME DE PŘEMYSL:

Il est l'époux de Libuše?
Que les dieux guident ses pas!

PŘEMYSL:

Qu'entends-je? Comment? Ce n'est qu'un conte,
ce n'est pas vrai,
ce que vous m'annoncez si soudainement!

RADOVAN:

C'est un message de Libuše,
ce que nous t'avons dit,
parmi tous les nobles
Libuše t'a choisi comme époux.
Et lorsqu'elle l'a annoncé au peuple,
il a salué par des cris de joie
qu'elle t'a choisi pour époux,
que tu dois être le prince!

LES DEUX CHŒURS:

Gloire à toi, gloire à toi, époux de Libuše!
Gloire à toi, oh, seigneur, dépêche-toi à la fête!

PŘEMYSL:

Mon pressentiment s'est réalisé
et le rêve de mon âme est la vérité.
La porte de la gloire est ouverte
que le destin me cachait par un nuage.
Maintenant, je dois marcher à son côté
comme elle me l'a ordonné elle-même!
Mon chemin est parsemé de fleurs,
l'étoile de hauts faits brille dans le ciel.

RADOVAN a SBOR:
Aj vizte jeho tvář
jak zdobí štěstí zář!

PŘEMYSL:
Nuž pokoj s vámi, tiché otcův sady,
kde mladí své jsem snil, kolébka stálá má!
Nuž pokoj s vámi, moji draží,
vám žehnám chvějícíma rukama!
Bud' pokoj s vámi, krásné nivy, háje,
žehnajtež úrodou vám věční bohové!
Bud' pozdraveno, ty mé rádo,
kéž v úctě tebe mají vnukové!
Ty neseš blaho všeho světa lidu
a kypríš půdu, aby símě vzrůstalo,
ty paže tužíš k zápolení
a úrodníš, co ladem bývalo.
A jako já šel k slávě na tvých cestách,
tak z mého národa se množí povznesou,
když tebe v úctě budou míti,
tvé vlasti jméno světem ponesou!

LID:
Ach, ty se již loučíš
s tváří zářící,
měj, ó měj nás v myslí,
bratry truchlící!

PŘEMYSL:
Oko v pláči tone,
že se loučit mám!
Nuž pokoj s vámi tiché otcův sady

RADOVAN and CHORUS:
Ah, look into his face,
It shines with happiness!

PŘEMYSL:
Peace be with you, my father's quiet gardens
Where in my youth I've dreamt, where my cradle
stood!
Peace be with you, my dears,
Bless you with my trembling hands!
Peace be with you now, lovely fields and forests,
May ye always be blessed with crops by
eternal gods!
Greetings to you, to you, my ploughshare,
May my grandchildren hold you in esteem!
You bring welfare to all the peoples on earth
And turn the soil that seeds may grow
and bear fruit,
You strengthen hands which defend the land
And make fertile what used to lie fallow. -
And as I went to glory following you,
Many a great man shall from my people rise,
If in esteem they always hold you,
Their country's name they shall make in the world!

PEOPLE:
Ah, now you are parting
With a shining face,
Keep, o kepp us in mind,
We shall miss you here!

PŘEMYSL:
My eyes are filled with tears
When with you I part! Peace be with you, my
father's quiet gardens

RADOVAN und CHOR:
Ei, seht doch sein Angesicht,
wie's erhell't des Glückes Strahl!

PŘEMYSL:
Wohlan, leb wohl, der Väter traute Wohnstatt,
wo ich der Jugend Traum geträumt, wo meine
Wiege stand!
Lebt wohl denn, alle meine Getreuen,
ich segne euch mit bebenden Händen!
Lebt wohl denn, ihr blühend' Auen, Haine,
reiche Ernte gewähr' euch der ew'gen Götter
Gunst!
Ich scheide auch von dir, mein Pflug,
in Ehren mögen halten dich die Kindeskinder!
Du bringest Segen ja den Menschen aller Lande
und lockerst den Boden, auf daß der Same keime,
den Armen Kraft verleihest zum Lebenskampfe,
und fruchtbar machst, was brach da lag. -
Und so wie ich Ruhm erwarb, dir folgend,
so werden viele meiner Brüder Ruhm sich holen,
wenn auch sie dich in Ehren halten werden,
der Heimat Name wird in der Welt erstrahlen!

DAS VOLK:
Ach, du nimmst Abschied schon
mit freudeglänzend' Miene,
behalt uns wohl im Herzen,
deine trauernden Brüder!

PŘEMYSL:
Mein Auge in Tränen schwimmet,
daß von euch ich scheiden muß!
Wohlan, leb wohl, der Väter traute Wohnstatt,

RADOVAN et LE CHOEUR:
Ah, voyez sa face
comme elle resplendit de bonheur!

PŘEMYSL:
La paix soit avec vous, vergers calmes de mon père
où je rêvais dans ma jeunesse, où était
mon berceau!
La paix soit avec vous, mes chers,
je vous bénis de mes mains tremblantes!
La paix soit avec vous, beaux champs et bois,
que les dieux éternels vous donnent
de bonnes récoltes!
Je te dis adieu aussi à toi, ma charrue,
que nos petits-fils t'aient en estime!
Tu apportes le bien-être à tout le peuple
sur la terre
et laboures le sol pour faire croître le grain,
tu renforces les bras pour des combats
et fertilises ce qui était en friche.
Et comme je suis allé vers la gloire par ton chemin
beaucoup de mes frères s'éleveront,
s'ils ont de l'estime pour toi,
et illustreront le nom de ta patrie dans le monde!

LE PEUPLE:
Ah, tu pars déjà,
le visage radieux,
pense, oh, pense à nous,
à tes frères affligés.

PŘEMYSL:
Mes yeux sont baignés de larmes
que je doive vous faire mes adieux!
La paix soit avec vous, vergers calmes de mon père

kde mládí své jsem snil, kolébka stála má!
V myslí často budu
vraceti se k vám!
Nuž staň se, ona volá, uposlechnu!

SBOR:
O měj, měj nás v myslí!

RADOVAN:
Ano, volá, pohaněna
byla ubohá ta žena
rozlíceným Chrudošem!

PŘEMYSL:
Co slyším?

RADOVAN:
Možná, že ve vášni svojí
útok válečný již strojí
a že vzbouří naši zem!

PŘEMYSL:
Co slyším? Ha! Libuše v boji s ním!
Nuž vzhůru ke hradu bez odkladu!
Nás volá knězna k bojům vítězným!

VŠICHNI:
My půjdeme všichni pospolu,
kam ruka pokyne tvoje,
nás odvaha vede ku zápolu,
kde vítězné kynou nám boje!

Where in my youth I've dreamt,
where my cradle stood!
I shall often return
In my mind to you!
So be it she is calling, I shall obey!

CHORUS:
Keep, o keep us in mind.

RADOVAN:
Yes, she is calling, for insulted
Has she been, the wretched woman
By the furious Chrudoš!

PŘEMYSL:
Whats happened?

RADOVAN:
Perhaps, in his impassioned rage
He is preparing for attack
Plunging the land into war!

PŘEMYSL:
What do you say? Ah, Libuše thus troubled!
So let us go without delay!
The princess summons us to victory!

ALL:
With you we all shall go together
Wherever you will bid us go,
Courage leads us into battle
Which cannot but end in victory!

wo ich der Jugend Traum geträumt,
wo meine Wiege stand!
Im Geiste werd' ich häufig
zurückkehren zu euch!
Wohlan, sie ruft, dem Rufe folge ich!

CHOR:
Behalt uns wohl im Herzen.

RADOVAN:
Jawohl, sie ruft, geschmähet
wurde das arme Weib
von dem blindwütigen Chrudoš!

PŘEMYSL:
Was höre ich?

RADOVAN:
Möglich, daß, von Leidenschaft verblendet,
schon einen Kriegszug er bereitet
und Aufruhr bringt in unser Land!

PŘEMYSL:
Was hör' ich? Ha! Libussa im Kampf mit ihm!
Auf, auf zur Burg ohne Verzug!
Die Fürstin rufet uns zum Kampf und Sieg!

ALLE:
Wir all' zusammen wollen gehen,
wohin nur deine Hand uns führt,
der Mut drängt uns zum Ringen,
wo Sieg uns winkt entgegen!

où je rêvais dans ma jeunesse, où était
mon berceau!
Souvent, dans mes pensées,
je reviendrai chez vous!
Mais, ainsi soit-il, elle m'appelle, j'obéirai.

CHOEUR:
Pense, oh, pense à nous!

RADOVAN:
Qui, elle t'appelle,
cette pauvre femme,
offensée par Chrudoš en rage!

PŘEMYSL:
Qu'est-ce que j'entends?

RADOVAN:
Peut-être, dans son emportement,
il prépare déjà une attaque
et bouleverse notre pays!

PŘEMYSL:
Qu'est-ce que j'entends? Ah! Libuše
en lutte avec lui!
Allons vite au château sans tarder!
La princesse nous appelle
à des combats victorieux!

TOUS:
Nous irons tous ensemble
où ta main nous conduira,
le courage nous mène à la bataille
qui doit finir par notre victoire!

CD 3

DĚJSTVÍ TŘETÍ

PROROCTVÍ

Komnata Libušina na Vyšehradě.

Výstup I.

Libuše, Krasava, Radmila, Chrudoš, Lutobor,
Štáhlav.

LIBUŠE:

1 Mír zjednán mezi oběma zas braty,
mír zjednán u milence milenčina
a u milenky milencovy též.
Rozluštěna jest neshoda!
Zas víže vás svornosti milá páška.
Jakž nemám z toho těšiti se dnes
stonásobně, v den sňatku
s kýženým a milým mužem!
(k Chrudoši a Štáhlavovi)
Nuž podejte si ruce ještě jednou!
Aj hle, Chrudoši, tvoje Krasava!
Nuž, jděte blází! Ráda odpouštím
a prosit budu chotě, aby též -
jsa nadán mocí nyní veškerou -
vám odpustil, jak odpustila já!
Ne, již nemohu se déle,
zvláště pak hněvati dnes,
ano, srdce v blahu hýří,
v nitru chová jas a ples!

CD 3

ACT THREE

THE PROPHECY

Libuše's chamber at Vyšehrad.

Scene I

Libuše, Krasava, Radmila, Chrudoš, Lutobor,
Štáhlav.

LIBUŠE:

Peace is made again between the two brothers,
Peace is made between the maid and her lover
And between the lover and his sweetheart.
Resolved is the strife that parted them!
And again you are united in concord.
How could I fail to rejoice about it
Today when I shall marry
My desired and beloved man!
(to Chrudoš and Štáhlav)
Well, shake your hands in witness to it again!
Behold, Chrudoš, here is your Krasava!
Go! Love each other! Gladly I forgive
And shall beg of my husband that he too -
Invested with the supreme power -
Shall forgive you as I myself forgave you!
No, I cannot any longer
Harbour bad feelings today
When with joy my heart is brimming,
Filled only with light and bliss!

CD 3

DRITTER AKT

PROPHEZEIUNG

Libussas Kemenate auf dem Vyšehrad.

I. Auftritt

Libussa, Krasava, Radmila, Chrudoš, Lutobor,
Štáhlav.

LIBUSSA:

Versöhnt sind wieder die beiden Brüder,
versöhnt sind der Geliebte mit der Liebenden
und die Liebende mit dem Geliebten auch.
Die Zwietracht ist gebannt!

Erneut umschlingt euch der Eintracht holdes
Band.

Wie sollt' ich mich darob nicht freuen heut',
hundertmal mehr am Tage meiner Ehe
mit dem ersehnten, geliebten Mann!
(zu Chrudoš und Štáhlav)

Wohlan, so reicht noch einmal euch die Hände!
Sieh, Chrudoš, deine Krasava!
Nun gehet, Glückliche! Gern verzeihe ich
und werde meinen Gatten bitten, daß auch er -
da er mit voller Macht bekleidet ist -
euch so vergebe, wie ich's getan!
Nein, nicht länger mag ich zürnen,
zumal am heutigen Tag,
da mein Herz von Freude schwellet,
meine Seel' erfüllt jubelnd Glück!

CD 3

TROISIÈME ACTE

PROPHÉTIE

Salle de Libuše à Vyšehrad.

Scène I

Libuše, Krasava, Radmila, Chrudoš, Lutobor,
Štáhlav.

LIBUŠE:

La paix est rétablie entre les deux frères,
la paix est rétablie entre l'amoureux et
sa bien-aimée
et entre la bien-aimée et son amoureux aussi.
Le désaccord est apaisé!

De nouveau vous êtes unis dans la concorde.
Comment ne pas m'en réjouir cent fois plus
ce jour où je dois épouser
l'homme désiré et aimé!
(à Chrudoš et à Štáhlav)

Donnez-vous la main encore une fois!
Vois, Chrudoš, ta Krasava!

Allez donc, bienheureux! Je vous excuse
volontiers,
je prierai mon époux pour que lui aussi-
investi désormais de tout le pouvoir -
vous excuse comme je l'ai fait moi-même.
Non, je ne peux plus me fâcher,
d'autant moins aujourd'hui,
oui, mon cœur déborde de bonheur,
mon âme est ensoleillée de joie.

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, CHRUDOŠ,
LUTOBOR:

Ó, díky tobě, vyvolenče bohů,
ty šlechetnosti plná, laskavá!
Ó, díky tobě, měj štěstí všude,
kam pošneš nohu,
bud' tobě blaho jen a oslava!
(Fanfára z dálky.)

LIBUŠE:

On jde, on jde!

Výstup II.
Libuše.

LIBUŠE:

2 On jde!
Ještě nedohledný je oku dosavad,
neboť jej lidu oblily davы
jak balvan vlny zpěněné.
Avšak on jde, on jde!
Ó viz, velebný Krok!
jenž s Vyšehradu mocně panoval
a nyní světa ruchu vzdálen jsi, -
nadešla již rozhodná života chvíle!
Ó, požehnání svého dopřej mi,
at štěstí nese
i národu i mně
po staletí, -
by zloba osudu nestihla lid
a nezastřela hvězdy jeho svít!
Ó, viz, velebný Krok,
požehnání svého dopřej mi... atd.

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, CHRUDOŠ,
LUTOBOR:

O, receive our thanks, you elect of the gods,
You so kindhearted and full of gentle thoughts
O, recive our thanks, be always happy,
Wherever you may go,
May goodness' glory accompany you!
(A fanfare is heard in the distance.)

LIBUŠE:

He comes, he comes!

Scene II
Libuše.

LIBUŠE:

He comes!
He still remains hidden to my impatient eye,
For crowds of people have surrounded him
Like foaming waters hide a stone.
But, ah, he comes, he comes!
Behold, venerable Krok
Who once from Vyšehrad in glory ruled
And now no longer abides in this world -
Now comes my life's decisive moment!
O, grant me your protection, your blessing give,
May it bring happiness
To me and to my people
For centuries, -
That no ill fate may overtake the people
Nor extinguish the light of our lucky stars!
Behold, venerable Krok,
Grant me your protection... etc.

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, CHRUDOŠ,
LUTOBOR:

O, Dank dir, du Gotterwählte,
du, die voll Edelmut und Güte!
O, Dank dir, das Glück begleite dich
auf allen deinen Wegen,
Glück und Ruhm werde dir zuteil!
(Fanfare aus der Ferne.)

LIBUSSA:

Er kommt, er kommt!

II. Auftritt
Libussa.

LIBUSSA:

Er kommt!
Noch nicht vermag ihn mein Auge zu erspähen,
denn des Volkes Scharen umdrängen ihn
wie den Fels rauschende Wogen.
Indes, er naht, er naht!
O, sieh, erhabener Krok,
der vom Vyšehrad machtvoll regiertest
und nun der Welt Getriebe bist entrückt, -
schon ist des Lebens entscheidend Stunde da!
O, deinen Segen gönne mir,
daß Glück es bringe
dem Volke wie auch mir
durch Jahrhunderte, -
daß des Geschickes Zorn mein Volk nicht packe
und nicht verhülle seines Glücks Stern!
O, sieh, erhabener Krok,
deiner Segen gönne mir... etc.

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, CHRUDOŠ,
LUTOBOR:

Oh, merci à toi, élue des dieux,
qui es pleine de bonté et bienveillante!
Oh, merci à toi, sois heureuse partout où tu iras,
que le bonheur et la gloire t'accompagnent!
(On entend une fanfare de loin.)

LIBUŠE:

Il arrive, il arrive!

Scène II
Libuše.

LIBUŠE:

Il arrive!
Mes yeux ne peuvent encore le voir
car des foules de gens l'ont entouré
comme des vagues écumeuses couvrent
une pierre.
Mais il arrive, il arrive!
Vois, oh, Krok, vénérable,
qui as jadis puissamment régné à Vyšehrad
et qui es maintenant loin du tumulte du monde,-
le moment décisif de ma vie est tout proche!
Oh, donne-moi ta bénédiction
qu'elle apporte du bonheur
au peuple et aussi à moi
pour des siècles -
qu'un sort malheureux n'atteigne pas mon peuple
et ne voile pas la clarté de son étoile!
Vois, oh, Krok, vénérable,
donne-moi ta bénédiction.

Výstup III.
Libuše, děv.

DĚVY:

3 Nuž vítej nám, nevěsto ctná,
ty děvo cudná, líbezná!
Jíž kyne snubu doba,
tvůj ženich jíž jde, nemeškej,
zář mu polila obličej,
ó, budťe šťastni oba!

LIBUŠE:

On sluncem jest, já lunou jeho, vaší,
vy jako hvězdy budťe, strážci naší!

DĚVY:

Jasnému slunci jdeme vstříc,
hle, štěstím plane luny líč!
Nuž, vítej nám... atd.
(*Odejdou*.)

PROMĚNA

Volná prostora uvnitř Vyšehradu jako v prvním
jednání.

Výstup IV.

Chrudoš a Lutobor, za nimi Štáhlav, Radmila
a Krasava.

CHRUDOŠ:

4 Neřekla vám, že dala všechnu moc
do rukou svého manžela?

LUTOBOR:

Zas klame tebe nedůvěra zlá,
znak důvěry nes na čele!

Scene III.
Libuše, the Maidens.

THE MAIDENS:

Welcome to us, virtuous bride,
You, maiden chaste and beautiful!
The time of wedding is come,
Your bridegroom is here, tarry not,
His face is flushed with happiness,
O, may you both be happy!

LIBUŠE:

He is the sun, I am the moon,
You, like the stars be our guardians!

THE MAIDENS:

The shining sun we go to meet,
With happiness the moon doth flame!
Welcome to us... etc.
(*They leave*.)

CHANGE OF SCENE

An open-air space within the confines of Vyšehrad
as in act I.

Scene IV

Chrudoš and Lutobor, behind them Štáhlav,
Radmila and Krasava.

CHRUDOŠ:

Did she not say that all the power now
Is in the hands of her husband?

LUTOBOR:

Again does evin mistrust possess you,
Have confidence in her and him!

III. Auftritt

Libussa, die Jungfrauen.

DIE JUNGFRAUEN:

Wir grüßen dich, tugendreiche Braut,
du keusche, liebliche Maid!
Es naht der Vermählung Stunde.
Dein Bräutigam kommt schon, säume nicht,
es strahlt hell sein Angesicht,
o, euer Bund mög' glücklich sein!

LIBUSSA:

Er ist die Sonne, ich Mond bin ihm, euch allen,
ihr wie die Sterne Hüter seid uns beiden!

DIE JUNGFRAUEN:

Der lichten Sonne gehen wir entgegen,
von Glück des Mondes Wange strahlt!
Wir grüßen dich, ... beide!
(*Gehen ab*.)

VERWANDLUNG

Freier Platz innerhalb des Vyšehrad wie im ersten
Akt.

IV. Auftritt

Chrudoš und Lutobor kommen, hinter ihnen
Štáhlav, Radmila und Krasava.

CHRUDOŠ:

Sagte sie euch nicht, sie habe alle Macht
in des Gatten Hände gelegt?

LUTOBOR:

Es täuscht dich wieder bös' Mißtrauen,
Vertrauen strahle von deiner Stirn!

Scène III

Libuše, jeunes filles.

JEUNES FILLES:

Sois la bienvenue, fiancée vertueuse,
jeune fille honnête et gracieuse!
Le moment de tes fiançailles approche.
Ton fiancé arrive déjà, ne tarde pas,
son visage est rayonnant,
oh, soyez heureux tous deux!

LIBUŠE:

Il est le soleil, moi, je suis sa lune et la vôtre,
vous, comme des étoiles, soyez nos gardiens!

JEUNES FILLES:

Nous allons à la rencontre du soleil brillant,
la face de la lune resplendit de bonheur!
Sois la bienvenue, fiancée vertueuse...
(*Elles partent*.)

CHANGEMENT DU DÉCOR

Espace libre à Vyšehrad comme dans le premier
acte.

Scène IV

Chrudoš et Lutobor, derrière eux Štáhlav, Radmila
et Krasava.

CHRUDOŠ:

Ne vous a-t-elle pas dit qu'elle avait transmis
tout le pouvoir entre les mains de son époux?

LUTOBOR:

De nouveau une mauvaise méfiance te trompe,
montre ta confiance sur ton front!

CHRUDOŠ:

Ne, ne, co vhod mi není,
to snášet nehodlám!
Jsem také muž jak on
a v pažích sílu mám!
Jsem muž a u Peruna,
bojív se nelekám,
do zápasu, válečné bouře
se rád a směle dám!

ŠTÁHLAV:

O bratře, drahý bratře,
ukroť svých řader slepu nenávist!
Již k dobrému se zlo obraci,
zlých úmyslův bud' prost a čist!

CHRUDOŠ:

Jsem odhodlán!

LUTOBOR:

Ustaň, ty loty! Svému-li se knězi,
dle práva zvolenému, nepoddáš,
nebudu tchánem tvým a dcera moje
tvou ženou!

KRASAVA:

Ó poshov, miláčku,
ve hněvu svém,
sic žal zas uhostí
se v srdci mé.
Pro lásku se naši,
miláčku můj, vzdej,
ode mne ty se
uprositi dej!

CHRUDOŠ:

No, no, what does not suit me
I do not intend to bear!
I also am a man
And strength enough I have!
I am a man and, by the gods,
I am afraid of nought,
I into war and stormy struggles
Will gladly go and fight!

ŠTÁHLAV:

O, brother, my dear brother,
Refrain from hatred raging in your heart!
Now towards good the ill is turning.
Be rid and free of evil thoughts!

CHRUDOŠ:

I am resolved!

LUTOBOR:

Do stop, ferocious man! If you will not submit
To him who is your prince elected
I shall not be your father and my daughter
Not your wife!

KRASAVA:

Be patient, beloved,
And hold your peace,
Or sorrow will again
Dwell in my heart.
For our love's sake do,
Beloved, give way,
Take advise from me,
Hear my earnest plea!

CHRUDOŠ:

Nein, nein, was nicht nach meinem Sinn,
das mag ich nicht ertragen!
Auch ich bin Mann wie er
und in den Armen spür' ich Kraft!
Ein Mann bin ich und - Perun mein Zeuge -
ich fürchte keine Macht,
in den Kampf, in den Kriegssturm
ich willig, mutig geh'!

ŠTÁHLAV:

O, Bruder, teurer Bruder,
bezähme deines Herzens blinden Haß!
Zum Guten wendet sich das Üble schon,
mach von bösen Absichten dich frei!

CHRUDOŠ:

Bin fest entschlossen!

LUTOBOR:

Halt ein, Rasender! Willst nicht deinem Fürsten,
der nach Recht gewählt, dich unterwerfen,
wirst nicht mein Eidam sein und meine Tochter
nicht dein Weib!

KRASAVA:

Halt inne, Liebling mein,
in deinem Zorn,
sonst Leid wird es bringen
meinem Herzen zart,
um unserer Liebe willen
füge, Teuerster, dich,
und von mir
laß dich erwechen!

CHRUDOŠ:

Non, non, ce qui ne me convient pas,
je n'entends pas le supporter.
Moi aussi je suis un homme comme lui
et j'ai de la force dans mes bras!
Je suis un homme et, par dieux,
je n'ai pas peur des luttes,
au combat et à la tempête guerrière
je vais volontiers et sans crainte!

ŠTÁHLAV:

Oh, frère, cher frère,
refrène l'aveugle haine de ton cœur!
Le mal se tourne déjà en bien,
libère-toi des mauvaises pensées!

CHRUDOŠ:

Je suis résolu!

LUTOBOR:

Arrête, furibond! Si tu ne te soumets pas
au prince élu selon le droit,
je ne serai pas ton beau-père et ma fille
ne sera pas ta femme!

KRASAVA:

Oh, calme, mon cher,
ta colère,
autrement le chagrin
remplira mon cœur.
Pour notre amour,
cède, mon cher,
prête l'oreille
à mes prières!

CHRUDOŠ:

O zraku, čarorvý zraku,
jenž záříš perlami!
Dej zlžbati ty slzy,
co řinou v hradu mil!
Nevštěd má nejdražší,
poklade duše mé,
mám, sotva jsem tě našel,
opět ztratit i tebe?
Ne! Ne, ne! Nuž poznej
mě srdce aspoň dnes,
vše rád snesu z lásky k tobě,
co chystá pomsty běs!

Výstup V.

Slavnostní pochod. Leši a vladky s Radovanem v čele, pak Libuše a Přemysl, děvy. Lid.

PŘEMYSL:

5.1) Hoj, tvrdý Vyšehrad, bud' stokrát vítán!
Dnes nový host jej navštíví,
oddán tvé službě, lide. Mír ho doprovázej,
neb aj, toť Libuše ho vede v hrad!
(k Libuší)
O moje choti, moje choti drahá,
jak vysloviti city mám!
Ve blažené se rozkoši potácím,
O, kěž to nebyl sen a klam!

LIBUŠE:

O choti, kýžený a drahý choti,

CHRUDOŠ:

O, pearls, magical pearls
Which sparkle in your eyes!
Let me kiss of those tears
Which fall upon my heart!
My bride, of all the dearest,
The treasure of my soul,
Shall I, just having found you,
Shall I lose you again?
No! No, no, no! Do know then
My heart at least today, that
I, because of you, shall gladly bear
What vengeance may bring to me!

Scene V

Ceremonial procession. Enter noblemen and elders headed by Radovan, followed by Libuše and Přemysl. The people.

PŘEMYSL:

Hail, stronghold of Vyšehrad, my greeting to you!
Today a new guest is coming here,
Wishing to serve you, people! Peace accompany him,
For lo! it is Libuše who is guiding him!
(to Libuše)
O you my consort, my consort dearest,
How shall I express what I feel!
How overwhelming is this delightful feeling.
O, that it is true and not a dream!

LIBUŠE:

O, husband, my beloved and dearest husband,

CHRUDOŠ:

O, bezaubernder Blick,
der in Perlen aufleuchtet!
Laß küssten mich die Tränen,
die meine Brust beneten!
Meine Braut, mein Teuerstes,
du, meines Herzens Schatz,
soll ich, kaum daß ich dich gefunden,
dich wieder verlieren?
Nein, nein! Lern' kennen doch
mein Herz wenigstens heut',
will tragen all aus Lieb' zu dir,
was Rachlust bringen mag!

V. Auftritt

Festmarsch. Lechen und Vladkyen mit Radovan an der Spitze, dann kommen Libussa und Přemysl, die Jungfrauen, Volk.

PŘEMYSL:

Hei, trutz'ger Vyšehrad, sei mir gegrüßt!
Ein neuer Gast hat heute dich betreten,
bereit, zu dienen seinem Volk, Friede sei mit ihm,
denn Libussa selbst führt ihn ein in die Burg!
(zu Libuše)
O, Gattin, mein, meine teuere Gattin,
wie soll ich geben Raum meinen Gefühlen?
In sel'ger Wonne Taumel ich mich befinden,
o mög' es weder Traum noch Täuschung sein!

LIBUSSA:

O, Gatte mein, mein Teurer und Ersehnter,

CHRUDOŠ:

Oh, yeux, yeux charmants
brillant de perles!
Laisse-moi baiser ces larmes
qui coulent sur mon cœur!
Ma fiancée la plus aimée,
le trésor de mon âme,
dois-je te perdre, ma chère,
de nouveau en ce moment?
Non! Non, non. Connais donc
mon cœur au moins ce jour,
par amour à toi j'endurerai volontiers tout
ce que le démon de la vengeance peut
m'apporter!

Scène V

Marche solennelle. Les nobles et les chefs avec Radovan à leur tête, puis Libuše et Přemysl. Le peuple.

PŘEMYSL:

Ah, Vyšehrad puissant, je te salue!
Aujourd'hui, un nouvel hôte est arrivé,
dévoué à ton service, peuple! Que la paix
l'accompagne
car c'est Libuše elle-même qui l'amène
au château!
(à Libuše)
Oh, mon épouse, ma chère épouse,
comment exprimer mes sentiments!
Une félicité bâtie m'envalit,
oh, que ce ne soit pas un rêve et une illusion!

LIBUŠE:

Oh, mon époux, mon, époux désiré et aimé,

i mně, i mně nedáno slov!
Mne plní štěstí nikdy netušené
a hvězdami je poset žítí krov.

PŘEMYSL a LIBUŠE:
O bozi, kteří trůnите ve září
a vévodíte světa končinám,
pohledte na nás milostivou tvář,
za požehnání prosby nesem k vám!

RADOVAN a OSTATNÍ:
Vyplňněn úkol nás,
voláme: sňatek váš
buď požehnán,
nebeských darů dost,
pokoj a blaženost
budíz vám dán!

LIBUŠE:
A ted', šlechetný choti, vyvolený
za kníže v obecném jásotu,
na zlatý stolec se mnou vystup již!
(polohlasně k Přemyslovi)
Však prosby pomněte, mé první prosby
tobě k srdci položené!

PŘEMYSL:
Právo všech nejkrásší jest milost konati! -
Vy leši, vladky a kmeti všichni!
Zde stojím odhodlán jsa úplně,
jak lidu zvyk a mrav to káze,
však přispěním, pomoci vaší
být soudcem, vladařem a knížetem!

I, too, I too am lacking words!
I feel a happiness i never before have experienced
And lucky stars are shining upon me.

PŘEMYSL and LIBUŠE:
O gods, ye, who are surrounded by glory
And govern all region of the world,
Look upon us with loving kindness and mercy,
As your blessing we are asking, imploring!

RADOVAN and OTHERS:
Fulfilled our task
And so now your wedding
Be celebrated,
May heaven bestow on you
Peace and blessings
Everlasting!

LIBUŠE:
And now, my noble husband, whom the people
With general acclaim have made their prince,
Ascend with me the golden throne this while!
(in an aside to Přemysl)
My prayer remember, the first that I have
Made, appealing to your heart!

PŘEMYSL:
One of the noblest rights is to do acts of grace! -
You chieftains, noblemen and elders all!
Here do I stand resolved completely
As people's use and custom does prescribe,
But with your help and your assistance
To be your judge, your ruler and your prince!

auch mir, auch mir fehlen die Wörter!
Ein Glück erfüllt mich, das ich nie empfunden,
mit Sternen ist des Lebens Firmament besät.

PŘEMYSL und LIBUSSA:
O, Götter, die ihr thront im Strahlenglanze
und herrschet über alles auf der Welt,
blickt herab auf uns mit gnäd'gem Angesichte
und segnet uns, wir flehen zu euch!

RADOVAN und DIE ANDEREN:
Erfüllt ist unsere Sendung.
Wir rufen: eure Ehe,
sie sei gesegnet,
himmlicher Gaben Fülle,
Friede und Seligkeit
sei euch verliehen!

LIBUSSA:
Und nun, mein edler Gatte, der erkoren
zum Fürsten unter aller Jubel,
den goldenen Thron mit mir besteiget jetzt!
(halblaut zu Přemysl)
Jedoch gedenket meiner Bitte, meiner ersten
Bitte,
die ich ans Herz euch legte!

PŘEMYSL:
Das allerschönste Recht ist, zu üben Gnade! -
Ihr Lechen, Vladkyen und Kmeten alle!
Hier steh' ich, fest dazu entschlossen,
wie's des Volkes Brauch und Sitte bereit,
doch mit eurem Beistand, eurer Hilfe,
Richter zu sein, Gebieter und Fürst!

les mots me manquent à moi aussi!
Je suis remplie d'un bonheur insoupçonné
et les étoiles parsèment le ciel de la vie.

PŘEMYSL et LIBUŠE:
Oh, dieux, trônant dans la splendeur
et régnant sur toutes les régions du monde,
regardez-nous d'un œil bienveillant
et bénissez-nous, nous vous en implorons.

RADOVAN et LES AUTRES:
Notre tâche est accomplie;
que votre mariage
soit béni,
que le ciel vous fasse
des dons abondants,
la paix et le bonheur!

LIBUŠE:
Et maintenant, mon noble époux,
élu prince aux acclamations du peuple,
montez avec moi sur le trône d'or!
(à mi-voix à Přemysl)
Mais pensez à ma prière, à ma première prière
faite à votre cœur!

PŘEMYSL:
Le plus beau de tous les droits est de faire grâce!
Nobles, chefs et anciens, vous tous!
Me voici, résolu fermement,
comme les coutumes et les mœurs du peuple
l'exigent,
mais avec votre aide et soutien,
à être votre juge, souverain et prince!

LEŠI, VLADYKY a LID:
Buď zdráv, buď zdráv, ó choti Libušin!
Měj stále v mysli slávy čin!

PŘEMYSL:
O, nechte mne hned na počátku vlády
konati svatou povinnost! Já zvěděl
o lutém sváru dvou bratří.
Spor ten je vyrován, neb starší bratr
se mravům lidu podrobil; svůj meč
tasiti nemusím; jsem tomu rád!
Však hana, kterou starší bratr, Chrudoš
na tomto místě
svou kněžnu Libuši byl zasypal -

LIBUŠE (*tiše k Přemyslovi*):
Měj v mysli prosbu, první prosbu moji!

KRASAVA (*tiše k Chrudoši*):
Ach, pro naši lásku
vroucí se již vzdej,
politování,
hle, s ubohou měj!

CHRUDOŠ:
Volá mě pán a Chrudoš půjde,
jsa hotov odklidit spor,
ať smířen pohany vz dor.
Měj statky i jmění mé
a navždy nech je v moci své.
Chceš života mého?
Zdeř hlava jeho!
Však nežádej, bych zneuctil

CHIEFTAINS, NOBLEMEN, PEOPLE:
Long live, long live Libuše's husband!
May your reign be always glorious!

PŘEMYSL:
O, allow me right at the start of my reign
To do a sacred duty! I have learned
About two brothers' cruel strife.
That strife is settled now, for the older man
Has the people's ruling accepted; my sword
I therefore need not sue; I am glad of that!
The insult which the older brother Chrudoš
At this very place made
His princess Libuše suffer -

LIBUŠE (*in a low voice to Přemysl*):
Think of my prayer, my first prayer to you!

KRASAVA (*in a low voice to Chrudoš*):
Now for our love's sake
Submit to his will,
Have mercy, mercy
On poor wretched me!

CHRUDOŠ:
My lord calls me and Chrudoš will go,
He's ready to end the strife
To redress the wrong he's done.
Have my estates and riches
And keep them in your power.
My life you claim perhaps?
Here then is my head!
But don't require to dishonour

LECHEN, VLADYKEN und VOLK:
Wir grüßen dich, o Gatte Libussa!
Des Ruhmes Taten sei stets eingedenk!

PŘEMYSL:
O, laßt mich gleich am Anfang meiner Herrschaft
meine Pflicht erfüllen! Ich erfuhr
vom grimmen Zwist zweier Brüder.
Der Streit ist beigelegt, denn der ältere Bruder
hat sich den Sitten des Volkes gefügt;
mein Schwert
muß nicht zücken; das bin ich froh!
Indes die Schmach, mit der der ältere Bruder,
Chrudoš
an dieser Stätt'
die Fürstin Libussa hat überhäuft -

LIBUSSA (*leise zu Přemysl*):
Denk meiner Bitte, meiner ersten Bitte!

KRASAVA (*leise zu Chrudoš*):
Nun, um unser Liebe willen
des Trotzes dich begeb,
Erbarmen
mit mir Armen hab!

CHRUDOŠ:
Es ruft mich mein Fürst, und Chrudoš stellt sich,
bereit, zu schlichten den Streit,
zu sühnen der Schmähung Trotz.
Die Güter mein, mein ganz Vermögen hab inne
und laß sie in deiner Gewalt.
Undforderst mein Leben?
Hier mein Haupt!
Jedoch verlange nicht, daß, mich entehrend,

LES NOBLES, LES CHEFS et LE PEUPLE:
Gloire à toi, gloire à toi, oh, époux de Libušel
Aie toujours en pensée des actes glorieux!

PŘEMYSL:
Oh, laissez-moi au début même de mon règne
d'accomplir un devoir sacré. J'ai appris
le désaccord cruel des deux frères.
La dispute est réglée car le frère ainé
s'est soumis aux mœurs du peuple;
je ne dois donc pas
tirer mon épée; je m'en réjouis!
Mais l'insulte que le frère ainé Chrudoš,
sur ce lieu,
a fait à la princesse Libuše -

LIBUŠE (*à voix basse à Přemysl*):
Pense à ma prière, à ma première prière!

KRASAVA (*à voix basse à Chrudoš*):
Pour notre amour ardent
cède maintenant,
aie pitié de moi,
je suis si malheureuse!

CHRUDOŠ:
Mon seigneur m'appelle et Chrudoš ira,
résolu à mettre fin à la dispute,
à réparer ses torts.
Prends mes biens et ma fortune
et retiens-les en ton pouvoir.
Tu veux ma vie?
Voici ma tête!
Mais ne me demande pas de déshonorer

svou hlavu v prachu.

Mám pýchu v srdci, která nezná strachu!

PŘEMYSL:

Tot ctihoný muž,
kdo se ve cti míti zná,
a nechci jeho pohanět čest.
Chci, aby smířil potupu,
chci, aby smyl ji jakkoli,
dle vlastní vůle své.

Mám svaté právo žádati to na něm!

CHRUDOŠ:

Bud' smír mou pokoru!
Hle, noha ta, jež nekoří se,
leda bohům, ve prach
před Libuší tu kleká ku smíření!

PŘEMYSL:

Ne na zem, ke mně, sem na prsa má!
Tys hanu její smyl, jsme vyrovnaní!

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, RADOVAN,
LUTOBOR:

Bud' tobě chvála
za milost tvou,
že smilovala se
nad vinou!
Tys láskou na trůně
se vlásti jal
a v národ lúně
cit vděku vznal!

VŠICHNI:

Zpěvu se oddejme,

My head in the dust.

For proud is my heart and of nothing afraid!

PŘEMYSL:

Worthy is the man
Who knows the price of honour,
And I do not want to disgrace him.
I only want him to make good,
Whatever in way he chooses,
The wrong he has committed.
I have a sacred right to demand that of him!

CHRUDOŠ:

Let peace come through humility!
Here I, who do not bow my knee
Except it be before the gods,
At Libuše's feet I fall and pardon ask!

PŘEMYSL:

Not in the dust, here, to my embrace!
Now you have washed your guilt, we two are even!

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, RADOVAN,
LUTOBOR:

Your noble deed
Is worthy of praise
That you have had pity
On his guilt!
With love you have started
To govern us,
Your people you have to
Gratitude called!

ALL:

Let us now sing with joy,

mein Haupt in den Staub ich beuge.

Hab' Stolz im Herzen, der kennt keine Furcht!

PŘEMYSL:

Ein ehrenwerter Mann,
der selbst sich in Ehren hält,
ich will nicht beflecken seine Ehr'.
Jedoch will ich, er sühne die Schmach,
gerechte Sühne heische ich, die er selbst
sich frei bemessen mag!
Ein heilig Recht hab' ich, dies zu verlangen!

CHRUDOŠ:

Versöhnung sei die Sühne mein!
Sieh, dieses Knie, das sich nur beugt
zur Ehr' der Götter in den Staub,
vor Libussa es sinkt, es fleht um Versöhnung!

PŘEMYSL:

Nein, nicht zur Erd', zu mir, an meine Brust!
Du hast die Schmach getilgt, wir sind versöhnt!

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, RADOVAN,
LUTOBOR:

Gepriesen sei
für deine Gnad',
die sich erbarmet
des Schuldigen!
In Liebe auf dem Thron
zu herrschen du begannst
und in des Volkes Herz
entfachtest Dank!

ALLE:

Laßt uns singen,

ma tête dans la poussière.

Mon cœur est fier et ne connaît pas la peur!

PŘEMYSL:

Est un homme digne d'estime
celui qui sait garder son honneur
et je ne veux pas l'en priver.
Je veux qu'il répare l'insulte,
qu'il l'expie à sa manière,
d'après sa volonté.

J'ai le droit sacré de le lui demander!

CHRUDOŠ:

Puisse mon humiliation mener à la paix!
Vois, mon genou qui ne se plie
que devant les dieux, se met en terre
devant Libuše pour nous réconcilier!

PŘEMYSL:

Non pas en terre, viens sur mon cœur!
Tu as réparé son offense, nous sommes quittes!

KRASAVA, RADMILA, ŠTÁHLAV, RADOVAN,
LUTOBOR:

Ta clémence
est digne de louange
qu'elle a pardonné
la faute!
Avec amour
tu as commencé ton règne
et, dans le cœur du peuple,
tu as éveillé la reconnaissance!

TOUS:

Chantons,

jásejme, volejme:
skončen je svář!
Svornost se vrátila,
pokojem splatila,
mír nese v dar!

(Libuše stojí po celý ten čas v popředí
v prorockém zanícení s očima a rukama
pozdvíženýma.)

LIBUŠE:
5.2 Bohové mocní,
za tento šťastný den dík budí vám!
A vy se s oblaků usmíváte
tak laskavě!
Vy rukou kynete do temné dálky,
tak jako byste chtěli tím snad říci,
že drahý český národ můj
tak krásných dnů se ještě mnoho dočeká!
Ha, ký to obraz čaravného lesku
z lůna mráků
se jeví zmámenému zraku!

VŠICHNI:
Tiše! Tiše! Věštbám nakloňte sluch,
budoucnost odhalí věštný duch!

5.3 Obraz I.
Břetislav a Jitka

LIBUŠE:
Tam kráčí rek, jenž zemi sesterskou
dal koruně, mohutnou ranou dobyl
své nevěsty, zachránil svaté tělo
a zaplašil mrak děsný v západu!

Rejoice and be merry:
Ended is the strife!
Concord is reaffirmed,
Peace is reestablished,
Love reigns again!

(Libuše stands all the while in the foreground in
prophetic rapture with her eyes and hands raised
upwards.)

LIBUŠE:
O gods almighty,
For this one happy day have ye my thanks!
You from beyond the clouds are looking down
With gentle smiles!
Your hand is beckoning to dark distance,
As if you wanted thereby to say, perhaps,
That to my Czech people you will
Grant many more such lovely days in future!
Ah, what a picture of enchanting beauty
Now through the clouds
Does like a vision appear to me!

ALL:
Silence! Silence! Listen to her wise words
Which will tell us what the future hides!

Picture I
Břetislav and Jitka

LIBUŠE:
A hero comes who a sisterly land
Adds to the crown; he with a mighty stroke has
Conquered his bride, a sacred body rescued
And in the West a terrible cloud dispersed!

läßt uns jubeln:
zu Ende ist der Streit!
Eintracht kehrt wieder,
mit süßer Ruh' belohnt sie uns
und bringt uns den Frieden!

(Libussa steht inzwischen im Vordergrund, Augen
und Hände emporgehoben, in seherischer
Verzückung.)

LIBUSSA:
Ihr mächtigen Götter,
für diesen glücklichen Tag, o habet Dank!
Aus den Wolken ihr lächelt hernieder so huldvoll!
Mit der Hand ihr weiset in dunkle Fernen,
wie wenn ihr vielleicht damit sagen wolltet,
daß mein teures tschechisches Volk
solch schöner Tage noch viele würd' erleben!
Ha, welch ein Bild voll zauberhaften Glanzes
aus der Wolken Schoße
entrollt sich dem verzückten Blick!

ALLE:
Leise, leise! Wahrsagung lauschet,
die Zukunft enthüllt der Seherin Geist!

Bild I.
Břetislav und Jitka

LIBUSSA:
Dort schreitet ein Held, der ein Schwesternland
schenkte Böhmens Krone, mit wuchtigem
Schwertthieb
die Braut sich gewann, errettete einen heiligen Leib
und dräuende Wolke verscheuchte im Westen!

réjouissons-nous, crions:
le désaccord est fini!
La concorde est revenue,
le calme est rétabli
et nous apporte la paix!

(Pendant tout le temps, Libuše se trouve sur le
devant de la scène en une extase prophétique, les
yeux et les mains levés.)

LIBUŠE:
Dieux puissants,
je vous rends grâce de ce jour heureux!
Vous souriez du haut des nuages
si aimablement!
Vous montrez de la main les lointaines ténèbres
comme si vous vouliez nous dire, peut-être,
que mon cher peuple tchèque
vivra encore beaucoup de journées aussi belles!
Ah, quelle image de beauté magique
apparaît, parmi les nuages,
à mes yeux éperdus!

LES AUTRES:
Silence, silence! Ecoutez la prophétie,
l'esprit clairvoyant nous dévoilera l'avenir!

Tableau I
Břetislav et Jitka

LIBUŠE:
Un héros arrive qui a joint un pays frère
à la couronne, par un coup puissant
il a conquis sa fiancée, a sauvé un corps saint
et a dispersé un nauge terrible à l'Ouest!

5.4 Obraz II.
Jaroslav ze Šternberka

Aj hle! Zas nová bouř se valí blíž
od východu, kolkolem temno šířic!
Aj, tu Jaroslav jak orel letí,
tvrdou ocel na mohutných prsou,
pod ocelí chrabrost, udatenství,
pod helmicí velebystrý věhlas,
jarota mu z žhavých zraků plane!
Ha, rozplašen a zničen děsný mrak!

5.5 Obraz III.
Otakar II., Eliška a Karel IV.

A tam zástup chrabrých velmožů
prichází blíž! Bud' vítán mi,
ó pane, vládnoucí od moře k moři,
měst původci a lidu příteli!
I tebe vítám, paní šlechetná,
miláčku národa, kterémus
ne krále, otce zrodila, jenž Čechům
chléb osvěty při vlastním stole dal!

5.6 Obraz IV.
Žižka, Prokop Veliký a husité

Však slyš! Jak meluzina hučí zlá
a hromy bouř strašlivě!
Nebem se blesky křížují,
strom se kácí s vrchu skal!
Zem celá kolemkol
se otrásá až v útrobu svou,
jen oni pevně jdou! -

Picture II
Jaroslav of Šternberk

Behold! Another storm is threatening
Now from the East and shrouding all in darkness!
But here Jaroslav, like an eagle flies,
With steel armour on his powerful chest
And, under it, courage, great valiance,
Under the helm wisdom, his great gift,
Youthfulness from burning eyes is shining!
And a frightful cloud by him is dispersed!

Picture III
Otakar II., Eliška and Charles IV.

And there a crowd of stalwart noblemen
Is coming near! Welcome to me,
O lord who rules from sea to sea,
You townbuilder and friend of the people!
You too I welcome, generous lady,
Whom all the people love, who bore
Not a king but a father who to the Czechs
Gave the bread of culture at their own table!

Picture IV
Žižka, Prokop the Great and the Hussites

But hear! How evil storm winds roar and wail
And frightful thunder fills the air!
Lightnings are crossing the sky,
Trees fall from the tops of the rocks!
The whole land all over
Is trembling and shaking to the depths,
And only they stay firm! -

Bild II.
Jaroslav von Sternberg

Ei, seht! Ein neuer Sturm wälzt sich
von Osten heran, rings Dunkel um sich breitend!
Jaroslav kommt wie ein Aar geflogen,
mit stählernem Panzer um die mächtige Brust,
unter dem Stahl Kühnheit und Heldenmut,
unter dem Helm des Feldherrn Scharfsinn,
Jugendkraft sprüht ihm aus feurigen Augen!
Ha, verscheucht und vernichtet das grausige
Gewölk!

Bild III.
Otakar II., Eliška und Karel IV.

Und dort eine Schar ruhmreicher Fürsten
schreitet ein! Willkommen mir,
o Herr, von Meer zu Meer gebietend,
der Städte Gründer und des Volkes Freund!
Auch dich grüße ich, hochedle Frau,
Liebling des Volkes, welche den Tschechen
nicht den König, den Vater geboren, der ihnen
des Wissens Brot an heimischer Tafel gab!

Bild IV.
Žižka, Prokop der Große und die Hussiten

Doch höre! Wie die Windsbraut heult, die grimme,
und die Donner krachen fürchterlich!
Am Himmel Blitze kreuzen sich,
es stürzt der Baum von der Felsenhöh'!
Die ganze Erde ringsumher
erbebt bis zum tiefsten Grund,
nur sie gehen festen Schritten! -

Tableau II
Jaroslav de Šternberk

Voyez! Un nouvel orage menace
de l'Est, répandant partout des ténèbres!
Mais Jaroslav s'élançe comme un aigle,
une armure d'acier sur sa puissante poitrine,
sous l'acier la vaillance et l'héroïsme,
sous le casque la sagesse perspicace,
ses yeux ardents brillent d'une force juvénile!
Et le nuage effrayant est dispersé et détruit!

Tableau III
Otakar II., Eliška et Charles IV.

Là-bas, un groupe de nobles valeureux
s'approchent. Sois le bienvenu,
oh, seigneur, régnant d'une mer à l'autre,
fondateur de villes et ami du peuple!
Je tu salue toi aussi, dame généreuse,
chérie par le peuple auquel tu as donné
non pas un roi, mais un père offrant aux Tchèques
le pain de la culture à leur propre table.

Tableau IV
Žižka, Prokop le Grand les et hussites

Écoutez donc! Une tempête furieuse mugit
et le tonnerre gronde horriblement!
Les éclairs se croisent dans le ciel,
les arbres tombent des sommets des rochers!
La terre tout entière
s'ébranle jusque dans son sein même,
eux seuls, ils marchent à pas ferme! -

Jako rolník zralé klasy,
národa tak vrahý káci.
Jim v řadrech plane svaté pomsty žár,
celémú světu nesou vznik i zmar!

5.7 Obraz V.
Jiří z Poděbrad

A hle! Teď v mlhách sotva utvořených
poslední září rek, jenž z národa
na trůn byl povolán!
V míru i válce veliký,
muž velikán, větší století svého,
muž ducha sokem obdivovaného! -
Co dál? To milha oku zahaluje
a mnoho skrývá zkalenému zraku,
tajemství hrozná - prokletí! -
Však nechť se stane cokoli,
to cítím v nejhlubší svých řáder hloubi:
můj drahý národ český neskoná,
on pekla hrůzy slavně překoná!

5.8 Obraz VI.
Královský hrad pražský v magickém osvětlení

VŠICHNI!
Český národ neskoná,
on pekla hrůzy slavně překoná!
Sláva! Sláva!

*Libreto podle vydání Hudební Matici
Umělecké Besedy, Praha 1932*

As the peasant does ripe wheat,
So do they mow down people's enemies.
In them the flame of sacred vengeance burns,
Both life and death they bring to the whole world!

Picture V
George of Poděbrady

Behold! Now from the misty veils just formed
The called to be their king!
Both in peace and war alike he's great,
One of the great who are greater than their time,
A man whose spirit is admired by adversaries! -
What else? Mists conceal the future to my eye
And many a thing hide to my now dimming sight,
Horrible secrets - curses, perhaps! -
But whatever may happen,
This much I feel and know in the depths of my
heart:
My dear Czech people shall never perish,
They all hell's horrors will ever resist!

Picture VI
The royal castle in Prague in a magic illumination

ALL:
Czech people shall never perish,
They all hell's horrors will ever resist!
Glory! Glory!

Wie ein Landmann reife Ähren,
so mähen sie des Volkes Feinde.
Ihnen loht im Busen der heil'gen Rache Feuer,
der Welt bringen sie Tod und Wiedergeburt!

Bild V.
Georg von Poděbrady

Und seht! In dem wallenden Nebel
strahl't der letzte Held, der vom Volk
auf den Thron berufen ward!
Im Frieden wie im Krieg gleich groß,
an Geist ein Riese, der sein Jahrhundert überragt,
ein Mann, dem selbst der Feind Bewund'rung zollt! -
Und weiter? Das verhüllt dem Aug' ein
Nebelschleier
und vieles bringt er dem betrübten Blicke,
düst're Geheimnisse - Verdammnis! -
Doch was sich auch begeben mag,
das fühl' ich in der Seele tiefsten Tiefen:
Mein teures Tschechenvolk wird niemals
untergeh'n,
der Hölle Schrecken wird es glorreich Sieger sein!

Bild VI.
Die königliche Burg in magischer Beleuchtung

ALLE:
Der Tschechen Volk wird niemals untergeh'n,
der Hölle Schrecken wird es glorreich Sieger sein!
Hoch! Hoch!

Comme un paysan coupe le blé mûr,
ils abattent les ennemis du peuple.
Une vengeance sacrée flambe dans leur cœur,
ils appartent du monde la mort ainsi que la vie!

Tableau V
George de Poděbrady

Et voilà! Maintenant, dans des brumes flottantes,
le dernier héros émerge,
appelé par le peuple au trône!
Grand dans la paix ainsi que dans la guerre,
c'est un grand homme dépassant son époque,
un homme à l'esprit admiré même
par son adversaire! -
Quoi encore? La brume couvre les yeux
et cache beaucoup aux regards troublés...
secrets horribles - malédictions! -
Mais quoi qu'il arrive,
je le sens au fond même de mon cœur:
mon cher peuple tchèque ne périra pas,
il triomphera des horreurs de l'enfer!

Tableau VI
Le château royal à Prague en illumination féérique

LES AUTRES:
Le peuple tchèque ne périra pas,
il triomphera des horreurs de l'enfer!
Gloire! Gloire!

Jako vlnky vlnky

Coume nū blesan couze jez s mū
nérada tak zvánou
zí spisist lez blesmle už blesmle
jne vlny vlny zvánou jne zvánou

je sbohouhet cùt morion cùt

5.7 Obraz V.

Georges de Poděbrady

Behold! Now from the sky above,
The called to rule the earth below.
Both in peace and in war,
One of the grandest of all.
In His Heaven are the golden lilies,
In His Earth the golden lilies.
He is the King of Kings, the Lord of Lords,
And many more titles does He have.
Ugh! Wretched! Detestable! And this
Horrible accursed curse, perhaps?
But what is it?
This much I know: I have seen
dreadful agonies in my heart:
Doubt was like such a burden to me.
My dear God, help me!
They all hymns
With joyous expectation and delight
I now cheer before the powers of death.

5.8 Obraz VI.

Georges de Poděbrady

VŠICHNI!
LES AUTRES:
Czech národ nezkrá
Le peuple tchèque en ce qui
on pekla hrdost, et
li troublante des louanges de la mort
Sláva! Sláva!
Glory! Glory!

Libreto podle vydání Hudební Matice
Umělecké Brány, Praha 1932

As the peasant does his best,
So do they now.
In them the fiery ardor,
Which stirs the depths of their souls.

Picture V

Georges de Poděbrady

Behold! Now from the sky above,
The called to rule the earth below.
Both in peace and in war,
One of the grandest of all.
In His Heaven are the golden lilies,
In His Earth the golden lilies.
He is the King of Kings, the Lord of Lords,
And many more titles does He have.
Ugh! Wretched! Detestable! And this
Horrible accursed curse, perhaps?
But what is it?
This much I know: I have seen
dreadful agonies in my heart:
Doubt was like such a burden to me.
My dear God, help me!
They all hymns
With joyous expectation and delight
I now cheer before the powers of death.

Picture VI

Georges de Poděbrady

ALL:
Czech people shall now perish
They shall be destroyed.
Detestable! And this curse upon them
detestable! Glory! Glory!

Picture V

Georges de Poděbrady

Behold! Now from the sky above,
The called to rule the earth below.
Both in peace and in war,
One of the grandest of all.
In His Heaven are the golden lilies,
In His Earth the golden lilies.
He is the King of Kings, the Lord of Lords,
And many more titles does He have.
Ugh! Wretched! Detestable! And this
Horrible accursed curse, perhaps?
But what is it?
This much I know: I have seen
dreadful agonies in my heart:
Doubt was like such a burden to me.
My dear God, help me!
They all hymns
With joyous expectation and delight
I now cheer before the powers of death.

Picture VI

Georges de Poděbrady

ALL:
Czech people shall now perish
They shall be destroyed.
Detestable! And this curse upon them
detestable! Glory! Glory!

BEDŘICH SMETANA
Libuše
Opera in 3 Acts
Overture
Act 1

ALL RIGHTS OF THE PRODUCER
AND OF THE OWNER OF
THE WORK REPRODUCED
RESERVED. UNAUTHORIZED
COPYING, HIRING, LENDING,
PUBLIC PERFORMANCE
AND BROADCASTING OF
THIS RECORD PROHIBITED.

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

CD I
11 1276 - 2 633
[DDD]

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

© 1993 Supraphon
D.P.

[LC] 0358

BEŇÁČKOVÁ-ČÁPOVÁ • ŠVORC • VODIČKA •
PRŮŠA • TUČEK • DÉPOLTOVÁ • SOUKUPOVÁ
PRAGUE NATIONAL THEATRE CHORUS AND ORCHESTRA
Chorus master MILAN MALÝ
Conductor ZDENĚK KOŠLER

LIVE recording

BEDŘICH SMETANA

Libuše

Opera in 3 Acts

Act 2

CD II

11 1277 - 2 [633]

[DDD]

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

© 1993 Supraphon

D.P.

(LC) 0358

ALL RIGHTS OF THE PRODUCER
AND OF THE OWNER OF
THE WORK REPRODUCED
RESERVED. UNAUTHORIZED
COPYING, HIRING, LENDING,
PUBLIC PERFORMANCE
AND BROADCASTING OF
THIS RECORD PROHIBITED.

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

ZÍTEK • ŠVORC • VODIČKA • PRŮŠA •
TUČEK • DĚPOLTOVÁ • SOUKUPOVÁ • JONÁŠOVÁ •
MARKOVÁ • VESELÁ • ŠVEJDA

PRAGUE NATIONAL THEATRE CHORUS AND ORCHESTRA

Chorus master MILAN MALÝ
Conductor ZDENĚK KOŠLER

LIVE recording

BEDŘICH SMETANA
Libuše
Opera in 3 Acts
Act 3

ALL RIGHTS OF THE PRODUCER
AND OF THE OWNER OF
THE WORK REPRODUCED
RESERVED. UNAUTHORIZED
COPYING, HIRING, LENDING,
PUBLIC PERFORMANCE
AND BROADCASTING OF
THIS RECORD PROHIBITED.

MADE IN THE CZECH REPUBLIC

CD III
11 1278 - 2 633
[DDD]

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

© 1993 Supraphon

D.P.

[L] 0358

BEŇAČKOVÁ-ČÁPOVÁ • ZÍTEK • ŠVORC • VODIČKA •
PRŮŠA • TUČEK • DĚPOLTOVÁ • SOUKUPOVÁ
PRAGUE NATIONAL THEATRE CHORUS AND ORCHESTRA
Chorus master MILAN MALÝ
Conductor ZDENĚK KOŠLER

LIVE recording